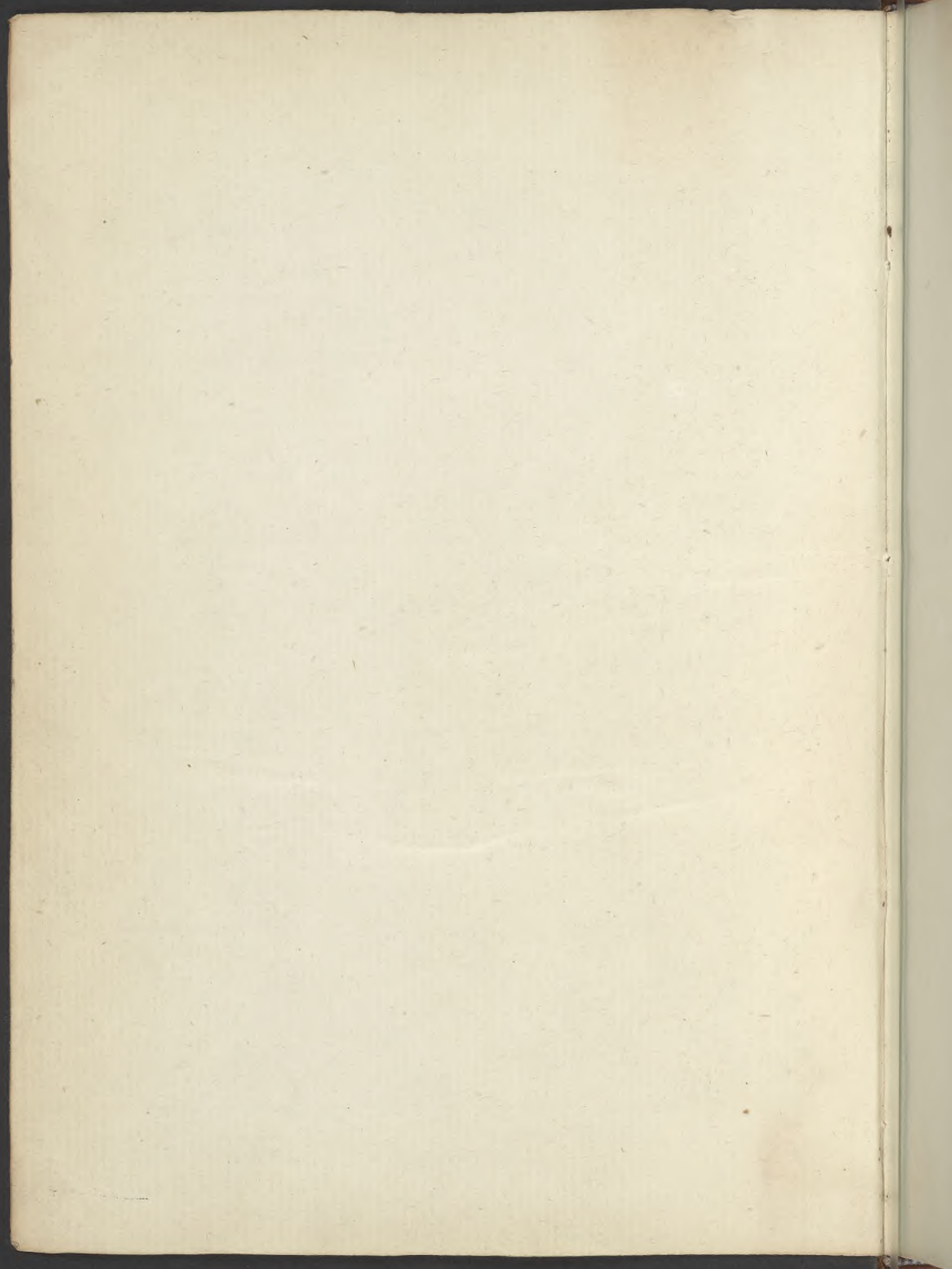

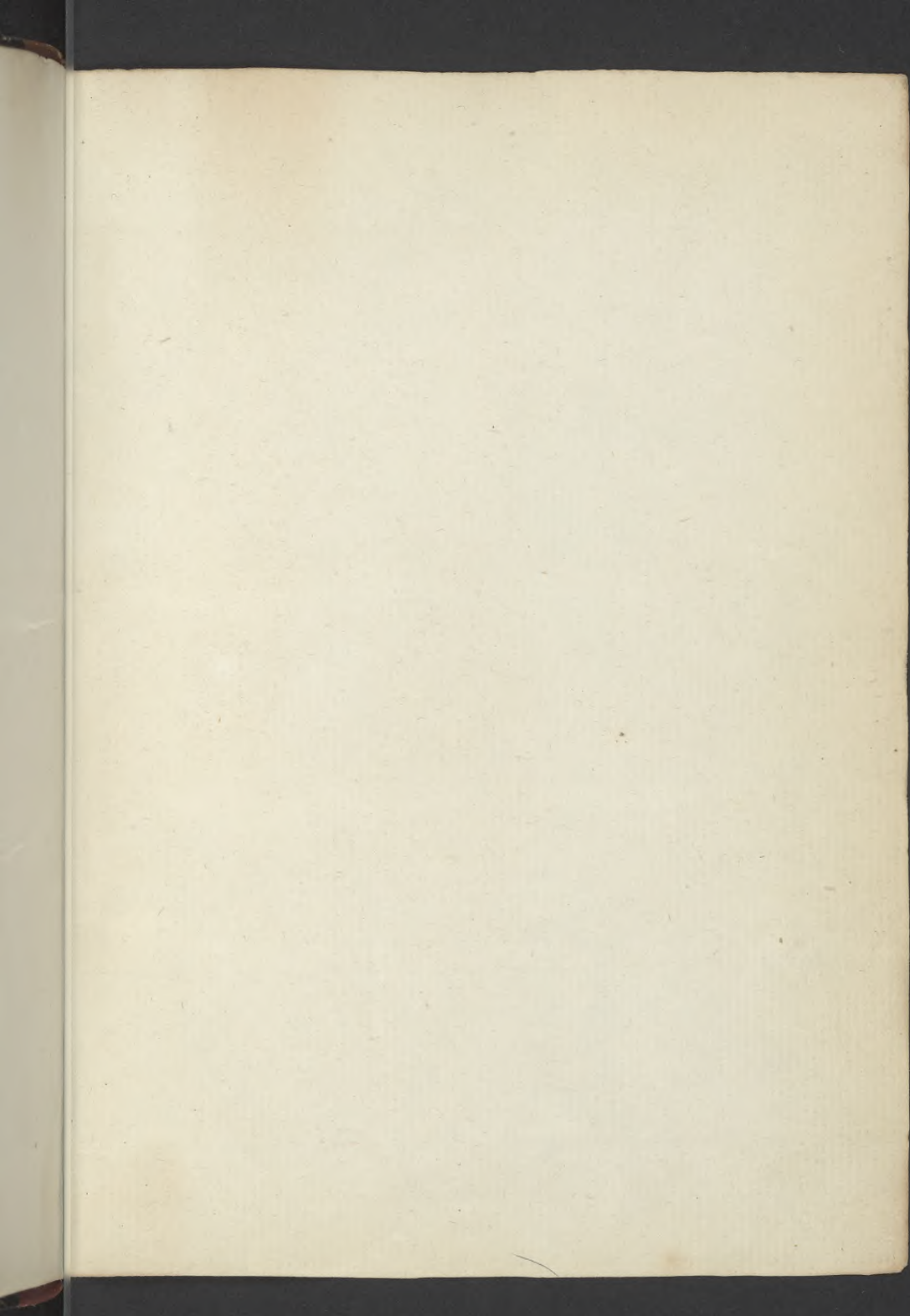
7 A K T.

86.

Telje.

AZ
IST
SENT
MILITARY

DA

CAC

NA

LIBRARY
OF THE
CONGRESS
C

281
AZ EGY ATTYA

ISTENNEC, ES AZ Ő ALDOT

S; ENT FIANAC, AZ IESVS CHRISTVSNAC

Istenségéről igaz vallással, à Prophetác és

Apaſtoloknac irásſinac igaz folyása

ſerént irattattot.

DAVID Ferentztől, à meg ſeſítettet Ieſuſ
ſus Chriſtusnac fogaiatol.

Caroli Peter nec, és Melius Peter nec ockos
kodafſinac ellene vetettet.

PSALM. LXXXI.

Ne légyen vdegen Iſtened, Es más I-

ſtent ne tiſtelly.

COLOSVAROT.

M. D. LXXI. eſtendőben.

263 2

A NAGYSAGOS CHOR-

NYATI BEKES GASPARNAC,

Az egy nyilhai II. IANOS Kiraly Komor-

nyikanac, és Tanácžanac, Fogaras Tar-

tomannac öröckes Wranac &c, à dúczo

segnecc Attyatol à Christus által ké-

uansom à bölczesegnecc és erte-

lemnecc Lelket, mindenjia

uajual egyetébe.

ATOM ÉS ERTEM NA-

gyfagos Wram, Hogy mind mű,

s mind pedig az ellenkező fel is, egye

közzűnc vallassunkat à fent írásból

bizonyítani. De nagy külembfég vagyon az a-
rany, ezűst és draga kövec kőzet, Es à fa, fēna
és pozdoria kőzet. Ezeket meg nem valasztat-
hatni, hanem ha az Istennecc tűze és vilagossa-
ga meg tanyit arra, Es az ő melegségēuel meg
valasztja és meg emésti à falmát és pozdoriát
az aranytol az ezűstől. Mert nyiluan láttuoc, és
esűnkbe vehettyűc, Hogy nagy sockan meg cza-
llatnac, és az aranyat à réztől meg nem tudiac va-
lasztani.

Eleitől fogva nagy nyomorusagot és viűűa
vonaűt tamaűtot ez az Istennecc Gyűlelkőzetiben
Miképpen minden vetelkődéűűeknecc az ő formai
meg mutattyac, De főképpen ez hasfontalan ve-

(:) ij

bekedés

Bekedés az Istennek Allattjáról és természetéről,
 Minec vátanna à bent irás kőüül az Istennek gyű
 leközetiben tanaftattot: Mert ez az egy Atya
 Isten gyanant wralkodot mind è széles világon,
 Es afit el temette, és minden méltosagat meg ron
 totta: Holot kedig költet dolog legyen, és kibén
 à mű vduőfegűnkre semmi hasfnot nem találhat
 tunc, Főképpen ha à Scholasticus Doctoroknak
 kie minnyáian Papának Kalandos tarsai voltanac
 irálta berént azokrol elmélkedűnc, Miképpen Ca
 roli Peter és Melius Peter minden ő erősségeket
 és kérdéskedéseket az Isteni közzenleges termés
 betnec tudományabol tanaftutyac, és merític.

Bizonnyara Agoston, Hillarius, Lombardus,
 Bonauentura, Scotus, Thomas Aquinas, és à
 több Spphístac valostig törtéc à feicket ezeknec
 magyarázattyaban: De az ő munkaioc hasfonta
 lan volt, Es inkább az ő irásflockal meg homallyo
 ssítottac az Istennek igaz esmeretű, Hogy nem
 mint aual építettéc volna az embereknek lelki es
 mereteket: Sőt őmagoc elmeieket annyira meg
 haboritottac, Hogy semmi képpen az ő tudomá
 nyoknak cickelit meg nem tuttác feyteni, Es eb
 ben végeftéc el minden tanyitassokat, Hogy eze
 ket nem kel meg erteni, Hanem czac el kellyen
 binni: Holot kedig nem bír, hanem vélekedés,
 Mellynec az Istennek igelében fundamentoma
 ninczen, Es értelemnélkül vagyon.

Czodalkozom kedig az ellenkező félnek cze
 lekedetűn, hogy annyira vetelkődne és hadakoz
 nác: Sőt vgyan erőfackal is arra vonfnac, Hogy
 meg felellyec nekic, Hogy ha à Christus azon
 Istené

Istent, ki az Attya, Auagy más? Az Apa-
stoloc és Christus Wrunc egy Attya Istent pre-
dicallottanac, Es à Nazareti Iesus Christust a-
zon Istennec fianac lónni bizonyítottác, Es so-
holt nem mondiác, Hogy azon Isten legyen: Sőt
Christus Wrunc ezért holt meg, és fésitettet fel,
Hogy az Attya Istennec Fianac lónni vallotta
őnenmagat. Vallya kedig igaznac lónni Peter
Apostol vallását, Hogy ő legyen à Christus, az
első Istennec Fia: Matth. 16. Iohan. 6.

De aual à Sophistác meg nem elégeduén, A-
zon Istennec vallyác, ki az Attya, Christus Wr-
unknac és az Apostoloknac vallásoc ellen: Mint
ha minden ember eszében nem vehetné, Hogy ha
à Christus az Attya Istennec Fia, Hogy a-
zon Isten nem lehet: Mert senkinem őmaganac
fia. Es Christus Wrunc, Iohan. 5: nyiluan bizo-
nyította, Hogy más az ő Attya, ki ő felőle tanu
bizonságot teszen.

Sockal inkább kedig elálmélkodám az ellen-
kező felnecc méltatlan vádlással, hogy két egye-
nettlen Istent ranyitoc: Holot ez oraiglan mind
aual kárhósratnac, Hogy czac az egy Attya I-
stent vallom, Es hogy ragadom mind à Christust
mind kedig à Istent: Lelket Istennec lónni. A két
panasznac egyiknec nyiluan hamisnac kel lónni.
Ha czac az Attyát vallom egy Istennec lónni:
Hát semmiképpen két Istent nem valhattoc: Mert
az egy nem kettő, Ha pedig kettőt valloc: Egy
et nem valhattoc: Mert à kettő nem egy.

Somma szerint ezokaért, Hogy az én vallás
som nyiluan legyen: Sem kettős, sem hármás

(:) iij

Istent

Istent nem valloc: Hanem egyet, ki à mű Wruhk
nac, à Nazareti Iesus Christusnac ſent Attya.
Mert az egéſ deréc ſent irás, czac egy Atya I-
ſtenre mutat műnket. E mellé én lenkit nem
helyheſtec, és ſemmi társot nem adoc neki: Iſa.
44. 4. lob. 9.

Ez egy és ōmagatol valo Atya Iſtent vallom
hogy ſoc Iſteneket rendelt és ſőrzet, Miképpen
Pál Apaſtol vallyá: 1. Corinth. 8: Sockan hiuat-
tatnac, vgy mond, Iſteneknec menyben és ſőla-
den, Kiknec Iſteni hatalom adattot az egy At-
tya Iſtentől: De ezec mind az egy Iſtennec te-
remter állati, és ő tölle vadnac rendeltetűen, kie-
közter à Christus Elſő ſűlet: Apocal. 3. Colof. 1.
Es adattic őnekic az Iſtennec neue, Nem az Iſ-
tenſégnec réſeſſilésűel, mint egyebeknec: Ha-
nem, az Iſtenſégnec tellyes voltaual: Mert à Lé-
lec nem mértéc ſerént adattot őnekic: Es az Iſten-
nec tellyes volta lakozic ő benne: Meny-
ben és földén minden hatalmat vőrt: Es az Iſten
meg ſentelő Léleknek általa bizonyította meg
hallottaiból valofel tamadaſſanac általa, Hogy ő
legyen az Iſtennec Fia: Miért hogy ezokaért
az Attya meg ſentelte őtet, Ezért az ő Fia, és
ezért Iſten: Es ő meg ſentelő Lélec által, ki-
től fogantattot, és kiuel meg aiándékoſtattot, Iſ-
tennec lőnni mondattic.

Semmiképpen ezokaért azon Iſten nem le-
het à Christus az ő Attyaual. Mert vgy az At-
tya nem egy, hanem kettő volna az egy Iſten, tu-
dni illicaz Attya, és à ſiſu, Ecképpen à hiuec is,
kie réſeſſilnec az Iſteni terméſettel, és kie ſűlet-

tetnec

Priletetnec az Istentől, auagy az Istennek Lelkét
vehic, egy Isten volnanac az Attya Istennel :
Auagy több hogy nem mint kettő auagy három
Isten lönne.

Azonképpen egy az Istennek Lelke, melly
által az Isten minden hiuekben lakozic. Nem kö
uetkőzic ezokaért, Hogy mind azoc egy Isten le
gyenec az Attyával, ki ő benne lackozic.

Láttuac, hogy egy nap vagyon, melly az ő e
reieuel és világossagaual mindeneket által hat és
fénelsit, kűlen kűlen képpen. Ebből igazan sen
ki, sem több napokat, sem pedig annac ereiét a nap
pal ő fue nem zurhattya és zauahattya.

Minden, a ki az igazsagot fereit, Es az Isten
igeiēnec igaz folyassat kőueri, esébe vehetti,
Hogy è legyen az Attya Isten, és a Christus fe
lől igaz vallás : De az ellenkező fel a Papázoc,
Miért hogy meg vettettéc az Istennek igeiēnec
igaz magyazattját, Kőuetuén az Papai Písa
pekeknek, (kicket őc Attyaknac neuezne) és
a Conciliomoknak az ő vélekedéseket, Semmi
őnekiec nem terzic és semmit igaznac lönni nem
valnac, Hanem czac afit, a mihöz őc ragaszkot
tanac: Egy kérdést es kereszfogást a masic vtán
tamaftnac, Es két Istent hogy vallyac, arra po
rítani akarnac.

Látom az ő mestersegeket, és könnyen eleit
vehettem volna, és méltán semmit az ő kérdésc
kre nem feleltem volna, Két okért is: Elő: Mert
az ő Testamentomban az Attya Isten egy Is
tennek lönni magyazattot, Cirus, Moses is Is
tennek neueftettet mindenic: Senki azért nem mő

dia, Hogy két auagy harom egyenetlen Isten legyen. Masod: Ejt à kérdést és ellőuerést Christus Wrunc, Iohan. 10. meg feytette, és meg mutatta hamisnac lőnni. De mőueli nem akartam, hogy az ő hamis panasoc mindeneknél nyiluan legyē mellyel kārhostatnac, mint ha felelni nem mernec auagy nem akarnéc, Hogy az én vallássomnac hamis taga ki ne tesséc, à mint Caroli Peter elle nem karomkodíc.

Kőssenem pedig az én ellenségimnec, Hogy naponként igazgatnac és kēnseritnec, Hogy az Istennec igeiēnec elmēlkedőssében és tanolassában foglaliam őnnenmagamat, Es az Attya Istēnec dőczőségēnec kazdag sagit inkab naponként esēben vehesē, (melly à Christusnac igaz Istensége), hogy mikēppen valoban az Attya és à fiu őnenmagoktól meg valasztatnac, Azonkēppen az Attyanac Istensége, attol, mellyet az ő Fianac adot.

Tudom pedig, Hogy az Istennec még soc elrejtet kēnczei vadnac, mellyeket ez hálaadatlan vilagnac meg akar predicáltatni. Kérem az ellenkező felt, hogy naponként inkáb inkáb erőkediēnec tamadni az igazság ellen, és kőlen kőlen fele fogassokat tamasztani, Hogy az igazság inkáb fényeskedhesē, és világosban elő mehessen.

Tudom hogy à két iambor Peterrel semmit nem hasznaloc tanyitassommal, Es feleletem ellen visontac találnac keresifogassokat: De az engemet semmiben meg nem haborít. Mert még Christus Wrunc is az ő ellenségit vgy meg nem győshette feleletuel, hogy az igazsagnac engette nec volna: Sē kedig az apastoloc: Főképpē kedig
hogy látom

látom, Hogy immár meg álralkottac ; Es nem
ezac irással, Hanem mindenféle gyalazattal
forgolodnac környékem, Istenemet is, és az
ő áldot bent Fiait karomlo bosszu befédeckel il-
letic. Ha az Istennek országába valoc, és az vála-
stottoc közzül valoc, Tudom hogy az Isten meg-
teríti őket, Ennekem az egyéb igaz Christus te-
sténec fiaira, az válastottokra ez országban vagy
on tekéntetem, Es bizonyos vagyoc abban, hogy
azoc látván és oluálván feleletemet, esekben ve-
sic magokat, Es az igazság felől gondolkodnac,
Semmit nem tekéntuén az ellenkező félnek ka-
romkodásokra, és fidalalmazásokra.

Akartam kedig főképpen te Nagyságodnac a-
lálani az én iráffomat, Mert az előt is forgot
ez vetelkedésben: Es az Isten Nagys. az igaz i-
télnec Lelkéuel meg álandékosita: Hogy mind
a két félnek az ő ellen verésit és bizonságit meg-
tudia próbálni, és a hamist az igaztol meg vála-
stani: Melly főképpen kéuántattic az igaz ítélő bí-
rotol.

Tudom pedig est, és bizonyos vagyoc abban
Hogy az az Isten, ki est a iot te Nagys. el kefte
az ő neuénec dűcző segére, Azon is el végezi és
meg tekéli, Hogy a karomloknac és fidalalmazok-
nac vadalassoc után nem indul, Meg mértelke-
uén az igazlagnac az ő állapattyát ez világon.
Egyképpen, hogy fidalmaftattic és gyaláftattic:
Másképpen, Hogy a fidalomban és gyalazata-
ban neuekedic, és naponként világoskodic, és ő ma-
gaban neuekedic, Nem emberi hatalomnac és
méltoslagnac rendi ferént, Hanem az Istennek el-
végezet tanacza és akarattya ferént. Gya

*David Ferencz
Rex Hungarorum
Omniumque*

Gyakorta kedigtut esembe, Miképpen méi-
to is erről emlekezni, Mikor à mi szerelmes és
bodog emlekezetű Fejedelmünknek gyakorta va-
lo betegségiben félelműnc volt, hogy azoknac à
vége à Halál lőnne, Es vgy mint emberek fol-
tunc, Hogy halála után bontakozássa lőnne az i
gaz tudománnac: Miképpen ő Fellege bölcsen
és Isten szerént felelt: Művel hogy ő nem Isten
sem pedig nem oltalmazhatta az Istennek igassa-
gar: Hanem, Az Istennek önne maganac gon-
dia volt eleitől fogva, és leszen (vgy monda) az
ő igasságara. Tamaft ő és ad Patronust, Ha embe-
rec által oltalmazni akarja: Ha pedig nem: ő ma-
ga is elég erős és hatalmas arra. Nagy. is, à miké-
ppen keste, arra tekenczen, és az igasságnac vi-
ban elő mennyen: Hogy mind testi és lelki jáva
it az Attya Istennek vehesse, Es ő benne győn-
yörkeduén, mind végicálhattatossan meg-
maradhasson: A M E N. **Feier =**

warot 22. April. 1571.

~~~~~

**Te Nagyság. Szolgája à meg fessé-
ált Iesus Christusban.
David Ferencz.**

291 6
AZ ATTYA ISTENNEC ES AZ IESVS CHRI-

stusnac Istenségéről, A Caroli Peter nec dia-
dalmos könyve ellen irattatot.

MINDEN GYŐZEDEL-
mének reménseget à Caroli Pe-
ter è pontban helyheftette, Hogy
auagy meg kellyen engednem, Hogy
à Christus azon Isten legyen, ki az Attya, auagy
más: Ha imennec mondandom, Ottan irás ellen
foloc, Mert több Isten egynél ninczen. Ha az-
zonnac vallom lőnni: ottan afit kiáltya, Hogy
az én eddig valo vallasom semmikeppen meg
nem álhar: Mert vgy à Christus öröktől fogva
leszen, mindennec teremtdőie, Es mindenben ha-
talmas és czelekedő, finte mint az Attya. Hogy
ezokaért az én vallasomnac igazsaga mindennél
nyilván legyen, Ezekről, és à Papazoknak ha-
mis okoskodassockrol, és hasfontalan sophistalaf-
sockrol folloc, és afit ki mutatom, és est è rendet
irasomba tartom.

1. Leg először, à Papatol talalt közenséges I-
stenség nec auagy Allatnac az ő hamissagat
mutatom meg, mellyből mint egy kufőből min-
den Istenségről valo elmélkedése sarmazic az
ellenkező fel nec.

2. Masodszor, Az Attya Istennec, és à Chris-
tusnac:

Nn

stusnac Istenfégeről, à szent irás miképpen tanyít,
első samlalom.

3. Harmadkor, Az ő ellenüttétfleckre és okos
kodásokra felelec.

4. Negyepkor, A mi tudományunknac, és az
duéknec külsőseget meg mutatō, és magyarázō.

5. Ötödökor, Caroli Peter Kérdési ellen, sűksé
ges kérdéseket tamaróc: Es miért hogy az őuci
re feleltem, aſt kéuánom, hogy őis ezekre felellyē

6. Hatodkor, Miért hogy Caroli Peter az ő
könyvet meg töltötte Calumniackal, és bituán
hísfagos marásokkal, Azokra reuידeden meg
felelec.

AZ ELSŐRŐL.

Mínecvánna immár, az egy atya Istennek méla
tosagat az Antichristus meg tagatta, és az egyet
hármá változatta, sűkség volt, hogy wy fonda
mentomra rakion és épíczen, melly nem Istennek
ígeiēnec folyassabol, hanē emberi okoskodasnac
bőlezesegéből legyen. Es ecképpen be kellett telly
esedni à s. léleknek mondassa, mellyet mōdot Da
niel Propheta által, az Antichristus Papa felől,
hogy olly Istent költ és hirdet, kiről a mi atyaínc
semmit nem tudtanac, Tudni illic, à s. Patriarchac
és Prophetac, es à több régi sientec. A Papa talalta
ezokaért est az wy Istent, Tudni illic, egy kōzen
seges allatot, mellyet egyenlőképpen amaz három
sűmelynec tulaydonyít, Attyanac, Fiunac és à s.
Léleknek, és vgy tanyít, hogy à kōzenféges állat
ért, ez à három, immár ne legyen három, hanem
egy Isten, A melet aſt mondia, Hogy ez az ige,
Isten,

Daniel. 11.

ISTEN, neha egyért, neha pedig három ért vőte
tesslec à fent írásban.

Kérlec ezokaért, io attyamfia kereftýn, hogy
íolved efedben, minemű fondamenombol épít
nec à Papánac kalandos tarsai, és minden ő erőse
gec, mibe legyen helyheftőtuén. Mű az egész í.
írásban semmit nem találunc è közenséges Iste
ni állattrol, melly egyenlőképpen à háromnac tu
laydonyittatnéc: Hanem az egy felséges bizony
Istent, à mű wrunc Christus Iesusnac í. Attyat
talállyuc, Ki ecképpen magyarástátic, Hogy le
gyen az, à kiről mindenec vadnac, Es ő kőuile
senki: Sőt inkább kinec természetit és állattýát nem
hogy esmerhetnőc, sőt inkább annac emelkedése
tól és vizsgálástól vgyan meg is tiltattunc: Ex. 34
Noha az Isten fia, à mű wrunc Iesus Christus aít
mondia: Hogy az Isten lélec. Iohan. 4.

Igen forgattýa magát à két Papázo Peterc, az
ő kalandos tarsaiual, hogy à ki az Isteni felséges
voltát és természetit vizsgálai akaríá, hogy annac
fényétől be borittatí: De mind azon által min
den mestersegec, és az ellen vertessekre valo fele
letec è közenséges Isteni természetből vagyon, és
igen őgyekőznec meg magyarázni, Mi legyen
à természet szerént valo Isten.

De kérlec tőteker, io attyamfiat Peterc, Bizon
nyiczatoc meg az Istennek igeiből è közenséges
Isteni egyenlő állatot auagy természetet è három
sómályben. Mert mű az Istennek könyuében kő
lembet találunc, Tudni illic, Hogy ez Isten,
à mű Vruc Christus Iesusnac fent attya, e
gyedől legyen az, à honnét mindenec vadnac.
Es ő legyen őmagatol egyedől: A fiu kedig, az

Nn ij

Nazas

Nazareti Iesus, legyen az Attyatol: Iohann. 7.
83.15.16.17.

Annac vtánna bizonyítzatoc est: Mikép-
pen leheffen az attya olly Isten, kitől mindenec
vadnac, Hogy ha amaz három szómélynec, egy
enlő és egy közenséges Isteni természetec vagyō.

Esmet, Eft is meg bizonyítzatoc, Hogy ha
három szómélynec, à mint mondiatoc, egy köz-
zenséges Isteni természetec vagyon: Miképpen
leheffen ez igénec, ISTEN, két képpen valo ied-
zéffe, Hogy neha három szómélyért egybers
mind, Neha pedig czac egyért vétetesséc.

Ezekről bőfégeffen kelemlekezmem: Mere
io Papazo wraim, ez à tñ kaba tevelygésteknec
szó fondaméntoma: Ez à tñ szablyatoc, mellyel ō
gyekeftéc meg oltalmazni à tñ emberi álmat-
kat és léleménteket, De honnét akariátoc bizonyi-
tani az Istennek igeiből è közenséges három szó-
mélynec Isteni állatot: Christus Wrunc à Mo-
ses őttódic könyvének, 6. részéből vót bizonságot
hollot Moses eft mondia: Hald meg Israel: A
te Wrad Istened, Egy Isten, Az ő mennyei szent
attyarol magyarázza: Tñ kedig, Christus Wrunc
ellen, A közenséges Allattrol, Auagy egybers
mind à három szómélyről. Mellyic magyarázat
leszen igaz? Am tñ lassatoc. Oluassatoc Ioa-
han, 8. és vgy talallyatoc Christus Wrunknac ma-
gyarázattyat. Way szegeny vackoc, Ha mint egy
tűkörben meg tekénthetnérec à tñ gyarlo fonda-
mentomotokat: Nyiluan az Wrac igazságot
nem szidalmaznatoc olly forman: De à kegyel-
mes Isten könyörüllyen raytatoc: Amen.

Kérlec

Kérlec, attyamfia, Ha az igazságnac még czae egy kis bíckjá bennetec vagyon, gondolkodiatocerről, a tñ közenséges három földmellyeknek egyenlő allattya és Istenfége felől, minemű fanatalan reuelygésteket hozot bé az Istenec Gyülekezetiben. Mert először, az Attya Istenec tisztelégét és méltóságát el temette, Mellybe a szent Prophétáktól, Christus Wrunktól, és az Apostoloktól helyheftetter. Azvtrán, Az ő igaz esmereti és neue meg változtatott. Mert ebben, a közenséges Isteni állatban, és természetben, tulaydonlagoc auagy földmellyec rendeltetrenec. Harmadszor, Vgyan vdegen és hamis Isten hozattott be. Mert a közenséges allatu Isten, Mellyben amaz három kilembező tulaydonlag, auagy földmely vagyon, a mint mondiatoc: Az Attya, a Fiu, és a szent Lélec, Pápás Sophistáktól tallt hamis Isten, Kinec a szent írásban neue ninczen, Vgyan kedig sem lehet is, még a tñ hamis vallastoc ferént is, Mellyben asit mondiatoc, Attya, Fiu és szent Lélec köduál több Isten ninczen: Holot más felől asit vallyatoc, Hogy az Attya, Fiu, és szent Lélec tulaydonlagoc légyenec az egy közenséges Isteni állatban, auagy természetben.

Attyamfia keresztýén, Ez amà sèp Pandorra, mellyel eddic a Pápás Sophistác az Istenec seregét, az Igasságnac vtrátol el vontác, Es ez az ő fundamentomoc: Egyenlőképpen valo Isteni new, és czelekedet, tulaydonyittatic è három földmellyec: Ha haromság Isten vagyon: Közenséges Isteni természet vagyon: Ezokaért a Chri-

N n iij. stus azon

azon öröktől fogva való Isten, a ki az Attya.

Ha ortzatoc volna, szegyenlenétec, hogy ha-
zugfagbol hazugfagot építenétec fel. Hol vagyō
a tñ közenséges egyenlő Isteni allatatoc és termé-
settec? Hol vagyon a három szőmélynec egyen-
lő allattya? Hol vadnac a több hazugfagoc, mel-
lyeket, a tñ Attyatockal a Pokolnac ferreiéből
mertétec ki, az egy Attya Istenec tisztelégénec
ronttássára, és az ő igaz Fiának, az ember, Jé-
sus Christusnac, a meg feszűlnec érdeménec si-
dalmára, és gyalázattára?

Ezokaért, Ha aſt akriátoc, Hogy a tñ okos-
kodástoknac helt adiunc, Leg előſer a kut feiér,
a honnét azokat mertétec, aſt mutatátoc meg
az Istenec ígeiből. Mert tñ mind ebbe men-
tec el: Az Iehouának neue egyenlőképpen tulay-
donyittatic az Attyának, Fiunac, és ſent Lélek-
nec: Ezokaért ez a három szőmélly egyenlő
és egy állatu, és egy terméſetű Isten. Esmeg:
Egyenlő czelekedetec tulaydonyittatnac Attya-
nac, Fiunac, és ſent Léleknek: Ezokaért ez a ha-
rom egy egyenlő és egy terméſetű Isten. De ſem
néw, ſem czelekedet egyenlő képpen nem tulay-
donyittatic: Pozdoria hát a tñ vallástoknac fon-
damentoma, Es ſemmi képpen meg nem alhat:
A miképpen ennec előtte való iráſtomban nyíl-
uán meg bizonyítottam, De mind azon által itt
is meg mutatom a nyíluán való külemléſet.

Az Attya Isten, az ő Istenſégét és neuét ſen-
kitől nem vőtte: A Fiunac az ember Christus-
nac az Attya adta a neuét, Nem a Pápás örök-
től fogva való Fiunac: Mert a Pápázoknac
tanyita-

13. Lye
Szegyenlenétec.

anyitassoc kerént, az à Fiu semmíngkál nem
bírkelkedic: Holott azon Isten öröktől fogua,
ki az Attya.

Az Attya Isten ő Testamentomban egye-
dől őmagatol czelekedet, és senki ő vele: Isa. 42.
Iob. 9. A Fiu pedig semmit nem czelekedet ő-
magatol. Hanem az Attyától, Es az Attya ő
általa, Es à többi azonképpen. Még is vakmerő
képpen, az Istenfégnec egyenlő és egy természetű
ből est meric forgatni, hogy ez à három egy Istē
legyen: Maga az Attya à Fiutól mindenko-
ron meg valaktatit, és à kőlembfég mindenko-
ron meg mutattatit. A Christus őmaga is erről
vallást tessen: Mert azt mondia: Más az Attya,
à ki én felőlem tanubizonlagot tessen.

Hogy ezokaért à három bōmēlynec egyenlő
Istenfégeknek és természeteknek, melly à kőzen-
seges állatból fármazic, az irás ellen emberektől
talalt hamissagnac lōnni meg mutassam, az Isten
segről, auagy Isteni természetűről miképpen tani-
czó az Istennek igéie, rövidedē à Papázóknac ál-
moc ellen meg jelentem, és ide helyheftetem.

Az Istenfég, és az Istenfégnec természetű és mi-
uolta, à mint à Papazoc folnac, az Iehouanac igé-
ből vétettic: Ez az Iehoua, mikor az ő Isteni mi-
uoltat, és tulaydonfsagát meg akaria mutatni, Est
mondia és bizonyítatya őmaga felől: Czac egye-
dől én vagyoc, és senki én kōuñlē: Hald meg Isra-
el: A te Iehoua Istened, egy Isten: En kōuñlē más
és tōb Isten ninczen. Az ige Iehoua, Isten, egyrol
fol és magyaraz. Az Arya, és à fiu, nē egy, Hanē
kettő: Ha kedig à ő. Lelket hoza fālalod, hármat
tesen. So

Soha olly glosat nem kereshetz; Hogy három-
nac ne vallyad lónni, az egy Iehouafagban a-
uagy Istenfegben. Miért hogy az Iehoua az egy
ról mondattatic, Es egyebeket mindeneket és
mindenképpen ki reckeft: Miképpen tekerhettic
à Papazoc az három sòmélyre, az egész deréc
sient iras ellen?

Tíz ez ellen est vallyatoc, Hogy à három sòm-
mellynec egy Istenfége vagyon. A sòmelly ha-
rom: Az Istenfeg is egy, mindenic pedig külön:
Mert az egy Istenbe, à tñ velekedéstec sferént, az
Attya, à Fiu, és à sient Lélec, három különbe-
zõ tulaydonfag: En kedig asit mondom: Hogy
sám sferént egy az Isten: Nem à három sòmély-
nec egy Istenfégec ért: Mert nyilván feieftertic
ki: Ego, ego: Solus, Nullus prater ea, Nullus
mecum. EN, En egyedül: Senki egyeb én ve-
lem: sem elöttem, sem vtánnam.

Temagad ezokaért, attyamfia keresfryén, tégy
itiletter, Mellyic vallás közelb az igazsaghoz, és
mellyic foly inkáb à sient irásnac linyaiasferént,
Egy Attya Istent vallani sám sferént és méltosag
sferént: Mert en nec semmi segitõ tarsot nem ad-
hatunc: Es estaz õ attyai méltosagat és dñ-
czõseget senkinec nem adia: Auagy egy Istent
vallani, Ki nem egy, Hanem rétes, Egy allat-
bol, és három sòmellyből egybe gyaloltattot,
Az egész sient irásnac folyalssa ellen?

Ha à három különbezõ tulaydonfagokért,
mellyec az egy Istenbe auagy Istenfegben vad-
nac, háromnac mondiatoc: Tehát à tñ Istentec
nem czac háromfagos leßen, Hanem tizséges is:

Mert:

Mert az egy Istenbe nem czac három, hanem soc
tulaydonfagoc vadnac, mellyec mind külemben
nec egymástól. Semmiképpen azért az Isteni ter-
mészetec egyes voltaért, az à három, Tudni il-
lic, az Attya, à Fiu, és à szent Lélec, egy Isten
nem lehet: Mert az Istenség őmagaban, és az ő
természetiben soc felé nem ošol: Elegyítés nél-
kül és ošlás nélkül vagyon és marad ő magaban
Egy és egyedől valo, És őmagatol valo. Mert
ha aſt vgy oštod, Hogy tellyesképpen az Attya
ban is legyen, à Fiuban, és à szent Lélekben, An-
nac az egy Istenségnec miolta semmiképpen
meg nem maradhat, Holot harō legyen, az ő val-
lások szerént, az egy Istenségben, auagy Istenben.

Ez az egy közenséges Isteni természet, mel-
lyet à Papás Sophistác találta, Noha az vég-
re találtác, Hogy à három főméllyt őfue köttee-
és egy Istené tegye: Mind azon által euel tagat-
tác meg, és fel fordítottác az egy Istent, és az
egy Istenséget, Mert valoba az egy Isten és I-
stensége háromra ošlor, és czac à neue maradt
meg az egy Istenségnec és Istennec: Valóban pe-
díg harmat építettéc fel: Es ez az oka, Hogy ha-
romfag Istennec neueštéc.

Sőm fén veštés ezokaért à közenséges Ala-
lat, auagy Isteni természet. Azonképpen, abban
valo három külemben ő tulaydonfagoc is.

Emlekezeic vgyan az irás az Isteni természet-
ről, 2. Per. 1. Es Pal Apostol, Galat. 4. ecké-
pen űol: Szolgaltoc vala ollyaténoknac, kic ter-
mészet szerént Istennec nem valanac: De sockal
külemb értelemmel, hogy nem mint à Papas So-

200
phistác mondíac: Mert ást mondíá Peter Ápas-
tol, hogy à Christus által az Isteni termésfeiben
részessé lóttúnc: Mert à Christus igeienec általa,
és az ő Lelkénec, auagy ereienec általa wyonnan
fűlt múnker, és az ő Lelkéuel peczétlet be, Iste-
ni erőuel és hatalommal. Ezec miért hogy az
Attya Istentől adattatnac múnkúnc, à Christus
által, Mondattatunc Isteni termésfeiben részessé
ni. Nem termésfet szerént valo Istenec ezoka-
ért azoc, kikben semmi hatalom és erő nem vol-
à segítségre és vduőzítésre, és meg tartásra:
Mert ez az igaz Istenec termésfeti.

Somma szerént ezokaért, Egy őmagatol és
termésfet szerént valo Istent, az Attyát vallom
lónni: Es tagadom, Hogy ez az Isteni termésfet
közenseges legyen mind à három bdmelynec:
Mert vgy egy Isten nem volna, Hanem három
Isten volna. Sem pedig nem lehetne az Attya ő
magatol valo Isten: Sem kedig olly Isten, kitől
mindenec vadvnac, 1. Cor. 8. Ephe. 4. És ez véleke-
dés szerént, az Attya termésfet szerént valo Isten
nem volna, hanē czac egy tulaydonlag, más állatos
Istenbe. Sőt inkább, sem egy Attya Istentűnc sem
Christussunc vgy nem volna. Mert amaz három
bdmely, Attya, Fiu, sient Lélec à közenseges Isten
segben egy Isten volna, Es nem az Attya auagy
à Fiu saiatképpen.

Miképpén ezokaért egy az Attya Isten: Azon-
képpen ez minden Istenségnec kutsfeje és oka. Ez
miképpen lathattatlan, meg fokharattlan, és olly
fénesegeben lackic, houa senki nem fér: Azonkép-
pen ennec az ő Istensegének termésfeti ofolhatat-
tlan, és

201
85
tattlan, és meg fokharratlan. Ennec Istenfége
sem allattyá, sem terméseti, Hanem ereie és ha-
talma adattatic és közlettetic mértéc szerént, az
Angyalockal és embereckel. Tellyes képpen pe-
dig à Christussal. Ide valoc à Prophetaknac és
Apostoloknac tanubizonsagoc, az Attya Isten-
nec méltosaga felől. Mint: Senki nem hasonla-
tos tehozzád, mű Istenűnc. Esmer: En egye-
dől vagyoc teremő Isten, Es én kőuűlem sen-
ki: Az én dűczűsegetemet malnac nem adom.
Psal. 86. Isa. 42. 43. 45.

Valaki est az igassagot nem kűuerti, Es ennec
ez vilagnac nem enged, Sűkseg, Hogy à hamis-
sag vűn indullyon, és à sűtűtűseget szeresse, Kű
lemb kűlemb fele tévelygűssűkben, zur zava-
rokban be borittattassűc, mellyeknec egynyiba-
nyat elű famlaloc.

Elsű. A kűzenűses harom sűműllynec I-
stenfuge, haromsagos Istent nemzet: Melly mű-
képpen hogy nem egy: azonképpen nem ha-
rom: Műképpen nem harom: azonképpen nem
egy. Es műképpen ez egy Istenűseűben harom nű
lehet: azonképpen à haromban egy nem lehet.
Mellyic Propheűa auagy Apostol, és műképpen
irta legyen ezeket, Soha meg nem monűhattyűc
sem bizonyűhattyűc. Az Istenűnec igűie kűuűl
pedig, az űduűssűg dolgaban, hűtet tamaűtűnű
Fenekűtűlen tenger.

Masod: Igen bizonyűtűnac és kialűnac egy fe-
lűl, Hogy űc egy Istenűnűl tűbbet nem val-
nac: Mind azon alűl à harom Istent semmű-
képpen el nem kűrűlűhetic. Oka imez: Mert à

Oo ij harom

1022
három főmelyec, egy Isteni közenséges állatot
auagy természetet valnac lónni: Az Attyát őma
gatol valo Istent: Sőt kétség hat, Hogy a fiu és fent
Lélec őmagoktól valo Istene legyenec: Holoe
egy Allatoc, auagy egy közenséges Isteni termé
setec vagyon. Innét vagyon, Hogy őket, a ha
rom főmellyeket consubstantiálissek nec egy al
latuaknac neuezic, és meg valasztot Hipostafessek
nec, Individuumoknak, Mellyeket magyarul,
egymás közet, realis distinctiounal, az az, valo
ban valo valasztással meg valasztot három főmél
lyek nec, és külembező tulaydonfagoknak bizo
nyítani akariác.

Harmadszor: Az őnnen vallásokban artzol
veric őnnenmagokat. Mert egy képpen aşt val
lyác, Hogy az a közenséges Isteni Allat auagy
természet, legyen egy Isten: Más felől tagadiác,
Es est vallyác, Hogy nem az közenséges Iste
ni természet legyen egy Isten: Hanem amà három
főmely, auagy külembező tulaydonfag, Tudni
illic, Az Attya, a Fiu, és fent Lélec, Neha pedig
a külembező tulaydonfagoc legyenec egy Isten
Neha kedig visfontac nem: Hanem az egy Isten
be legyenec a külembező tulaydonfagoc, Attya
Fiu és fent Lélec: Vagyon, Ninczen: Isten, nem
Isten: Tulaydonfag, nem tulaydonfag, Es effe
le hasonlatlan változássoc és külembezéssel.

Temagad itild meg, Hogy ha a három fő
mellyek nec egy Isteni természetec vagyon, a mint
vallyác: Miképpen lehet, Hogy az a három fő
melyec, az Isteni természetben tulaydonfagoc le
gyenec, Es nem mindenic Isteni természet: Hogy
eckép-

écképpen nem egy Isteni terméket: Hanem ha-
rom Isteni terméket találatséc.

Negyed: Hogy ha à három főmellyec, azagy
kőlembező tulaydonfogoc ez egy Istenben hely
hesterne, Es az Allattat, az egy Istent: Auagy
az à három főmellyec, Tudni illic, Attya, Fiu
fent Lélec, egy Isten: Semmiképpen haromság I
sten nem lehet. Mert amaz haromság Isten, egy
Isten: Es az egy Istenbe meg valasztott három
főmellyec találatséc: Hogy écképpen se egy I
sten, se három lehesse: Es végezettre vgyan
senki ne legyen, Miképpen is ez az ő Istennec
semmi, Hanem Babylon &c.

Ötöd: Miért hogy Caroli Peter feleletinec fő
fondamentoma ez, Hogy az ige, ISTEN, két
képpen vétetic à sent írásban. Neha három ért,
Neha egyért: Az az, Neha à közenséges Istene
segert, Neha az egy kőlembező tulaydonfogóért.
Magyarázza meg, mikor az Attya Istennec kő
nyörgőnc à Christus által: Christust és Istent
mondunc, Miképpen vétetteflec itt az Ige, I S-
TEN: Egy ért nem vétethettic: Mert az At-
tya, és à Fiu, à kőlembező tulaydonfogokban
meg valasztatnac. Haromért kedig nem vétethet-
tic: Mert az Attya Isten, és à Christus csak ket-
tő, és nem három.

Auagy, Mikor, az ellenkező felnecc vallásfa-
ferént, az Attya Istentől, à sent Lélec Istent kér-
tunc, az ige, ISTEN, haromért nem vétethettic:
Mert ezec kettő, egy ért sem vétettic: Mert ket-
tő: Haromért sem vétettic: Sőtkeg hát, Hogy
Caroli Peter harmadic iedzesset tallallya az ige-

204
nec, ISTEN, Hogy az ő harmas Isteni oltal-
masbassa. Mert mikor mind az ige, ISTEN,
mind kedig à külembező tulaydonfog à sient
írásbeli bizonyfogokban őszue köttestetic, Mi-
nemű értelembe kel akort vennűnc: Mint
Pal Apostol, mikor estt mondia: Kegyelem
és békesség az Istentől, és az Attyától. Es
Christus Wrunc: Fel megyec az én Attyam-
hoz, A tñ Attyatokhoz: Az én Istenemhöz,
à tñ Istentekhez. Műnekűnc kedig czac egy
Istenűncvayon, Amaz Attya, Kitől minde-
nec vadnac. Caroli Peternecc értelme szerént ezec
à Fiúrol is mondattatnac, à külembező tulay-
donfog: Hat egyre neuezet képpen nem viheti
az ige nec, I S T E N, iedzésset.

Soktác mondani köz befédben: A kinec
sóc sebei vadnac, Soc ires ruha kel annac: Mert
à Papis Sophistác az írás ellen, à közenséges ha-
rom főmelynec Istensegét találrac, Es ebbe à ha-
rom meg valasztot főmellyeket helylyhestertenecc
Ennec az hazugságnac oltalmazsaffarakűlen kű-
len regulakat sabtanac.

Első: Kűlemb à közenséges Isteni természet,
auagy az egy állat à főmellyektől és tulaydonfo-
goktól: Mert az Attya, à Fiú és f. Lélec, mikor
őmagokban vgy mint kűlembező tulaydonfogoc
értetnec, sem allat, sem lélec, sem Isten, sem Wr,
Mert ha allat, auagy Lélec, auagy Isten, auagy
wr volna: Tchat harő allat, harő Lélec, harő Isten
és harő wr lönne: Melly dolog az iras ellē volna.

Masod, melly ezen kűfőből ellenkezés keppen
sármazic. Az ige, ISTEN, à sient írásban, két
képpen

képpen vettetik : Neha háromért egybers mind :
Neha pedig saiat képpen czac egyért.

Harmad: Az Istennek két fyle czelekedeti vad
nac: Egyicközenfégessec à három főmellyeknek
Mellyec külső czelekedeteknek neuefítetnek :
Mint à teremtés, vduőzítés, meg váltás, meg tes-
teffülés. Masic rendbeli czelekedetec, Belsőc,
Es egyic főmellyé saiat-képpen. Mint az At-
tyaé czac nemzeni: Fiaé nemzettetni: A fient
Lélecké Szarmazni. Miért-hogy Caroli Peter è
Regulákal építette fel ellenem valo feleletit: Mu-
tassa meg előfèr à fient írásnac folyáffabol, Ho-
lott az Attya, az-egy Istenbe külembező tulay-
donfag, Miképpen leheffen Attya, és fűlhetle le-
gyen az ő Fia, Hollot à tulaydonfag nem fűl,
Hanem fűlettetit, és nemzettetit?

Masodfèr: Ha az Istennek neue két-képpen
vettetik à fient írásban, Hogy ne legyen két kép-
pen valo, és változo Isten? Az Istennek nyiluán
valo igéie ellen: Mert efit mondia: Isten vagyoc
Nem változom: Malach. 3. Num 21. Iacob. 1.

Harmadfèr: Ha az Istennek külső czeleke-
dette egyenlő, és közenféges: Mind à három fő-
mellynek à meg testeffülés köz-leffen: Mert külső
czelekedet: Mondia meg ezokaért Caroli Petet
miképpen leheffen, Hogy, (miképpen ő az ő ka-
landos tarsaiual mondia) czac à Fiu testeffült meg
Es nem az Attya, és f. Lélec, à fiuual egyetembe.

Végezettre: Ezen közenféges Isteni termé-
setnek hamissagabol efit forgatíyac, Hogy à ha-
rő főmely, tudni illic, az Attya, à Fiu, és f. Lélec,
egyenlő Isten legyen, teremto, mindenható, örök
től

300
től fogván valo: Kiról pedig egy bizonyosagoc nincsen az Istennec ígétében. De miért hogy egy szer è bolondlagba estene, Hogy à három főmelynec, egy közenséges Isteni terméket legyen: Valahol s valamint rea kel tekerniöc az irast, és főmfén vestes képpen tamasztaniöc, à három ömagoktól valo Isteneke.

De Lássuc meg immar, Miképpen bolondoskodnac az Attyanac, és à Christusnac Istenségenec magyarazattyaban.

MASODIC RÉSE.

Az Istennec ígété, az ő testamentomba, egy Istentről emlékeztie mindenőt, Kit Mennynec földnec teremteténec, à feregeknec wranac, Istene nec, Israel Istene nec, Mindeneknec felette valónac neuez, Kihöz hasonlo nem mondattatic lönni, Ki ömagatol, és ömaga által mindeneket teremt, minden segítség nélkül, és tarsafaknülkül. Ez, à teremtésért, és conduiffeléléseért Attyanac mondattatic. Az wy Testamentomban pedig Christustol, és Pal Apostoltol, ő Attyanac nevestettic lönni.

Eft az egy Attya Istent, minden ionac kufet, Christus Wrunc az wy Testamentomban meg nem másolta: A sient Euangelistác is nem dupláltac, sem harmostac: Hanem az ő méltoságaban, és dűczősegeben meg oltalmaštác, Elan yéra, Hogy Christus Wrunc önne maga vallást tőtt felőle, Es ömaganál, és mindeneknél nagyobnac mondotta lönni, ki öneki feie, és Istene: Ez ezekben semmiképpen ő hozza nem hason-

lo: Mer.

Ioh. 10. 14.
1. Cor. 3.

10: Mert az Attya à Christus Istene : A Christus
kedig, nem Istene az Attyanac: Hanem aſt
vallya, Hogy fel megyen az ő Istenéhez és At-
tyához: Az Attya ſenkitől ninczen, Es ſenki-
től ſemmit nem vőt. A Fiu kedig az Attyától
vagyon, és mindeneket ő tőlle vőt. A Christus
az Attyától küldetter, boczattatot, ſűlettet &c.
Az Attya nem lattatot, nem küldetter, nem ſű-
lettet &c.

Az Attyanac Iſtenſége hát ebben mutatodie
meg, Hogy öröktől foguán őmagában volt, min-
denható, iotéuő, és minden bodogſagnac meg a
dóia, Kí az őnnen bölczefégéből és hatalmabol
mindeneket czelekedet és teremtet, Kí őmaga I-
ſten, Nem hogy más Iſtenbe auagy Iſtenſégbe
czac valamí tulaydonſag volna, mint ha két pa-
pázo tulaydonſag volna, mint à két Papázo
Peter tanyitnac.

A Chriſtusnac Iſtenſége kedig, az ő meg ſen-
teléſſebe, el boczataſſaban, az Attyanac benne
valo czelekedetiben és az Attyanac Iſtenſégének
tellyes voltában, és annac ereiben és hatalma-
ban mutattat meg: Nem árnyéc képpen és czac
reſſ ſerént, Mint Moſesben, Cyrusban, és à tőh-
biben: Hanem volta képpen, és mindenestől fog-
ua, Hogy igazan mondia Chriſtus Wrunc: En
nem vagyoc egyedől: Hanem az élő Attya én
bennem, ő czeleki à czodakat. Es ſent Pal. 2.
Cor. 5. Az Iſten vala à Chriſtusban: Es ſent
Peter: Acto. 10. Az Iſten vala vele: Es méltán
mondia őtet ſent Pal dűczőitendő Iſtennec:
Rom. 9.

P p

Vala

Valamikor hát à mű irásunkban olvasod,
Hogy à Christusban az Attya Istennek Isten-
stenfege vagyon, Erczed, Nem az ő Istenfegé-
nek allattyarol, mellyel Isten az Attya: Hanem
erczed az ő Istenfegének tellyes voltarol, ereie-
ről, mindenhattosagarol, és az Isteni Birodal-
omnac méltosagarol és felsleges voltarol.

Ezokaért, Ha ez oraiglan à Papazo Pe-
terec à mű irásunkból esekben nem vehettéc,
miképpen magyarazzuc à Christusnac Istenfe-
get: Mostan immár nem mű tollanc, Hanem
őmagatol, Christus Wrunktol tanollyac meg,
ki bizonyosb magyarazatot tesen, és az ő Isten
fegének miuoltat iobban tudia meg magyarazni,
Hogy nem mint à két Papazo Peter. Okosko-
dassóckal jamaftani és erőssíteni akariac afit az I-
stenfeget, melly költtet dolog, és mellyet Chris-
tus wrunc őmaganac soha nem tulaydonyítot, tu-
dni illic, Hogy azon öröktől foguán valo ter-
emtő, mindenható, végnélkül és kezdet nélkül
valo Istenfég, melly az Attyaban vagyon, legy-
en à Christusban is allattya szerént: Maga az az
Istenfég czac az Attyaé: Miképpen hogy az At-
tya is czac egyedől őmagatol valo Istennek ne-
ueftetic à sient írásban. De à mű wrunc Christus
Iesusban nem az az Istenfég lakozic, Hanem
annac az Istenfegnec tellyes volta, Melly mikép-
pen magyarasztassec, és miczoda legyen, sient Pal-
egy nyihány helyen magyarazza.

Elsőben, Mikor est mondia: Ő benne lako-
zic az Istenfegnec tellyessege rest szerént. A ige,
rest, nem nézi az Istenfeget: Mert az Istenfeg-
nec

nec teste ninczen: Mert á test az, á melly lattat-
tic, és meg tapasztaltattic, Es semmiképpen az Isten-
seghöz nem fér. Az Ige T E S T, helylyhe-
tetic az árnyékoc ellen, mellyec az ó Testamen-
tomba voltanac, Kikben résszerű és árnyékok
ban az Istenfégnec ereie fénlet, és ki mutat-
tot. Hogy pedig ez igaz legyen, Azon Pal-
Apostol bizonyítja. Mert az ó Testamentom-
beli ceremoniacokról est mondia, Hogy az iſuen-
dő dolgoknak árnyéki voltanac, A teste pedig
azzoknak á Christus: Lásd meg Heb. 10: Mi-
képpen magyarázza az ígét, Test szerént, Ezo-
kaért ást iedzi: Nem példákban, Hanem valo-
ban. Es nem iedzi az Istenfégnec allatját auagy
természetit: Mert ha ást iedzene, Tchat az tel-
lyes képpen á Christusban volna, Es semmi kép-
pen az Attya nem lehetne egy Isten, Kitől es
honnét mindenec vadrac. 1. Corinth. 3,

Masodszor: Az Istenfégnec tellyes volta vét-
tetit az Isteni aiandékoc ert, mellyekkel á Chris-
tus fel építetett fogatkozásnalkál: Hogy mſ-
minnyiaan az ő bölcseségéből vehetnénc, és be-
tellyesítetnénc: Col. 1, mikor est mondotta: E-
tetzet ő nekí, az Attyanac, Hogy ő benne lac-
kozzéc az Istenfégnec tellyesége: Magyarázat
képpen vrána veti: Es ő általa meg engeszteltetne
mindeneket ő magába meg békeltetne, az ő ke-
résztfaianac vérénec általa, mind azokat kic földé
és mennyben vadrac. Az Istenfégnec tellyes vol-
tat mondia lónni az az erőt és hatalmat, melly-
el á rettenetes nagy ként és halált fenuette, és vé-
rét á keresztfán ki-ontotta, mellynec általa meg

Pp ij   valtót.

váltot és meg szabadított minket.

Ephes. 3. nyilván magyarázza, ez igéckel: Ez okaért haytom meg az én terdeimet à mŕ Wrunck Iesus Christusnac attyanac, kiből minden atyafag, mennyben és földön neuefretic, Hogy a dion tŕngetec az ő dűczőségének kazdagfagít, az ő hatalma ferént, Hogy à tŕ belső emberetekben, az ő Lelkének általa meg erőssedietec, és à Christus à hitnec általa à tŕ fűuereken lackozéc, Es meg őrthessétec à Christusnac ferettetnec tudományát, Hogy be tellyesítettetec az Isten nec tellyességével. Ez igékből nyilván vagyon, Hogy az Istenségnek, auagy az Istennek tellyesége, Az Istennek tellyes aiaandéki, mellyec része ferént à hiueknec is adattatnac. Lásd meg, Ioh. 3. Isa. 11. mi legyen az Istennek Lelkének Christuson valo meg nyugouassa, és nem mértéc ferént valo őnégki adása.

Christus Wruncknac Istensége ezokaért nem bizonyítottat aual, Hogy azon Isten, és Istenség volna ő benne, melly az Attyaba vagyon, auagy hogy öröktől foguaz Attyanac allattyából fűtettet volna. Auagy, Hogy à második főmélly, à Logos Isten, az emberiséget fel vőtte volna, és vgy immár Isten és ember lőtt volna. Ezeckel à Christus Istensége nem bizonyítottat: Sőt inkább mind ezeket az Christus ellenzi: Mert à Christust annac az Istennek Fianac neuezi, Nem azon Istennek, Nem öröktől foguán fűtettetnec, Hanem az vődönec bé tellyesítelseben, Nem az Attya Istennek allattyából, Hanem az ő lelkének ereiének általa, Dauid maguából: Es nem az

Isten

Isten Iöt embere, Hanem az ember Iesus Chris-
 tus hiuattatic, hűletessene viánna, velűne valo
 Istennec, erősnec és hatalmasnac, az iöuendö vi-
 lagnac atryanac: Hogy mñ emberec, Kic az Ista-
 tennec képér és hasonlattossagat el vestettñc va-
 la à bűnnec miatra, Ez ember Iesus Christus ala-
 tal, ki Wrra és Christussa helybeftetter, Istennec
 fia lehetnenc, Es az ő bősegéből minnyaian ve-
 hetnenc: Innét vagyon, Hogy à Christusrol Pal
 Apostol tanubizonfagot tessen, Hogy Istennec
 formaiában és abrazattyaban volt, Az lathatlan
 Istenneckepe, és az ő miuoltanac ki metzet bállye-
 ge, Es az ő dűczősegénec fénye.

Ha ezokaért Christus Wrunknac Istensegé-
 ről és dűczősegéről tudakozni ackarunc, Az iras-
 nac folyassat kel köuernñnc, Es az ő Istensegé-
 nec rendit és modiát meg kel tanolnunc, Mellyet
 az irás mindenkoron meg valaszt az Attyatol,
 és Attyaétol.

Leg elősör az ő fogantattássaért, az Isten = *Miért mon-*
 nec Lelke által hiuattatic Istennec: Isa. 7. 9. 11. *datic Chri-*
 Hier. 23. 33. Luc. 1. Matth. 1. Rom. 9. *stus Istēnec.*

Masodszor: Az Istennec Lelkéuel meg kené-
 ste ért, mellyben mind Isten előt, mind emberec
 előt neukedet: Acto. 10. Isa. 11. Psal. 45. Heb. 1.
 Iohan. 3. 4. 5. 10.

Harmadszor: A tanyirásban valo hatalomért
 és erő ért: Iohan. 1. Luc. 24.

Negyedsör: Az ő atryanac bennevalo lacka-
 sa ért és ereie ért, Melly által czodakat tött, és
 halostraiból fel tanaftattot. Ioh. 5. 10. 14. 17.

Ötödösör: A hatalom ért, és dűczősegért,

Melly önéki adattot, tellyes képpen fel tamadaf
fanac.vtána: Rom. 1. Phil. 2. &c.

Nyilván valo dolog ez, Hogy à fent írásbol
elő şamlált okokért, à teremő Attya Istenec
nem neuęstetic: Mert az űenki Lélektől nem
fogantattot, Senkitől meg nem kenetetter: Mert
ő à kenő Isten, és ki az ő Fíat az Iesust meg
kente: Acto. 4: Senkitől erőt és hatalmat
nem vőt. Ige Istenec is nem neuęstettic:
Mert ő formában és abrazatokban şolt az ő
Testamentomban, Miképpen Christus Wrunc
bizonyíttya: Az ő abrazatryát nem láttatoc,
Az ő şauat sem hallottatoc: Sem kedig Hogy
erőt auagy hatalmot mastol vőt volna: Miké-
pen Pal Apastol bizonyíttya: Hogy ő űenki űen-
ki valamit adot volna: Hanem, Mindeneknec
ő adot. Es mindeneknec élete, létele és mozgaf-
sa, ő tőlle vagyon: Acto. 17. Rom. 11,

Rőuideden azért, Hogy à két Kalandos
társ, vallassomat meg ęrthesse, Eşit mondom, à
mint Christus őmaga: Más az ęn Attyam, ki-
ęn felőlem tanubizonşagot tefen. Miképpen más
az Attya, és kőlemb à Fíutol, Azonképpen
más ockokért, és más képpen mondattatic az At-
tya Istenec, hogy nem mint à Fíu: Miképpen
meg bizonyítam ennec előtte. Most pedig rő-
uideden vişşontac elő şamlalom.

Somma-Mi Az Attya őmagatol valo Isten: DEVS &
képpen az PATER: Nem PATER in Deo: Nem az
Attya Isten Attyaşag az Istenbe, Nem tulaydonşag az At-
Miképpen tya az Istenben, A Christus az Attyatol nem tu-
à Christus is laydonşag az Istenben; Sem mastodie à közene-

şeges.

Séges Isteni terméseinben, Ioh. 7. 10. 13. 16. 17.

Az Attya azért Isten, Hogy öröktől fogva uan volt, és senkitől nem születet, sem foganttatott. A Fiu, hogy éddő ferént foganttatott, és születet: A kit fogatz, vgy mond, méhében, és szül, Hiyad Immanuelnec, Auagy Velőnc való Istennec: Luc. 2. Hiuattatic Istennec, é ki született: Esa. 9. Ved esedbe hogy iőuendőbe mondia: Hiuattatic.

Az Attya azért Isten, Hogy kezdetben megnyer földet teremttötte egyedől, minden segítség nélkül: Isa. 42. 43. 44. 45.

A Fiu pedig azért mű Istent, Hogy az Attya Isten, az éddő nec beteljesítésben ő általa mindeneket teremtet, és fel épített, A mellyec az ördegnec általa meg ronttattanac vala: Ephes. 1. 3. Coloss. 1. 2. Corinth. 1. 5. Ioh. 1. 5.

Az Attya Isten, azért Isten, Hogy minden ionac kutseie. A Christus pedig műnekőnc azért Istent, Hogy minden iauainac, és az ő bölczeségénec draga kénceit ő benne helyheztötte az Attya Isten. Coloss. 2.

Az Attya Isten azért Isten, Hogy ő magától éduőzít, és az öröc életnec meg adoia, Es a külső életőnk nec is gond visseidie, és raplaloia.

A Christus pedig azért Isten, Hogy az Attya őtet adta műnekőnc, Hogy ő általa éduőzüllyőnc, és az öröc életeret vegyőnc. Es miért hogy az Attya ő nekie az életet adta, Miképpen az Attyában ő magában vagyon, Hogy azonképpen a Fiuban is legyen: Ioh. 5. Acto. 4. Rom. 3. 1. Cor. 1.

Az Istennec igeie é nyiluán való külembőlé-geckel,

gekel valasfya az Attya Istent, és az ő Istensé-
get, à Fiutól, és annac Istenséglől: Mellyet à
Papa Antichristus meg vetuén, és egy közensé-
ges Isteni természetet gondoluán, Nem czac az
Attya, és à Fiut egy Istenné rendelte, és monta
lónni: Hanem vgyan à harmadickat is hozza fe-
reşte, és à harmot egynecc monda lónni: meg
valtoztatván az egy Istennec neuét, Haromsaga-
nac neueste. Innét vagyon, Hogy az Attyanac
Istenségéről, természetéről, és miuoltarol, orofko-
dic à Christusséra, és à szent Léleckére, Es bizo-
nyítani akaria, Hogy mind à három főmély egy
egyenlő Isten legyen. Es ehébe nem véfi, Hogy
egyenlőség ott nem lehet, Hol az Attya nagyobb
à Fiunak: Iohan. 10. 14. Es hol à fiu az Attya
alla vetetett: 1. Corin. 15.

Miképpen
az Attya =
nac Istensé-
ge legyen à
Christusban.

Minec elötte à két Papazo Peterneck kérdése
kre és ellen vetelleckre meg felelnéc, Sőt ké-
sznec alitom lónni, hogy meg magyarázzam,
Mingmő értelemmel mondottuc mő, Hogy à
Christusban azon Istenség legyen, melly az At-
tyaban: Es azért nem két Istennec mondattathat-
tic az Attya, és à Fiu: melly mő mondassunknac
nem értéséből, külön külön fele ellen vetelleckre:
okat vertenec.

Mikoron azt mondiuc, Hogy azon Istenség,
Nem erttyúc, Hogy azon öröcké való Isteni te-
remtő hatalom, és természet szerént való Istenség,
melly tulaydon az Attyaé, Hanem, annac az Is-
tenségnec ereiét: Melly ecképpen adattot à Fiua-
nac, Hogy az Attya vgyan Attya legyen, ma-
radion: A Fiu pedig Fiu legyen és maradion:

Mint à

Mint à teremtesben az őröcké valo Istenfég az
 Attyaban meg nem változor, sem vődő berent
 nem lőrt: Mert nem az Istenfeg nec allattyat, és
 termésetit: Hanem, annac ereiet, és voltát mu-
 tatta meg. Sem az Angyaloknak és embereknek
 teremtesében: Mert nem annac terméseti és al-
 lattyá, Hanem, ereie, képe és hasonlatoſſága
 közzeſtettet az embereckel, és az Angyalockal
 Ez az oka, Hogy az irás mondja: Hogy az Iſ-
 ten az embert az Iſtennec képére és hasonlatoſ-
 ſágára teremte, És à Chrifthus is Iſtennec ké-
 nec neueſtetic.

Azonképpen à Chrifthusnac is, nem az Iſten-
 feg nec allattyá es terméseti, Hanem, annac ere-
 ie és tellyes volta adattot: Miképen à napnac al-
 lattyá és termésete épen meg marad, Noha an-
 nac az ő ereie főképpen közletetie, Hogy mēl-
 tan is Pal Apaſtol à naprol véuén hasonlatoſ-
 ſagot, Es annac dűczőſegének fénynének neuezí à
 Chrifthus, Hogy az Iſtenſéget meg magyaraſſá-
 haſſa. Heb. 1.

Ez à mē ertelmēnc, ſerető attyamſiai, Miért
 mē azon Iſtenſéget mondiuc lőnni à Chrifthus-
 ban, melly az Attyaban. Mert noha meg valaſſé-
 tatic à fényn à naptol, azért ſenki nem mōnthat-
 tya, Hogy nem az ō napnac legyen ſénye és ereie.

Nem két Iſtennec mondtuc lőnni az Attyat,
 és à Fiut, az Attya Iſtenre tekéntue, és az ő egy
 voltara, és mēltoſſágara: Mert ennec ſenki tarſot
 nem adhat, és ſemmit melleie nem helyheſteta-
 het: Mert ő egyedēl, és ſenki ő vele. És vala-
 mikor az irás egy Iſtent neuez, Nem à kettőt,

Tudni illic, az Attyát, és à Fíut érthetni, Sem pedig à harmot, Tudni illic, az Attyát, à Fíut, és à szent Lelket. Hanem az egyet, az Attyát.

Eft az igazságot Christus Wrunknac, és az Apostoloknak magyarazattyokból és bizonyítételekből bizonyítottuc: Es ez értelenmel mondtuc, Hogy az Attya, és à Fíu nē két Isten.

Nyilván montam kedig, és most is mondom Hogy à Christus nem azon Isten, ki az Attya: Mert annac az egy Attya Istennec à Fíu. Nem azonnac mondom és montam ezért: Mert az ő Istenfégenec külemb modia és formaia vagon: Es mikor ő, és az ő Istenfége à szent írásban meg magyarásttuc, Nem az Istenfeg, nec allattyában és természetiben mutatattuc meg Hanem az ő meg szentléleken, és el boczattál sában: Ioh. 10.

Miképpen legyen pedig egy Isten, és nem kettő: Es miképpen legyen Christus más atától, Nem mint à Papa gondolta, az egy aliatban egy nec lőnni: Málnac pedig à külelmező tulaydonfagba, tanollyuc meg őmagától Christus Wrunktól: Iohan. 10: Mikor à Sídoknac azt mondia: En és én Attyam, egyec vagyunc. Christus Wrunknac befedet vikká magyarazván, Ellenvertést tamastanac, Es őtet vgy mint Isten karomlot vadlác: Ember lőuén, Istennétörtred tőnnen magador: Mint ha eft mondanac: Mű egy Isten felől értinc az írásból: Láttuc pedig, hogy te ember vagy: Semmiképpen hát nem lehet, Hogy te ember léuén, egy lehes az Istennel: Mert az egyedől Isten:

Miké-

képpen mindenűt a Prophetaknac írásai bizonyítottac . Ezt az egy Istent karomlod , Hollo tennen magadat Istené teszed : Mert két Isten nem lehet.

Ez a Sidoknac ellenvettesec , a két Peterneec is ellenvettesec . Mert azt mondiac : Hogy egy az Isten , és kettő nem lehet : Ezokaért , Vagy azon Isten a Christus , Vagy vgyan semmiképpen Isten nem lehet . Tű Sidoknac vnokai , a Sidokkal egyetembe , halgassatoc meg Christus Wrunknac feleletit è tű ellen vettesetekre : Nem de iruan vagyone a tű törvényetekbe : En azt mondtam Istenec vartoc tű : Ha azokat Isteneknec mondotta , kiknec az Istenec beféde mondattot , Es meg nem fejtettet az írás : A mellyet az Attya meg íentelt , és ez világra el boczatta , Azt mondiatoc , Hogy karomlást mondot , Miért hogy azt mondtam , Hog Istenec Fia vagyoc :

Christus Wrunknac feleletiben im è három dolgot tanastratnac előnkbe .

Leg előser : Hogy én azt mondam : hogy én , és az én Attyam egyec vagyunc , Minem ez értelemben mondtam , Hogy az én Attyammal egy Isten vagyoc , Hanem ezt mondtam , Hogy az Attya Istenec Fia vagyoc : Mert az élő Attya czelekedic mindeneket én bennem .

Masodfor : Hol ezt vettítec , Hogy ember léuen , Istené törttem őnenmagamat , Semmiképpen karomlást nem mondtam , Sem rontottam az egy Istenec tiszteléseget . Bizonyítam pedig ezt az Istenec igéiből , és az ellenkö-

ellenkező irásoknak egyenlő folyassat meg mutatom: Egy Istent nevez az írás. Vallom: De ezt én az én Attyámnak mondom lőnni, ki enyémek a juhokat adta, Es én általam azokat meg akarja őristetni, hogy egy se vesszen el azok közül: Sőt hogy az örök életet vegyém, Ezent műveliaz én Attyám is, Ebben egyec vagyunc, A vagy én, és az én Attyám egyec vagyunc. Ezt az egy Istent vallom és predicalom, és tisztelem, Es semmiképpen nem karomlom. Ehöz kedig én magamat nem számolom: Mert vgy nem egy, hanem két Isten lőnne, Miert hogy én ember vagyok, De meg ertczétec íol a fent írásnak folyassat: Mert mikor az írás egy Isten felől emlekdzic: Azon Istennec igéie több Isteneckről is emlekdzic. Az egy Isten mellé, sem én, sem én kördlem senki nem számolhattatic: Mert én magam is vallom hogy ő legyen czac, és senki ő vele, Sem kétféles, sem háromfagos.

Tanollyatoc meg ezokaért, Miképpen az írásnak igassaga meg maradion. Szent David, Psal 82. több Isteneckről is emlekdzic egy Istennel: Hát több vagyon. Ha az írás meg nem feytettetic, Hogy egy Isten, és többen vadnac: Hát meg maradhat az is, Hogy az én attyám egy Isten legyen: Azért vgyan én is Isten legyem: De nem azon és egy, ki az én Attyám: Hanem más: De vgy, Miképpen ez világi Feiedelmec és Birác tiszteért Isteneckec nevestetnec. Szabadon hát én is Istennec mondhatom és valharom ennen magamat, Ezokaért, hogy az én Attyám és Istennem engemet meg fentelt, és ez vilagra el boczatiot.

Har-

Harmadfor : Christus Wruñc az ő feleletia
 ben az ő Istensegének formatat és modiat magya
 razza meg, Tudni illic, Hogy nem azért legyen
 Isten , Miért hogy egy volna allattyanban az ő
 Attyauál, kálembe pedig tulaydonfagaban , A
 uagy, hogy öröktől foguán fűlettet volna az At
 tyanac allattyabol, auagy, hogy terméset ferént
 azon Isten volna, ki az Attya: Hanem, azért,
 Hogy meg sienteltetett, és Christusa és Wrra ren
 deltetett: Sőt a mű vduólségünkre, és sientsegün
 kre boczattator, Hogy ő általa bűneünkne bo
 czanattyat, és az örök életet vehetnőc : Sőt az
 ért Isten, Hogy Christus, az az, Meg kenetet :
 Mert ha meg nem kenetet volna, Semmiképpen
 velűnc valo Isten nem lehetne. Sőt ha az örök
 től foguán valo Isten volna, Semmiképpen nem
 kellett volna meg kēni, holot semminélkül az ő
 rőktől foguán és őmagatol valo Isten nem fűkel
 kedic, és senkitől semmit nem vesén.

Bizonyara ha valoban à Christus Istenseget
 à sientírásnac regulaia ferént meg kezdiűc víf
 galni, Ennél egyebet nem talalunc, Hanem, hogy
 az Istennek Lelke ő rayta nyugot meg, őtet meg
 kente feletarfainac felette, A Lélec nem mértéc
 ferént adattor őnēki, az Attya őtet be peczetel
 te, és meg sientelte, Hatalmot és birodalmot ad
 ot őnēkie, Fő Pappà ét Kirallya rendelte , Es
 ackarta, Hogy mű fēűnc és Szofoolonc legyen .

Lárom és hallom, Nem vallani à Christust a
 zon Istennek lőnni, ki az attya öröktől fogua ,
 mindenekne teremteiénec , Hogy ez világ előt
 fidalmas, és mindennel nagyob és gonozb Eret

nekfelegnec íteltettic lőnni : Ennec az oka pedig nem egyéb, Hanem, hogy ez világ régről foguán vgy szokta, és à Papaságban vgy rancolta, Hogy à Christust azon Istennek mondia lőnni, ki az Attya allattyaban, Mellyről egy ige sinezen az Istennek igeiében : Hanem est oluafuc, és láttuuc, Hogy azért ő Isten, és Istennek fia. Hogy az attya őtet meg fentelte, és ez világra el boczarta. Ha az ő Istenségének külön rendi és modia volna, Sémiképpen el nem titkolta volna. Esha az, az igasság volna, Hogy hidiŋc, Hogy à Christus azon terméket fterént valo Isten volna, kiaz Attya, Nyiluan ő est meg monta volna, és à Prophetac, és az Apostoloc valahol erről tanubizonfsagot tőttec volna. De miért hogy erről az Istennek igeie soholt tanubizonfsagot nem tessén, Nyiluan vagon ez, hogy kőltet dollog, hogy Christus azon Isten legyen, ki az Attya.

Az ellenkőző fel, à Papanac Kalandos tarsai, nagy torockal kiálttyác, Hogy mŋ à Christus Istenfeget tagadiuc, és hogy valóban semmi Istenfeget neki nem tulaydonyitunc, Noha sŋoval aŋt mondiuc, hogy à Christus Isten legyen. A mi nemŋ Istenfeget à Papa vallya à Christusnac, nyiluan aŋt tagadiuc: Mert aŋt az ő igeiében nem talállyuc. A mellyet pedig találunc, és mellyről őmaga tanubizonfsagot tőrt, aŋt bizonyittuuc, és igaznac lőnni biŋŋc. Te pedig, Kereŋtyén ember, legy ielő biro ebben : Ha méltob à Papa Antichristustol talált hazugságnac inkább engednŋnc, Hogy nem mint à Christus tanyitassanac, méltó az igasság, és az vt à mennyeiŋ. Attyához.

Hogy

Hogy pedig a feketét a feiertől meg valafhal-
 sad, Imé egy tablában a Christus felől való tudo-
 mánt, melyet az Antichristus tanyit, Es melly
 az Istennek ígeiben találtatik, elődberendekm,
 és meg muratom:

A CHRISTVS A PAPA AZ Ő
 ömaga, és a bí. iras az ő kalandossáual az ő ta-
 Istenfeget ecképpen lalt fioknac Istenfeget
 magyarázza. így magyarázzac.

1. Isten és Istennek Fia
 azért vagyoc, Hogy az
 Attyam engemet meg
 fiutelt és ez vilagra el
 boczattot: loh. 10.

2. A ki foganttatot f.
 Lélektől, és fűletter fűz
 Mariatol, Eft hiyad ve
 Iñnc való Istennek, Ha-
 talmasnac. és az iőuen-
 dő vilagnac Attyanac.

3. Isten vagyoc: Mert
 más new ez eg allat
 nem adattot mellyben
 az emberet vduözül-
 hassenec Hanem czac

1. A Christus nem az-
 ért Isten, hogy az Atya
 őtet meg fiutelte, és ez
 vilagra et boczáta, Ha-
 nem hogy őt őktől fog-
 ua Isten fűlettet az At-
 tyanac allattyabol.

2. A ki foganttatot fűt
 Lélektől, és fűletter fűz
 Mariatol, nem Isten az,
 hanem ember, sem az iő-
 uendő vilagnac attya,
 hanem, az első vilagnac
 teremőie.

3. A Christus nem Iſ-
 ten azért, hogy az vda-
 nem adattot new őnekie fo-
 ganntattassaban és fű-
 lettéssében adattatot
 volna, Hanem, Hogy

ez az én Neuembe.

4. Isten vagyoc, mert az én véremnec ki ontassanac általa vagyon à bűnnec boczanattya, és az örök élet.

5. Isten vagyoc: Mert Wrra és Christussa rendeltettem az én mennyei bent Attyamtól.

6. Isten vagyoc: Mert minden hatalom adatot ennékem, menyben és földön.

Hogy öröktől fogva & duőzító Isten volt,

4. Nem Isten à Christus, az ő vérenec ki öttassáért. Mert à puszt ember bűnnec boczanattya, és az örök életet nem adhattya.

5. Nem Isten à Christus azért, Hogy Wrra és Christussa rendeltetett: Hanem azért, Hogy öröktől fogva való Isten volt.

6. Nem Isten à Christus, Hogy hatalom adatot önké: Mert az emberfégnec adatot: Hanem azért, hogy azon hatalmas Isten öröktől fogva, mint az Attya.

Még is az igassagnac nyiluabban való ki nyilatkoztatassáért meg bizonyítom, Hogy önké, és az ő vallassoc szerént, semmi Isten Christussoc ninczen, és hogy nem is lehet: Miért hogy nem olly Istent Christust valnac, à müneműt az Istennek igéie előnkben ad.

Leg előser: A Papa Kalandosbeliec à Christust azért mondiác Istennek, Hogy azon Isten, ki az Attya, Ezért semmiképpen Isten nem lehet.

het. Mert az egy felséges Isten az ő dicsőségét senkinek nem adta. Es mikor mindeneket az ő Fianac birodalma alla vetette, őnen magát ki vőtte: 1. Corinth. 15.

Masodszor, Azért mondiác Istennek: Mert öröktől fogva fülettet az Attya Istennek allatnyabol. Vgy azon Isten nem lehetne. Mert más à ki fül, Más à ki fülettic, Az őnnen vallássoc serént, Mert ebben è fülettésben erit, az Istenterméset serént valo fületést. Hogy nyilvaban meg érthessed, Sinte ezért nem lehet à Christus Isten. Mert az öröktől foguán valo fületés vgyan ninczen à sient írásban.

Harmadszor: Istennek neuezic: Mert amaz közenséges Isteni termékben kilembező tulaydonfag legyen. Sinte azért nem lehet pedig Isten: Mert az a kilembező tulaydonfag sem álla lat, sem Lélec, sem Isten: Hanem az egy Istenben, ki kőuül több Isten ninczen, kilembező tulaydonfag.

Miképpen ezokaért az ő vallássoc ért Isten nem lehet: Azonképpen Istennek Fia sem lehet: Mert à tulaydonfag nem Isten, Hanem az egy Istenben vagyon. Ha ezokaért az Attya nem az egy Isten, Hanem à Harom egybers mind, Tudnia illic, Az attya, Fiu és sient Lélec Seimmiképpen Isten Fia nem lehet. Mert ő maga est vallya, Iohan. 1. Hogy az Israel népének egy Istene, à legyen az ő Attya: Hanem ha az után változot meg az Israelnek egy Istene, à mit Wrunc Iesus Christusnac Attya, és Haromsága lóit.

Negyedűer : Az ő vallással szerént à Christus semmiképpen Isten nem lehet. Mert aſt mő diác, hogy külembező tulaydonſag az egy Isten be à Fiu Isten, és hogy az vőtte fel à teſtet, Es immár à fel vételnec vránna, nem czac bizony Isten, hanem bizony ember is legyen. Sinte azért nem lehet Isten: Mert az Istenhöz ſemmi eſſele egybe kötözés, fel vétel, meg alázás, változás nem fér: Iacob. 1. Num. 21. Malach. 3. Es nem az Isten lőtt emberré: Hanem az ember Iesus Christus helyheſtettet, ſenteltettet és rendeltetett Iſtene, és Iſtennec formaia, képe és abrazattya: Hogy mű emberec ő általa, az Iſtennec abrazattya, képe és formaia lehetnéc: Mellyet mű az első teremtésben el veſtettűnc vala. Vgyan ezért maſodſor Iſten nem lehet: Mert az Iſtenben valo maſodic ſő mély auagy tulaydonſag, Iſten nem léuén, és teſtet fel nem véuén, Hanem bizony ember ſűletuén Iſten és ember nem lehet er: Hanem, az ember Christus meg kenetetuén az Iſtennec Lelke által, Iſtene és Wrra lőtt.

Iol eſſekbe vegyéc hat ez ſamboroc, melly igen méltatlan ſidalmaznac múnker, és melly igen hamíſſan és képmutato képpen kérkednec, Hogy à Christusnac Iſtenlégeért és tiſteſégeért hadakoznac: Mert az okoskodaffockal inkább ronttyac à Christus Iſtenſéget és tiſteſéget, Hogy nem mint épitenéc. Mert à ki olly Iſten ſéget tulaydonyit és ad à Christusnac, mellyet az attya Iſten őneki nē adot: Nem Iſtenſéget tulaydonyit à Christusnac, hanem az ő igaz Iſtenſegétől őtet meg foſſtya, és ſidalmazza. A Fiu az Attya.

tyatol meg nem valasztani, és ezeknek Istenfőgeket, nem egyéb, hanem a kettőből egyet, auagy a haromból egyet építeni, és az Istent főmelyből és állatból őfue ferefsterini: A Christust pedig nem tisztelni: Mert ki az Attya nem tiszteli, A Fiat sem tiszteli. A Christusnac igaz tiszteletti pedig, hogy mindeneket az Attya ador ő nekie meg esmerni, és hogy az ember Christust minde neknek föltte fel magasztalta, Es ő alrala az Attya a mű vduóffegűnket meg tekéltette.

Bizonyara nagy nyauallya ez, és méltó, hogy főuűnc feref ezen panafolkodúnc, Hogy mind Sidoc, Törökóc, Papistác és Papázoc az Isten nec igazságot fődalmazzac, és semmiképpen eriteni nem akariác: Miképpen legyen a Christus Isten: Es miért mondattafűc Isten nec: Mint a Sidoknac, Iohan, s; az ő Attyanac benne valo czelekedetűc és erefűc meg mutatna, és az Istent ő Attyanac mondana, kőuezni a kariác őtet: Es euel fődalmazzac vala őter, Hogy egyenlőue tőtte volna őnnen magat Istenhőz. Sent Ianos rizedic refűben pedig, Hogy ember leűn, Istené tőtte volna őnnen magat. A Törökóc euel fődalmazzac: Hogy semmiképpen a meg fűűűű Christus, Isten nec fia hogy legyen és Isten, nem akariác. Azonképpen a Pápáfűc őtet ember nec és embdersűgnec neuezic, Es nyiluán tagadiác, hogy ez az ember Iesus Christus, Isten volna: Hanem, Ki ez előc valo, és őrdktől foguán valo Isten, Azon Isten, auagy egy Isten az Attyaual.

Nagy karomlász, és az Attya Isten nec gya

R r ij

lázat

lazattyara vagyon. Mert nyílván, mondja: Hogy ő előtté, és ő utánna sem leszen Isten: Ercezed, olyan mint ő maga, Ki őmagától való Isten, teremő &c. volna, mint őnnenmaga, auagy ki ő hozza hasonlo volna.

A vac kereftyénec à Papasagban aſt alittot tãc, Hogy nagy tiſteſſeggel illetéc à Fiú Marat, Hogy az ő Fiaual, az Iesus Chriſtusſal egyenlőué tőttéc, auagy nagyobnac beczűlettéc: A mostani Papázoc is, amazoknak kalandos tarsai aſt alittyac, Hogy à Chriſtusnac nagy tiſteſſeger teſnec aual, Hogy őtet minden képpen egyenlőué teſic az Attya Iſtenhőz, Es ſockan nagyobnac alittyac őtet lőnni. Bizony euel à Chriſtus nem tiſteltettic: Mert Iohan. 5. őnenmaga eſt mondja, az ő tiſteſſegénec és dűczőſegénec lőnni Mellyet az Attya ador ő neki, Es mellyben az Attya ő benne dűczőitettic: Es annac az ő bizonyſagtétele meg marad.

Hogy ezokaért egy ſoual meg mondiam: A Chriſtusnac Iſtenſege, tiſteſſége és dűczőſége az Attya Iſtentől vagyon. Es valamikor eſt vallyuc, az Attyat és à Fiut tiſtellyűc: Mert à ki à Fiut nem, tiſteli ecképpen, Az, az Attyat ſem tiſteli, Ez az egyenlő tiſtele, mellyel az Attya akarja, hogy à Fiu tiſteltetſéc, Es paranczollya, Hogy halgaſſuc, és beczűllyűc, mint tulaydon ő Fiat.

Abban à tiſteleben és czelekedetekben, mellyet az Attya őneki ador, vagyon egyenlőſég. A mellyeket kedig nem ador, ninczen. Mert mindenic igaz: Az attyám nagyob én nalamnal. Es:

En, és

En, és az én Atyám egyec vagyunc. Es est az egyenlőseget nem raggatta őmaganac: Hanem az Atya adta őnekie. Lásd meg, Mind a czelekedeteknek, Mind a tífteleknek egyenlőseget: Iohan. 5. Phil. 2: A czelekedeteknek pedig: Ioh 10.

Sabadon kedig meg lehet, Hogy azokban a Christus ember egyenlő legyen az ő Atyához mellyben egyenlővé tőtte: Azokban pedig nem Mellyekben egyenlővé nem tőtte.

Moses, Deut. 13. azt mondia példazatban a Christusról, Miképpen Peter Apostol bizonyította, Acto. 3: Hogy hasonlatos Propheciát akar ő nekic tanastrani Moshöz. A Moshet hasonlatosnac mondia Christushoz, Holot pedig nagy kétsémség vagon Christus és Moses közet. Hasonlatosság vagon pedig im ezekben. Mert miképpen Moses az Isten né püel inkább akart tűnni, Hogy nem mint Pharaonac dűczősegeben meg maradni, Hebr. 11: Azonképpen a Christus, az Istennel abrazattyan léuen, Műterőtűnc fogai abrazatot von fel. Miképpen kedig Moshet az őnnen atyafiai meg vettéc és rea tamadanac: Azonképpen a Christust is az őnnen atyafiai meg vettéc, és meg őletéc: Iohan. 1. és 19. Miképpen Moses az Israel népének vezere és Hadnagya volt, mikor Egip-tusnac rabsagabol őket ki hofra: Azonképpen a Christus, ma Hadnagyuñc és Vezertűnc, mikor az őrdegnec rabsagabol meg szabadultunc, Miképpen Moses Istennel tanyitassabol és eretéből a pusztában a Kősziklaból italt adott a szomiuhozó népnek: Azonképpen a Christus, a Lelki kő-

Sickli, az örök életre, nem a testi életre, adot
minkünk italt : Iohan .4. 6. 7. 19. Miképpen
Moses az Israel népének magyarásta az Isten-
nek akarattát, Mikor az Istennek fellegetes vol-
tat és nagy dűczőségét semmiképpen el nem sen-
vethetne: Exod. 20. Azonképpen a Christus, az
lathattlan Istennek akarattát az emberi nemzet-
nek meg magyarásta: Iohan. 1. 5. 15. Végezettre:
Miképpen Moses, valaményéser az Israel né-
p vértkezet az Isten ellen, Közbejáró volt a nép
közé és Isten közé, Es inkább akarta viffelni az
Isten átkát és haragját, Hogy nem mint a nép
el veszen : Azonképpen a Christus, az új testa-
mentomnac Közbejárója, meg engesztelte mű é-
rőttség az Istennek haragját, és átocka lét mű é-
rőttség : Gal. 3. 2. Tímoth. 2. 1 Iohan. 1. Eckép-
pen ezokaért az ember Iesus Christus egyenlő
az Istenhöz: Visszontac külfeb : Es ecképpen ha-
sonlatos a Moses Propherához &c.

Gyackorta kellene ezekről elmélkednünk, hogy
a bent írásnac az ő egyenlő folyassat meg tarthat-
noc: Mert a mellyec a Christusról mondatatnac:
Nem kettőre néznek: az az, Egyre arra, a ki ő-
rőktől fogva azon Isten volt, ki az Atya : A-
uagy, a másodic földmélly a Haromsagha, Mel-
lyet a Papa kalándosbeliec földműny vefítésből,
Isteni terméstenec neuesztetnec. Auagy, a másik
ra: az az, Az ember Iesus Christusra, kit hamissan
emberi terméstenec neuesztetnec, hogy a két és dup-
lís Christust, kit ő gondoltatnac az ő agyokból,
meg ne esmertetnec: Hanem, minden Propherák-
nac és Apostoloknac bizonyági, az ember Iesus
Chris-

Christusrol jólac, és abban bizonyíttatnac igaz-
aknac, és meg tékéltereknec lőnni: Miképpen
Pal Apostol, Acto, 26. bizonyította,

Az ember Iesus Christus magyarásttatic Ise-
rennec lőnni, Minec vránna szűz Mariától szület-
tet, kiualiképpen mikor fel tamadassanac vránna
a birodalom és hatalom őnékie adattator. Lásd
meg Isa. 7.9.11. Ierem. 23.33. Ioh. 1.10. 20. Rom. 9.

HARMADIC RÉSE.

Mellyben à Papazoknac okoskodassi és
Ellenvetési az Christusnac Istensegéről meg
fejtetnec.

Minden egyéb bizonyágokra és okoskodások-
ra, melyeket à Papazoc, kiualiképpen Caroli
Peter, forgatnac, az ő Haromság Isteneknec ol-
talmazassaban, semmi teitertesh, és igazhoz ha-
sonlo nem láttatic, (Noha az igazságnac linnya-
ia kőüfl vadnac mindenec) Mint az Attya Ise-
tensegéről à Christusnac Istensegére vőtt erőssé-
gec. És ha azon egy Isten volna à Christus, ki az
Attya, Es mindeniknec azon Istensege volna,
Mondana talam valamit Caroli Peter, és neta-
lan az ő okoskodásinac valami helye volna:
De miért hogy az ő okoskodásinac fundamen-
toma és eredeti, nem à szent irásnac fundamento-
mabol vagyon, Hanem emberi alombol: Ezoka
ért nyilván vagyon ez, Hogy semmiképpen
meg nem állhat. De lássuc meg az ő ellenvetés-
sit, és okoskodását.

ELSŐ

ELSŐ ELLENVETÉS.

A sient irás egy Istent ad mindenít e-
lönkbe: Ezokaért az Attya, és a Fia, auagy
egy Istennek mondia, Auagy két Istennek.
Ha két Istennek vallyá: Mindiáraft David Fe-
rentznec Istennek igéie ellen valo tudománya ki-
teizic: Mert az iras két Istent nem esmer. Ha
pedig egy Istennek vallyá lónni: Tehat meg kel-
engedni, Hogy az igaz Isten nem czac az At-
tya a Fiu nélkül: Hanem, az Attya, Fiu és sient
Lélec egyfers mind.

FELELET.

C Arolí Peter ez ellen vettesben gögeskedic,
és vgy mint késő nyertes vitéz ellenem pronun-
cial, Es tudományomat kárhóstartya, Az ő ba-
basaga ferént alitván, Hogy lemmiképpen meg
nem tudoc felelnem. Ha pedig meg felelendec is
Hogy a keletzet, mellyet meg vetet, el nem kö-
vülhetem. De a io Caroli Peter ne gögeskődiéc,
Ne koporicza maganac a diadalmot. Ezokaért
hallya meg feleletemet, az vián bator arginal-
lyon.

Az ő értelme ferént, Azon Istennek sem mō-
dom a Christust, ki az attya: Másnac sem mon-
dom. Feleletemnek okát adom, és erőssitem. Nem
azon Isten. Mert ōmaga, Iohan. 5. 10. afit mon-
dia, Hogy nem azon: Hanem annac az ő Fia.
Nem más Isten kedig, Caroli Peternek értelme
ferént: Mert az egy Attya Isten mellé tarsul sen-
ki nem helyhefethettic, Hogy azon Istenfégbē
és élē

és fellegetes voltában famlaltathatnéc: Isa. 42. Ez feleletem nec első rébe.

Masodszor: Holot aſt forgattya: Hanem azon Iſten à Chriſtus, ki az Attya: Hár kőuetkő zic, Hogy más Iſten legyen. Chriſtus Wrunk = nac magyarazattya ſerént, A Prophetáknac és Apaſtoloknac bizoſſaga ſerént, másnac mondó Es az Attyat, és à Fiu nem egy nec, hanem két tő nec mondom. Mert ecképpen ſol Chriſtus Wrunc: Iohan. 5. Más az Attya, à ki engemet el bo czattot, és én felőlem tanubizoſſagot teſen. Eſa met. Iohan. 10: A tő törvényekben iruán va gyon: Két vallonac bizoſſagtétele igaz: En va gyoc, ki bizoſſagot teſec én magam felől: Es bi zoſſagot teſen én felőlem az én Attyam, ki en gemet el boczator.

Ha pedig Caroli Peter eſt vetné: Hallom, Hogy az Attya és à Fiu kettő, Es más és kő lemb az Attya, hogy nem mint à Fiu: De nem mondia az irás, Hogy más Iſten volna &c.

Felelet: Iohan. 20. Mikor aſt mondia Chri ſtus Wrunc: Fel megyec az én Attyamhoz, Es à tő Attyatokhoz: Az én Iſtenemhőz, A tő Iſ tentekhőz, Nem de az Attyat vallyaé ő Iſtené nec lőnnir: Az Attya pedig ſoholt nem mondat tatic ez értelembe, Hogy az Attya à Chriſtusſé volna: Auagy, Hogy à Chriſtus Iſtene volna az Attyanac, auagy hogy ő tőlle függene, Auagy, Hogy az ő Iſtenſéget à Chriſtusſól vőtte volna. Iohan. 10. pedig, őnnenmaga meg valaſtya az ő Iſteni mivoltat, az Attyanac miuoltatol, mikor aſt mondia: Kitz az Attya meg ſentelt, és el bo

ezatot. Latodé, Hogy az Attyától vagyon à Christufnac az ő miuolta és Istenlége.

Ellene ál Caroli Peter ennec à feleletnec monduán: Az irás mindenütt czac egy Istenről, emlekőzic, Nem lehet hát kettő: Mert soholt az irás két Istenről nem emlekőzic.

Felelet: Egy Istenről emlekezic à ſent irás: De aſt meg magyarázza, Kiczoda legyen, tudni illic, az Attya Isten. Ehöz több nem ſamlalitaſtic: Mert ſem ő előite, ſem ő utánna több és más olyan Isten ſem volt, ſem leſen, tudnia illic, For malo Isten, Nem formalt: Laſd meg à ſolaſnac modiat. Eſa. 43. 44. 45. De hogy több Istenekről is nem emlekezne à ſent irás, Az hamis. Mert nyiluan ſol Pál Apaſtol, 1 Corin. 8. Soc Iſten nec vadnac mennyben és földén: Műnekűnc pedig egy Iſtenűnc vagyon, Amaz Attya. Tanold meg, attyamfia Caroli Peter, Hogy egy Iſten is vagyon, Több Iſtenec is vadnac

Azonképpen, mikor à Sidoc viſſſa magyarázzac Chriſtus Wrunc beſédét: En, és az én attyám, egyec vagyunc: Mint ha aſc mondotta volna, hogy az Attyaual egy Iſten volna: Aſt ő ragada: És az ellenkező iráſt meg magyarázza. Egy Iſtenről emlekőzic az irás: Többől is emlekőzic. Az egy Iſten, az én attyám, az ő méltogaiban és riſtſegében meg marad, ahöz engemet nem ſamlalom: De vadnac ezen kőűűl, kic Iſtennek nec neueſtetnec: Ezokaért, én is vgyan Iſten lehetec, és annac neueſhetem magamat, noha nem az egy Iſten vagyoc, kí az Attya: Harematto meg ſételtettem, és ez világra el boczatattá. Io. 10

Azon

Azonképpen, Egy az Iehoua ōmagatol valo Isten, az Attya, és kettő, auagy harom Iehoua Isten ninczen, Es ehőz tőb nem hāmlāttatic, lem à Fiu, sem à ſent Lélec: Mert vgy à ſent irás-
nac folyaſſa meg nem áthatna, Mellyben mindenűt eſt kialktya: Egyedől vagyoc én, Es ſenki én velem. De ez az egy Iehoua, az em-
ber Ieſus Chriſtusnac adta az ō neuét, Wrra és Chriſtuſſa tőtre: Ierem. 23. 33. Philip. 2. A-
cto. 2. 10.: Es à Prophetác által aſt mondia: Mi
kor ez ſűlettic, Hiuattatic IEHOVA, mſ
Igaſſagunknac: Ierem. 23. 33. Ha azon Iehoua,
ki az Attya: Nem hiuattatic: Mert annac
az ō neue őrőkről foguán vagyon: De ennec, à
Nazareti Ieſusnac ōd ő ſerént adattatot: Mert
hatalommal, bölczeféggel, és Iſtennec minden
aiandékiual, nem Allaittyaua, épittett fel.

Ha nem tőc à ſeierec, tſ Papázo Péterec,
eſetekbe vehertitec, Hogy mſ az Iſtennec i-
geienec igaz és tiſta folyaſſat meg tarttyuc, Es
egy Iſtennel, az Attya Iſtennel tőb bet nem
magyarazzuc: Es meg bizonyittyc, Hogy
ha ő ſue haſſonlittatic à Fiu az Attyaua, Hogy
ket egyenettlen Iſten nem lehet. Mert abban à
hāmban Chriſtus Wrunc, ſem egyebec, nem
reckeſthernec be, Mint à Papai Kalandos Me-
ſſterec tanyitnac: Ket egyenettlen Iſten nem le-
het: Mert ez Attya Iſtenhőz ſenki nem haſo-
naltatic: Mert ſenki ő hozza nem haſonlatos.

Ha pedig à Chriſtuſt egybeveted és haſonlí-
tod à tőb Iſtenekhőz, kic tiſt ſerént Iſtennek nec

neueſtetnec, Meg engedem, Hogy nagy külemb
ség és egyenettlenség találtatric: Miképpen Chri
ſtus Wrunc önnen maga, Iohan. 10. bizonyította.

Ez ő ellenvetéſſec, az iambor Pápázo Pete
reknec, mellynec meg feytéſſében hiſem hogy
minden iambor kereſtyén ember eſében veheti,
Hogy az ő okoskodáſſoc romlo nád ſál, Es az i
gaſſag ellen meg nem álhat: De laſſuc meg im
már: Ha őnkiec egy Iſtenec vagyóné, az ő val
laſſoc ſerént, Auagy három: Mert igen forgat
tyac à ſallai kaſát, és vadolnac múnker, Hogy
méltatlan kőltettűc reaioc, Hogy három Iſtent
valnának. Hogy ezokaért eſedbe vegyed az ő
vallaſſoknac hamisvoltat, Imè meg mutatom:
Hogy, auagy ſemmi Iſtennec ninczen, Auagy
valóban az egyért harmat talaltanac és valnac, à
ſent irás kőuűl, Mellyet az önnen vallaſſokból
meg bizonyítoc.

Somma Caroli Peter vallaſſanac. Miczodá
hát az Iſten felől valo igaz vallaſſ: Az egéſ de
réc ſent irás ſerént à Daud Ferentz (vgy mond
Caroli Peter) hamis tudománya ellen, eſt kel
az igaz kereſtyénnek vallania, Hogy az Iſten
czac egy legyen, Es átkozot legyen, valaki az I
ſtanneknec ſokaſſagat tanyította, Pogan modra
hiſi és vallya: Mert meg vagyón írva, Deut. 6:
Hald meg Iſrael: Mert à te Iehouah Iſtened, egy
Iſten. Es Iſa. 43. 45. Láſſatoc meg, Hogy én va
gyoc egyedől az Iſten, Es én kőuűlem tőb nin
czen: De ez egy Iſten, az Attya, Fiu és ſent Lé
lec minden változás nélkül, egyenettlenségnél
köl, egy Iſteni terméſétben, tiſſeleiben és czele
kedetben, &c.

A te

2. 173

- A te vallassod, Caroli Peter, nem alhat meg:
- Mert önnenmaga rontya magat, és arrzol czap
- ia magat ellenkezéssel. Mert előfer egy Istent
- valláslnni: De est à Prophetáknac, Aposto-
- loknac, és Christus Wrunknac vallassa herént ta
- gadod az Attyat lónni: Melly nyiluan valo ha
- missag, Mert Christus Wrunc, Iohan. 8. afit az Is
- raelnec egy Istenét, az ő Attyanac mondia lón
- ni. Latode Caroli Peter, houa és miczoda vn-
- doksagban estel: A kegyelmes igaz Isten, à mŕ
- Wrunc Christus Iesusnac fent Attya odozon és
- ki segétsen belőle: Amen.

Hogy pedig pogan modra két egyenettlen I
stent kenni akarŕ David Ferentzre: Afit, meg
boczás, róka modra mŕueled. Mert David Fe-
rentz vallásában est nem talalod. Hogy te kedig
közvetkőzésből akarod ki hozni, és meg mutatni
Semmi az. Mert az egy Attya Istenhöz senki
nem hasonlittatic, Es ő egyedől ő magatol volt.
A Christus, noha Isten, Azzoc közzé ſámláltat
tic, kie meg ſenteltetrenec. Es euel kŕlemböz:
Hogy az ő meg ſenteléſſe mértéc nélkül valo, és
hogy az Istennec tellyes volta valoban lakozic
ő benne, és őtet az egy Attya Isten el boczatta
ez vilagra: Iohan. 10. Coloss. 1. 2.

Hogy az egy Isten à Harom legyen, Tud-
ni illic, Attya Fiu, és ſent Lélec, noha igén vagy
érötte à ſit ő vassal, hogy meg bizonyiczad: Mind
azon altal, Az Istennec igéie soholt nem mon-
dia. Ezokaért, az à te Haromsagos Istened, ſem
mi Isten, és költed dolog.

Mert az egy Isten egyedől valo, minden val

valtozas nélkül, Egyetlen egy, és egyenetlen-
ség nélkül, azt mondod: A haromban pedig
meg változás, külembőség, és egyenetlenség ta-
laltatik. Ha pedig Haromság? Egyfű nem
lehet s Mert ezec egymással ellenkeznec. Ha
kedig à három egy Isten: Hát három Isten is
vagyon, Egy is vagyon, Miképpen à tñ elő-
bí vallastoc meg mutattyá, Mellyben az Egy-
séget, és à Haromságot miképpen kellyen ér-
teni, Az Papai Sophistáknac moslékabot meg
mutattatoc.

Mutasd meg először, Caroli Petet, az Is-
tennec igéiből, Az az Isten, kiben az három
vagyon, Tudni illic, Az attya, à Fiu, és à fent
Lélec, Kiczoda legyen? Es az Istennec igéjében,
Minec neueftettic?

Másodszor: Ha az à három egy Isten: Mi-
képpen alhasson meg az egész derék fent írasnac
az ő folyassa, Mellyben czac az Attya egy Is-
tennec mondattatic lőnni?

Harmadszor: Ha az Attya ömagatol valo
Isten, és külemb tulaydonfag: A Fiu is ömaga-
tol valo Isten, és külemb tulaydonfag, A fent
Lélec is ömagatol valo Isten, és külemb tulay-
donfag, auagy főmely: Bizonyyara három kü-
lembező és egyenetlen Istened vagyon, Mi-
képpen teneked Caroli Peter, Mellius Peter, és
Hlyosuai Peter, egy közenséges emberfűgtec va-
gyon: De tulaydonfagtokban és főmellyetekben
külembesítec, és egyenetlenec vattoc: A zon-
képpen à te Haromság Istened is, kit vallottoc.

Hogy rövideden minden keresiyyén esébe
vehessic

vehesse, Hogy Caroli Peterhec, és az ő Kalan-
dos tarsainac semmi Istene ninczen : Mert az
egy Attya Isten ért, hármot költet és talalt, ec-
képpen bizonyítom:

Az egy bizony Isten, Abrahamnac, Isaaka-
nac, Iacobnac Istene, Ez à mű Wrunc Iesus
Christusnac fient Attya.

A Haromsagos Isten, nem Attya à mű W-
runc Iesus Christusnac :

Ezokaért, à Haromsagos Isten nem egy bi-
zony és igaz Isten.

Caroli Peterko, Hármat bizonyicz ez ellen,
Ha győzedelmes akarék lőnni.

Első : Hogy az egy bizony Isten, és é-
lő Isten, à mű Wrunc Iesus Christusnac Attya
ne legyen.

Második : Hogy à Christus à Haromsag Is-
tennec Fia legyen.

Harmadik : Hogy à Haromsag Isten igaz I-
sten legyen, Es nyiluan az irásban ki fejezet-
képpen neveztesse à DEVS TRINITATIS
Mert à te okoskodassod ellen, okoskodassokat tu-
dod helyhefisternem. Mert ha à te Trinitas Iste-
ned bizony Isten leszen, Tehát az Wr Istennec
igeiben emlekezet leszen felőle : Ha pedig nin-
czen : Tehat vesd à pad allà, Es el oroszkodál
tőlle.

Hogy egy sommaban mind ezeket be kössém :
Az egy igaz Isten, Israelnec Wra Istene ez : ki à
fient Leiket ki öntötte, és ki à Christust halalra
adta mű érőttné, Ezeket pedig az Attya Isten
czelekette ; Nyiluan valo képpen tehat ez igaz,
Hogy

113. R.

Hogy ő legyen az egy igaz felséges Isten, Istenec Istene, kiről emlékezőnek, mind Christus Wrunc őmaga, mind à Prophetac és Apostoloc Es nem más, Sem egy, sem kettő, sem három.

Vissfontac, Nem aít vallani egy igaz Isten nec lőnni, Nem egyeb, Hanem Istenec igéie ellen báluánt emelni: A Haromság Isten pedig, Nem az egy Attya Isten; Ezokaért: A Haromság Isten nem igaz Isten, Hanem Baluany. Lád meg immár Caroli Peter, Hogy tenéked egy Istened sinczen: Mert à te haromsagod nem Isten, Hanem valami lidirtz, emberektől fingalttatot, kinec ninczen semmi fundamentoma à fent írásban, emlékezet sinczen soholt felőle. De lassuc Carolínac több nád kapiait.

II. ELLENVETÉS.

Egybe vetuén Caroli à mŕ vallásunkat à Christuŕnac Istensége felől az őuével, 6. prediacionban, ecképpen akaria leg előŕer bizonyítani, Hogy à Christus azon Iehoua Isten, ki az Attya: Mert azon new Iehoua adattatic őnekie, minden határozás nélkül, mint az Attyanac.

FELLET.

MIND ez, Mind pedig à többi is az ő okoskodásínac merő hamisság. Mert az Ige Iehoua, meg határozással tulaydonyitatic à Christuŕnac, Es meg valasztatic az Attya Istentől. Olvasd meg, Jerem. 23. 33. A Davidnac magua, mely felramasztatice iőuendőben, hıuattratic Iehouanac. Az Attya Isten Iehoua őrőktől fogua Iehoua,

Az.

Az ember Christus à ki született földön, hi-
uattatott Iehouanac. Latodé Caroli, á meg hara-
rozást az Iehoua neuében, à Christus közet, és
az Attya Isten közet.

Nem czac az Iehoua new, De az Isten ne-
ve is meg hararozással tulaydonyittatott à Chri-
stusnac. Mert à Christus ember, Ige Istennec ne-
uesttett: Az Attya soholt. A született Fiu, ve-
lőncvalo Istennec mondattatott: Az attya soholt
nem. A Fiu meg fenteltetne és ez világra el
boczzatott: Az attya soholt nem. Latodé
Caroli, Melly hibában találattál.

Végezetre, Ha finte az Iehoua, és az I S-
T E N ígéie és neue, minden hararozásnélkül a-
datatné is à Christusnac: Vgyan azért nem kö-
vetkőznéc, Hogy à Christus azon Isten volna,
ki az Attya. Mert Caroli Peterne is Peter ne-
ue, Mint finte Melius Peterne: Nem hissem a-
zért, Hogy azon Peterne merie magát monda-
ni Caroli, ki Melius: Mert minden meg esmer-
ne, Hogy bolondoznéc.

Iudic. 13: az Angyal az aldozatot nem akar-
ia venni: Hanem azt paranczollya, Hogy az Ie-
houanac aldozzanac. Az ő neuet czodalatosnac
mondia lőnni, mint az Iehoua őnnen maga. Ca-
roli Peterne okoskodassa ferént hát ez az An-
gyal, ki vgyan nyiluan mondia, Hogy nem Ie-
houa, Vgyan azon Iehoua Isten leszen. De lassuc
meg az ő több okoskodassit.

III. ELLENVETÉS.

Harmadik ellenuertesse Carolinac ez: Efti

T t

mondia

mondia az Isten, Isa. 42 : Iehoua az én neuem :
Az én dűczősegetemet másnac nem adom. Amos
5 : A ki à czillagokat teremti , Annac az ő ne-
ue Iehoua &c.

FELELET.

RÓVID felelet ez : Az Attya Isten az ő
méltságot , és Isteni egyedől való voltát minde-
neknek teremtetésében , és meg tartásában , sen-
kinek nem adia : Hanem , à mi lehen is à Fiu
által , őmaga czelekedti azokat is . Miképpen
őmaga Christus Wrunc mondia : Az élő At-
tya , ki én bennem lakic , ő czelekedti , à czeleke-
deteket , Es sient Pal : Isten vala à Christusban ,
és ez világot meg engesztelé őmagához . 2. Cor.
5. 1. Timoth. 3 . Ezokaért , Miképpen az Isten-
nek neuezeti , mikor az Attyának tulaydonyittat-
tic , kőlemb iedzésben vétte , Hogy nem mint
mikor à Christusnac tulaydonyittatit . Azon-
képpen az Iehoua new is , kőlemb iedzésben , mi-
kor az egy Attya Istennel tulaydonyittatit : Visz-
sontackedig , mikor az ember Christusnac , és az
Angyaloknak tulaydonyittatit .

Meg nem valasztani azért à Christust az
Attyától , Es à neuezeteknek kőlembieget nem
erteni , nem egyeb , Hanem az egy Attya Isten
nek méltóságát , és igaz esmeretit tagadni : A
Christust Attya Istenné tőnni , Es az egész de-
réc sient irásnác igaz folyáskát fel forgatni .
Mert noha az ő dűczőségét , Melly az ő Isteni
miolta és méltósága , Hogy őmagától való ő-
rőc Isten , mindeneknek felette , és mindeneknek
oka , senkinek nem adia , Még az ő Fia nac ,
az em-

az ember Iesus Christusnac is : Mínd azon a-
tal dűczőseget és tiszteléseget adott az ő Fianac, à
Christusnac, és minden teremtet allattoknac
felűbe emelte és fel magasztalta.

Miképpen azért az Iehoua neuezetet az í-
rás meg valasztya : Azonképpen à dűczőse-
get is valasztya attol, mellyet az ő Fianac, à
Christusnac adott, és nem ador. Mert az ő A-
tyai tisztelégét, és az ő méltosaganac miuol-
tat senkinec nem akaria adni. Es az IEHO-
VA new mikor vétettic az egész teremtdő A-
tya Isten ért, Honnét mindenec vadnac, E ied-
zésben ő kőűle senkinec nem adattic : Era-
teddē Caroli őrsēm.

III. ELLENVETÉS.

Oseg. 12. Mikor à Propheta az Iehoua An-
gyalrol bol : Ennec őrdc emlekezetit Iehouanac
tanyirtya lőnni. Hamis azért David Ferentza-
nec írása, Mellyben ašt mondía, Hogy az An-
gyaloknac, és à tisztben való embereknec is è ne-
uezet tulaydonytattic.

FELELET.

O SEAS Prophetanal ninczen az őrdcké
való ige : Hanem czac ašt mondía : A sere-
geknek Wra Istene, Iehoua az ő emlekezeti.
Genes. 32, à honnét ez igéc vétettenec, ott így
bol : Mit kerded az én neuemet : Mért az czo-
dalatos. Azonképpen, Iudic. 13 : az Angyal, ki
az áldozatot el nem fogada Manuenec kezétől,

Tt ij

azont mon-

monda: Miért kérdezed az én neuemet; melly
czodalatos: Temagad vallo'd hissem, Hogy ez
Angyal volt, ki az áldozatot el nem vette, Ha
nem ást mondotta: Aldozzatoc az Iehouanac,
Nem ennekem. Ezen new tulaydonyittatic itt
is Oseafnal az Angyalnac.

Latodé, Caroli, Hogy igazat írt Dauid Fe
rentz, Hogy az Angyaloknac is tulaydonyitta
tic az Ige Iehoua emlekezet k'ppen. Mert az
egy Iehoua Istenről, és hatalmas czelekedetiről
emlekeztető szolgác: Miképpen mássut az An
gyalrol, ki a pusztában viselte a Sido népet, a sz
ítás ást mondia: Az én neuem vagyok ő benne.
Hogy pedig Angyal lő't legyen, és nem az őrc
ké valo Fiu, Ást szent Istuán, és szent Pal mon
diác. Acto. 7. Gal. 3. Lásd meg ott Galatt. 3: Ca
roli: Miképpen magyarazza a te Doctorod,
Brentius lanos, est a dolgot.

V. ELLENVETÉS.

Touabba ást mondia Caroli: Hogy a Chri
stus Iehoua Isten legyen, Hogy kiúáltképpen va
lo könywbe meg bizonyította. Soc helyeket
samlál elő, mint: Exod. 3. Isa. 6. 25. 35. 40. 43. 45.
46. 54. Ose. 1. 12. Zach. 2. 12. 14. Jerem. 23. 33.
Mich. 4. Iohan. 20. &c.

FELELET.

Maz ő Könyvét nem láttuc, De ha láttuc
Istennec segítségéuel, az boronara vonsuc, és
meg láttuc, Ha a szent írással együt folly: Hel
lye legyen az Istennec Gyűlekőzeriben: Hanem
Tehat

Tchat az ő tőb maculatoriomival más helyre kel vinni.

Soc bizonyagokat íedzet Caroli: De ha à ke resttyén ember meg oluassa à bizonyagokat az Wrac könyuéből, Soholt nem talallya, Hogy à Christus azon lehoua Isten legyen, ki az At tya. Ierem. 23. 33. Iohan. 20. az ember Iesus Chri stus neu^etettic lehouanac és Istennec.

A mit rouab Caroli az lehoua neuéből ma gyaraz, főképpen valo íedzéssében: Es mikor az Attya Istennec tulaydonyittatic, Meg engettem: De mikor az Iesus Christusnac, és az Angyalok nac tulaydonyittatic, Vettetic nem Isteni termé bet ért, Hanem, annac ereie ért, hatalomért, mel tolag ért, melly à Christusnac, és az Angyalok nac adartatot. Es igazat mond David Ferentz, Hogy à Christus előb fűlettet, és ember volt, Hogy nem mint Isten, auagy lehoua.

Lásd meg az egész Bibliában, Az ige, I S- T E N, mikor à Christusnac tulaydonyittatic, Mineműertelembe vétettic. Mert az Attya Isten, ez embert, à Nazareti Iesust, tőtte Christu ssa, Wrra és lehouáua. Hanem fogantattot volna Hogy hogy kenhette volna meg: Acto. 2. 10.

Ennec az ember Christusnac, ki meg holt, és fel tamadot, adra az Attya Isten à neu^et, melly minden neueknec felette vagyon: Philip. 2. Igaz hát, Hogy az Attya Isten, az ember Christust lehoua, Wrra és Istene rendelte és czinalta.

VI. ELLENVETÉS.

Hatodic ellenuetesben est akaria Caroli bizo

T t ij

nyitani

nyítani, Hogy Christus igaz és terméket szerént
valo Isten legyen, Mert, vgy mond, mind à s. Pro
phetac az öröcké valo egy Istenről írtanac, A
zont az Apostoloc à Christufrol magyarazzac.

F E L E L E T.

EVEL Caroli semmit nem bizonyít. Mert
noha az ô Testamentombeli mondások az I
stenről, az Iesus Christufrol magyarazzac az A
pastoloc az wy Testamentomban, Az arra nem
néz, Hogy aſt akartac volna bizonyítani, Hogy
az Iesus Christus azon örök Isten legyen,
ki az Attya. Mert ô felőle mindenűt aſt bi
zonyítottac, Hogy annac ô Fia legyen, Es ke
dig eft ezért, Hogy eft hiűen, az örök életet ve
gyűc. Iohan. 20.

Miképpen azért az Istennek igeiből vőrt
nyilván valo igazság: Azonképpen az Aposto
loc ômagoc ellen, és az igazság ellen, az írást nem
forgattac: Hanem, más az oka, à miért azokat à
bizonságokat az Iesus Christufrol magyarazzac,
Az Euangelistác pedig aſt meg magyarazzac:
Mert à bizonságoknac vtánna mindenkoron ez
igéket helylyestettic: Hogy be tellyesfednéc à mi
Ísaiaſtol, auagy más Prophetatol írtatott meg.

Más az oka hát, Hogy az ô testamentombe
li bizonságot à Christufra magyarazzac: Tudni
illic, Hogy azoknac be tellyesítését à Christus
ban mutassac meg: Mert ô az ô törűennec, és à
Prophetac írásinac meg tekintetteſſe, Miképpen
Rom. 15. Acto. 10: bizonyíttatc.

Az igaz magyarazzatnac regulaia az, hogy
az igaz.

az igaz fundamentom ellen à magyarazat ne legyen. Az igaz fundamentom kedig ez, Vallani, hogy à Christus az élő Istennec fia legyen, és né azon Isten, ki az Attya. Méltan mondia Caroli Peter, hogy átkozot legyen, ki az Apostoloc magyarazattyc ellen, más magyarazatot tesen: De őnen maga ellen pronunczial az iambor, és az Istennek átkat őnnen feiere vakaria. Mert mikor minden magyarazattyanac céllya erre néz, Hogy azon Isten legyen à Christus, ki az Attya A sient írásnac igaz fundamentomat, és Christus Wrunknac, az Apostoloknac igaz vallassat fel forgattya és ronttya. Mert soholt, sem őmaga à Christus, Sem az Apostoloc nem bizonyítottac, sem vallottac, hogy azon Isten legyen à Christus ki az Attya: Hanem, annac az ő Fia.

Miért hogy Caroli Peter őnen maga esébe veszi, hogy eddig valo bizonyagi à Christus Isten se lől, hogy azon legyen, ki az Attya, erőttlenec, Touáb nyul, és több bizonyagokat erőssackal vonson az ő vélekedessenec meg erősitéssére, melyekre most czac rövideden felelec meg, Miért hogy ennec előtte valo írássomban bővsegesben feleltem ezekre à bizonyagokra.

EGY NYIHANY BIZONSA- gokra valo felelet.

Elő, Isa. 6: Réfében.

Isaias Propheta nem mondia, Hogy à Christusnac dűcző seget látta, Hanem annac, à kiről à Propheta jól, Tudni illic, az egy Istener. Ha à te köny

à te könyvedben Caroli Peter, EIVS, vagyon:
Az enyímben, DEI, vagyon, melly az egész ſent
íráſnac folyaſſaua egyűt iár. De ha ſinte meg
engedném is, hogy à beűben vgy legyen, Hogy
à Chriſtus dűczőſegét látra: Még is à ſent íráſ-
nac folyaſſa ſerént meg kel ertentűnc, Miképpen
látra: Valobané, Auagy abrazatban? A Pro-
phetác kedig à Chriſtuſt, és az ő dűczőſeget a-
brazatban, formában lattac, meily az ő Testa-
mentomhoz illendő volt,

Az Apaſtoloc noha fel tamadaſſanac előtte
is lattac à Thabor hegyén: Mind azon által fel
tamadaſſanac vtánna vallyác, hogy az ő dűcző-
ſeget lattac, Vgy mint Attyatol egy ſűletettét.
Es ſent Ianos loh. 7: A ſent Lélec, vgy mon-
da, nem vala: Mert à Chriſtus még nem dűczői-
tetter vala. Az à dűczőſeg azokaért, à mint Pal
Apaſtol magyazza, 1. Corin. 2: ha à Chriſtuſ-
ſé volt, mellyet à Propheta láttot, Abrazatban
és meg határozásban volt.

Mafod bizonyſag, Iſa. 8. és 28.

Ez è bizonyſag iűuendő mondás, mellyet az
Attya Iſten az. ő Testamentomban, Dauid biro-
dalmában, Vgy mint Chriſtus birodalmanac pél-
daiban és abrazattyában meg bizonyítot, Luc.
2: Mikor az Iſraelitáknac, Sidoknac, és az Aſſi-
riabelieknek Dauid királyſaga és birodalma alá
valonac lattattot lőnni, De vgyan azért meg e-
rőſítettet. Mikor pedig à Chriſtuſt az ő igere-
ti ſerént ez vilagnac meg adta, Miképpen lőt
ſidalma és botrankozáſſa à Sido népnek, és à Po-
ganoknak, Pal Apaſtol, 1. Corin. 1. meg magya-
razza.

razza, à meg sejték Christustól valóan, Nem az
öröktől fogva való Istentől.

Ezent bizonyította Isaiásnak 28. részéből va-
lo mondás, Miképpen Christus Wrunc önnem
maga, Matth, 21: meg magyarásta.

Harmadic bizonyág Ila, 45. részéből.

Ez è bizonyág, nem azon természet szerint
való Istennel bizonyítja lőnni à Christust, ki az
Attya: Hanem, hogy az Attya ötet Wrra töte
te eleveneken és holtakon, Es miképpen, Phil. 2
önnem maga magyarázza, Hogy ez à new öne
ki adottot, Hogy minden terd az ő neuében ha-
iollyon meg. Hogy ha pedig adottot ez ő ne-
kie, és ecképpen magyarástátic ez è mondás ő
felőle, Nyilván való dolog, Hogy nem azon
természet szerint és öröktől fogva való Isten:
Mert annac senki nem adot, senkitől sem vőit
semmit.

Negyedic bizonyág. 1. Corinth. 10.

A negyedic bizonyágnac meg fejtélsében nem
szükség David Ferentz nec kereft fogassokat tőn-
ni, Holot Pál Apostol önnem maga nyilván
meg magyarásta: Mert mind à pusztában való
késértést, Mind kedig à kősziklából való iralt
egybe veti, Es meg mutatya, Sőt nyilván mon-
dja, hogy abrazatban lőttene. Miképpen azért
à Christust ittác à kősziklában, Vgyan azon-
képpen késértetiec is ötet. Lásd meg bator, és
olvasd el à helyeket, mellyeket Caroli elő fama-
lál, Tudni illic, Psal. 63. Ephes. 4. Psal. 102. Heb.
1. Psal. 91. Heb. 1. Meg nem találod nyilván,
Hogy à Christust késértöttéc volna à pusztában,

Vu

Hogy

Hogy a *ſent* irás aſt vallyá: Mert akkor ingyen ſem volt valóban.

Az öttodic bizoſſag, Tit. 2. 1 Ioh. 5.

Ha ſinte Carolínac meg engednem is, Hogy nagy Iſtēnec, és igaz Iſtēnec neueſt őt nēc à Chriſtus: Ezzel meg nem bizonyította, hogy az ő ter méſet ſerēnt valo Iſten legyen, ki az atya: De te gyefel az oculart Caroli wram, és conſtruallya à betűt, meg talállya, hogy nem à Chriſtusnac tulay donyittatnac à neuezetec, hanē az atya Iſtēnec.

Hogy pedig aſt kēuánya Caroli Peter tőlem, Hogy meg bizonyíczam, hogy az Iſten emberből magához haſonlo és egyenlő Iſtent teremthessen: Nem ſűklég ennekem aſt bizonyítanom Mert az iras ſoholt az ember Chriſtuſt egyenlő Iſtēnec nem neuezí: Hanem, egyenlőnec Iſtenhöz, Laſd meg Phil. 2. Zach. 13. Ierem. 31.

Hatodic bizoſſag, Okoſkodás.

A hatodic bizoſſag, nem bizoſſag, Hanem okoſkodás: Mert à *ſent* irás ellen vagy on. Es hamis, hogy minden tulaydonoſag, à melly az egy atya Iſtené: Hogy azon legyen à Fiué is. Mert nagy kűlembſég, Miképpen oda fel meg mutattam. De laſſuc meg rend ſerēnt ezeket à Bizoſſagokat is.

Elő, Iohan 16. Réſében.

Valamie vagy on az én Attyamnac, az mind enyim: Ezokaért à Chriſtus azon terméſet ſerēnt valo Iſten, ki az Attya.

F E L E L E T.

NEM kőuetkőzic: Mert birnya aſt minde-
neſtől

restől fogva, à ki másé, Nem czelekedé, sem mű-
veli, Hogy azon legyen aual, à ki önéki azt adta,
Auagy kiért bíriá: Mint à Caroli Peter nec felese-
ge mindeneckel bír, à mellyec az ő wraé: De az-
ért nem köuetkőzic, hogy à felesége ő maga Caro-
li Peter, auagy vgyan azon legyen. Miért hogy
pedig efi é mondást gyakorta hozza elő az ellen-
kező fél, Vgyan meg akarom magyarazni.

Ecképpen szól Christus Wrunc: Mikor el iő-
uend amaz igassagnac Lélke, Minden igassagra
tűteket meg tanyit: Mert ő magatol nem szól, Ha-
nem, à mellyeket hallot, azokat szólja, Es à mel-
lyec iőuendőc, azokat hirdeti meg tűnőkre. Min-
denec, à mellyec vadnac az Attyanal, auagy,
mellyec az Attyaé, enyimec. Azért mondtam,
Hogy az enyimből vesien, és meg hirdeti tűnő-
tec. Ő maga Christus Wrunc ecképpen magyaraz-
za: Ecképpen mindenec enyimec, à mellyec az at-
tyaé, Mert ennekem aduan az Attyam az ő Lel-
két, nem résű ferént, hanem tellyes képpen, Azon-
Lelke által tűteket is mindenekre meg tanyit,
Miképpen mindeneket is adot ennekem, azonkép-
pen tűteket is minden igassagra meg tanyit: hogy
ecképpen meg értetessenec ez ígéc az ő hiuatal-
lyanac tellyes voltárol. Es hozzanc való iotéte-
ménnecc tekélletes voltárol.

Az ige, MINDEN, semmiképpen ez gra-
telemben nem vététic, Hogy à Fiu olyan örök-
től fogva való teremő Isten legyen, mint az At-
tya: Mert noha mindeneket à Fiu hatalma allá-
vett, és mindeneket adot az ő Fianac, Azért
őnnen magat allalaia nem vetette, 1. Corin: 15. Sem

V u ij

az ő

az ő dűczőseget vgy őnekie nem adta, Hogy ő egyedől egy őrc mindenható és őmagatol való Isten nem maradot volna. Mindenec, à mellyec az Attyaé, meg határozatnac Christus Wrunknac magyarazattya szerént, à lelki aiándéko kra, és mű hozzanc való iotéteményec minden fogyatkozás nélkül való őstogatáffokra.

Ha minden határozás nélkül kel erténőnc à, MINDENEKET, A sient írásnac folyássa és igassága meg hamisítattic, Es az ellenkező félne az ő vallassa is meg nem álhat. Tulaydon czac az Attyaé, Hogy őmagatol való Isten legyen: Semmiképpen hát nem lehet igaz, hogy à Fiu az Attyatol legyen: Iohan. 7. Az Attya tulaydonfága, Hogy egyedől mindeneket terem czen: Hát à Fiué is ez, hogy egyedől mindene ket teremczen. Az Attyaé, Hogy az ő Lelké nec általa fogantattassa az ő Fiat, és hogy sűlet tetséc à sűztől: Hát à Fiué is, hogy az ő Lel ke által foganczon, és sűllyen sűziől Fiat. Ha mindenec, à mellyec az Attyaé, à Fiué, Bizon yara mind ezeket meg kel engedniec, Es semmi képpen meg nem valasthattyac à Fiut az Attya tol, az ő vélekedésséc szerént, Hogy tulaydon az Attyaé legyen, hogy sűllyen: à Fiué kedig sű lettessec: Mert vgy nem minden, és mindenestől fogua à mi az Attyaé, à Fiué is lehen. Ha kedig az Istennec külső czelekedetire fognac, hát vgy sem álhat meg: Mert azoc is nem mindenec, ha nem czac réš szerént vadnac.

Híšem hogy minden híw keresztyén ebben meg alhat, hogy Christus Wrunknac egyic beszédet, ha

(sonlo

fonlo befédde! és mondassal kellyen meg magya
raznunc. Iohan. 17. kedig ecképpen fol Christus
Wrunc: Az emberekne à te neuedet meg ielen
töttem, kicket ennekem adtál: Tieid valanac, és
te adrad ennekem, És à te befédedet meg tartot-
tác: Mostan meg esmertéc, Hogy mindeneket,
kicket ennekem adtál, Hogy te töled vadnac. Im-
mè, itt is mindenekne adassarol fol: De à min-
deneket meg határozza, és az ő el boczataffarol
és è tistre valo valaßtassarol, és à meg bentelés-
séröl érti.

Vgyan ottan Iohan. 17. Ezec ért könyörgec
Nem ez világ ért: Hanem azoc ért, kicket enne-
kem adtál. Mert ezec tieid, Es az enyímec mind
tieid: A tieid kedig enyímec, Es meg dűczöitet
tem azokban. Im itt is à, Mindenec, magyaraß-
tatnac, az ő papsaganac rendiről, és az Apaßto-
loknac az ő valaßtassockrol.

Somma szerént: Efr mondom, hogy à, min-
denec, nézic azokat, mellyeket az Attya Isten à
Christusnac adot, és mellyeket ő általa czeleke-
det, Meg bizonyitván, Hogy à Christust ő adta
műnekűnc, Hogy mű igasságunc, váltfagunc és
ßentsegűnc legyen, Az ő hiueiben wralkodiéc,
Es az öröc eleter adion nekiec: ő legyen egyedől
eg allat az à new, mellyben vduözűllyűnc. E
mondassoc egyenlő képpen follynac: Az élő At-
tya czelekedicén bennem: En az én Attyamban
Az Attya én bennem.

Mafodic, Iohan. 8.

Valamellyeket az Attya czelekedic, Azono-
kat à Fiu hasonlatos képpen czelekedí: Ebből
Vu íj immár

immar Caroli peter ecképpen okoskodic: Miképpen azért az Attya öröcké valo: Azonképpen à Fiu is.

FELELET.

NE M köuetközic: Mert az egyenlő czelekedet kettőt egyé nem teszi: Sem kedig mind természetben, mind tulajdonfagba egyé nem teszi. Mint Cegledí arginal vala Varadon. Mert è példabol esedbe veheted, hogy nem köuetközic. Mattyas Kiraly egynt kapál à földben à Budai kapassockal: Ezokaért, à Budai kapassoc is mint azon Mattyas Kirallyoc: Miert hogy à kapalasban egyenlő czelekedetec vagyon. De lassuc meg immár à bizonyagot: Bizonyara Bizonyara mondom tñgktec, A Fiu ómagatol semmit nem czelekerhetic, Hanem ha latandia, hogy az Attya czelekedic. Mert mind azokat, mellyeket amaz czelekedic, Azonokat hasonlatos képpen à Fiu is czelekedic.

Ez igékhec igaz értelme imez: En Isten elen valo karomlast nem mondtam, Sem azon Istennec, ki az Attya, magamat nem mondtam lónni, mikor olly vallást tőc à kórnac meggyogyitassa felől, Hogy az Attya mind eddig czelekedet auagy munkalkodot, Es én is munkalkodom, auagy czelekedec. Az én mondásfömnac igassagát fel forgattátoc, és víssza magyarástátoc, Hogy meg erczétec, Most is aszt mondom, Hogy ez à czelekedet, az én bennem lakozo mennyei fent Attyamé: Mert én, ki annac az Istennec fia vagyoc, semmit

mit nem czelekedhetem ömagamtól, Holot én
 ő ereie és hatalma vagyoc, Es annac az én Iste-
 nemnec czelekedetit czelekedem, à mit ő tőle
 látoc, à mellyeket az ő Lelkénec és ereiénec ál-
 tala én nekem meg mutat, és mellyeket ő tőle
 halloc és tanoloc, Azonokat hasonlatos képpen
 czelekedem, Az én czelekedetim nem ellenkez-
 nec az én mennyei fient Attyamnac czelekedet-
 tiuel: Mert azonoc, és ő tőle vadnac, és ő
 czelekedic mindeneket én bennem. Hason-
 latossoc hát az én czelekedetim az őueihöz:
 Mert azoc ő tőle vadnac, és ő czelekedic én ben-
 nem azokat. Sol pedig à czelekedetekről, mel-
 lyet ez vilagon az ő hiuattallyaban czelekedet,
 mind tanyitassaban, mind czodatételiben, s mind
 egyebben.

Az igéknek igaz folyassat Caroli Peter Si-
 do módra eltitkollya, az vtolsó cickelt elő rag-
 gaduán: Tudni illic est, A Fiu mindeneket ha-
 sonlatos képpen czelekedic: Meg nem mértékel-
 uén, Hogy à Fiu ömagatol semmit nem czeleke-
 dic, Es miben legyen à czelekedetnec hasonlatos
 saga, A fient írásnac fundamentoma ellen ma-
 gyarazatot téuén, Es az egy Attya Istent az ő
 méltosagatol meg fofituán veszekedic.

Soloc még az Heb. 13. vőt bizonsagrol: Mert
 à többiről meg feleltem à több irassimban bővűsé-
 gessen és igazán.

A bizonsagrol Heb. 13.

A Iesus Christus ma, tegnap, és mind öröc-
 ké vgyan azon.

FELELET.

Mikor

MIKOR Pal Apostol ezt mondja, Nem az az értelme, Hogy vgyan azon örök Isten legyen a Christus, ki az atya : Hanem a Christus euel aianlya a Sidoknac, Hogy ő, és az ő tudománya nem változo, Hanem, álhartatos ma és holnap, és mind örökké meg marad, Nem mint a Mofesé, a törvényel egyetembe, melly mikor tegnap volna, Egy keűcs v dűel ez előt, mostan immár helye nem volna, Miért hogy a Christus meg változhatatlan és örökké meg marad. Nem sűkség ez okaért, Hogy kűlemb kűlemb fele tudományokban, és emberi léleményekben elegyűczűc mű magunkat.

Soholt bizony Pal Apostol az ő irásiban azt nem erősríti, sem bizonyítja, Hogy a Christus azon Isten legyen, ki az Atya, Es azon tulay donfagi legyenec, Es kellyen tulaydonyitani mindenestől fogva, mint az Atyanac.

Lássuc meg immár, minemű okoskodással akarja rontani a mű igaz vallassunkat, Miért hogy az Istennek igéiéből nem ronthattya.

CAROLI PETERNEC A S^{ENT} I² rás kőuűl valo ockoskodási.

LE G először, holot okoskodasbol azt akarja bizonyítani, Hogy a s^{ent} Lélektől valo fogantatás ért Isten nem lehet, Az Istennek nyíluán valo igéie ellen okoskodic: Mellyben s^{abadon} meg vehetnőc az ő ellenzészét: Mert Matth. 1. Luc 2. és Isa. 7. nyíluán vagyon, Ez, a ki fogantatíc s^{ent} Lélektől, és sűleric sűz Mariatol, Mondattatic

dattatic Immanuelne, Az az, Velunc valo Istennec: Mind azon által az ő okoskodással meg felelec,

Harom okért mondá, Hogy a Christus igaz Isten nem lehet, a sent Lélektől valo fogantatásáért. Ha Caroli Peter az igaz Istenen erti a terméket ferént valo egy Istent: Meg engedem, Hogy olyan Isten nem lehet: Mert az, nem fogantatot, Sem születet, Sem boczattatot. Ha kedig erti az igaz Istent olyannac, ki ellenben vettetic a hamisnac: Tagadom, Hogy a Christus azért igaz Isten nem volna, Noha az Aryanac Lelkétől fogantattot: Mert miképpen ő az vt, az igazság, és az élet: Azonképpen igaz Istenunc az, a kit az Atria mánekunc sentelt és küldet.

Első okát hogy veti:

Hogy ember formaltatic, nem Isten, a sent Lélektől, Mindeneztől fogva nem igaz. Mert noha ember formaltattic az lehouanac Lelkével, Ez az ember meg kennetteric, és be tellyessittetic: Mellyből nyilván vagyon, Hogy nem czac pu sta ember formaltattic, Hanem olyan, Ki Istene és Wrra senteltettic.

Ha kedig Caroli Peter amaz terméket ferént valo Istent erti: Vallom, Hogy olyan nem formaltattic: Nem is szűkség volt olyant formálni: Holot ő czac egyedől akar olyan lónni, Ő elötte sem volt olyan, Ő utánna sem lehet kedig,

Somma. Christus Wruñc est vgy magyazazza: Ha az irásnac igaz folyassa meg marad-

X x.

hat,

hat, Hogy à tiztbeliec Isteneknec nevestetnec:
En is méltan mondom magamat Istennec, hogy
meg fenteltettem az én Attyamtól, és ez
világra boczattattam. Bizony hát, no-
ha ember formaltattic à füz nec méhében, Mind
azon által ez az ember Istenné fenteltettic, Es
ecképpen nem czac pusztá ember formaltattic,
Hanem vgyan ez az ember Isten is, à fent irás-
nac folyassa ferént.

Hogy pedig Caroli Peter à má vallassun-
kat meg őrce, Nem mondiuc, Hogy émagához
mindenestől fogva egyenlő Istent formalt vol-
na: Mert ingyen fűkség sem volt annac lónni:
Hanem ember Christust formalt, Ki velőne va-
lo Isten lehetne. Azért mondia az Angyal:
Hiyad őtet Imanuelnec. Es Pal Apostol: Da-
uidnac maguabol hósta ki az Iesust az Isráelnec
őduőzitőiet. Acto, 13.

Attyamfia Caroli Peter, Hogy ezen oknac
elő famlalássaban afit forगतod, Hogy rétoua-
zo felelet leszen én tőlem, Ha az Attya Isten
ért, az ember Christus Istennec nevestettic: Mi-
ért támatz à nyiluán való igazság ellen, Es
tőnnen magát ellen? Nem de te à Fiu Istene-
nec őrőcké való Istenséget euel bizonyitoddé,
Hogy azon Attyanac Istensege, és termésete
legyen ő benne, melly őrőktől foguan való fű-
lettéssel adator ő neki? Ha ezokaért è hamisság
ért te Istennec mered mondani, Mi dolog
hát, Hogy meg nem engeded, Hogy ez az
ember Christus az Attyaért, kinecereiével fo-
ganttatot à fent Lélektől, mondasséc Istennec?

Ki mon-

Ki mondja, és ki mondta valaha, Hogy az Istenség az emberségbe változék? Tűz boldogságtoc az, idő Papázo wraim, Mellyben neha ezt mondatoc, Hogy az Ige Isten resté lőrt, testbe változott Neha hogy kettőből, Tudni illic, az Igéből és a testből egy Christus lőrt: Neha kedig, Hogy nem egy lőrt, Hanem éppen mind kettő meg maradot, De a meg testestől est nec vránna immár czac két terméket legyen, Nem két Christus, auágy két Fiu.

Igaz ez, Hogy az ember Christus, a bűntől megvalua már hozzanc minderbén hasonlatos: De ebből nem követkőzic, Hogy az ember Iesus Christusbán mértéc nélkül való Isteni erő és hatalom ne legyen, Miképpen mértéc szerint vagyon az Angyalokban, Prophetakban, és a többiben, Es miképpen a Fejedelmekben, Mellyec noha a több emberekhez hasonloc az emberi terméket ért: De a selet talaltattic ő ben nec méltóságosb dolog a tiszt ért: Mert Istennec nevesitet nec: Sinte azonképpen, noha az ember Christus formaltatic a főznec méhében a sent Lélektől, Mind azon által ebben, az ember Christusbán olly mennyei erő és hatalom építettic fel, melly ért Istennec, és Istenthez egyenlő nec méltan mondattatic.

Nem czac Adam pedig, Hanem minnyaián, kic születinc, méltan Istennec Fiai nevesitetinc, két képpen: Mert nem születinc az ő rendelése nélkül, és hatalma nélkül: Es viszont az ő Lelke nélkül nem születettinc w yőnan: Mind azon által nagy kélemség vagyon

Xx 2.

mű költ-

mű köztűnc, Adam közet, és Christus közet.

Am lásd meg, io attyamfia Caroli Peter, Ha à te okoskodassodnac kellyene inkább helt adni, vagy à Prophetác irásínac, Christus Wrunc val lastetelnéc, és az ő Apostolinac, Mellyec à Christust azért magyarazzác Istennek lónni, Miért hogy az ő Lelkétől fogantattot à szűz nec méhében: Isa. 7. 9. 11. Jerem. 23. 33. Matth. 1. Luc. 2. Iohan. 10.

Hogy pedig az Angyaloknak az Iehoua new tulaydonyiralséc, oda fel meg bizonyítottá.

Masodic okát Caroli Peter est veti.

Hogy à Christus à szent Lélekről valo fogantattas ért Isten nem lehet: Mert vgy vő ő berént valo Isten lönne. Sőt én vallom, Miért hogy egy őrc Attya Istenűnc vagyon, kitől mindenec szarmaznac, Hogy à Christus, miképpen vő ő berént születtet, és Istenné és Christussá rendeltetett, igazan is mondattatit vő ő berént valo Istennec. Es miképpen mű vő ő berént teremtetűnc, és el estűnc, Azonképpen à mű valtsagunkra vő ő berént valo Istennec kellett műnkűnc adattatni, Kivelűnc valo Istennec is azért neuefrettet, Ki meg valastassac az egy Attya Istentől, Es műűnc hogy legyen, valoban meg bizonyittalséc. Oda fel, ahol meg magyarazám, A Christus miképpen mondatalséc azon Istennec, és másnac, bőuebben irtam erről.

Harmad okát aszt veti,

Hogy Isten nemlehet à Christus à szent Lélekről valo fogantatás ért, Holot ő maga à szent Lélec, à mű értelműnc berént, nem Isten,

FELE

40
252

FELELET.

Caroli Peter nem akarja erteni, auagy ertuen mulattya el a mŕ vallassunknac igazsagat, Mikor mŕ aŕt mondiuc, Hogy a ſent Lélektől fogan tattot, erttryŕc az Attya Iſtennec, a magassagbeli Iſtennec ereiét és hatalmar, Luc. 1. 24. Acto. 1. melly Attya Iſten ötet fogantotta a ſűznec méhében: Miért immár az Attya Iſten az ember Iesus Christusnac Attya, Méltan mondattatic az ő Attyától, a kítől fogantattot, Iſtennec.

De Caroli Peter ſemminec tudia eſt az Attya Iſtent az ő ereiével és hatalmaual egyetem ben: Ha a ſent irás ellen ő vŕle eſt nem vallyuc, Hogy a ſent Lélec ő magától valo Iſten legyen, és a harmadic ſőmély a Haromsagban: De mind ezeket ő nekie az előt a ſent irásnac follyá ſſabol meg kellene bizonyítania, Es az vtán okoskodnia. De ez è iambor Caroli Peter, minden irásfaban eſt mŕueli, A minemŕ hamis értelmet vőt egyſer az ő Papa Sűleietől a Haromsag felől, A bizonyfogokat ſamlállya elő, és azoknac hamis értelmekből az vtán erőſſégeket auagy okoskodaffokat tamaſt, Holot az előt meg kellene bizonyítani, Hogy az volna a bizonyfogoknac igaz értelme, Mellyet az irásnac igaz follyaffa kőuŕl tekeri.

De hogy az ő okoskodaffanac kábafaga meg tetséc, Imez haſonlatos kőuetkőzéſſeckel meg bizonyitom.

Első. A ſent irás gyakor helyyen mondia, Hogy Iſtennec Fiai vagyunc, a hitnec általa:

Xx iiij

la:

1a: De à hit nem Istennec Fia, Hanem kálembe Ezokaért, à hitnec általa nem lehetűnc Istennec Fiai .

Auagy: Az Euangelium őmaga nem vduőzűt: Ezokaért, az Euangelium által nem vduőzűlherűnc .

Meg kellene Caroli wramnac à ſent irásbol bizonyítani, Hogy ſűksűges képpen vgy kellyen lőnni, Hogy á mi mást valaműe akar tenni, Hogy előſer őmaga legyen az. Mint, Mű az Istennec templomi vagyunc, az ő benne lakozó Lelke ért: Noha à ſent Lélec őmaga nem Istennec temploma .

Azonképpen à Christus Isten lehet à ſent Lélektől valo fogantattas ért: Noha à ſent Lélec őmaga nem Isten .

Touabba, Harom okokkal, nem à ſent irásfal, akaria rontani, Hogy azért mondiuc Istennec lőnni, Hogy az Atya ő Istenségűel őtet fel építötte, és ſent Lelkű mértűc nekűl nekű adta: De lassuc meg rend ſerűnt az okokat.

CAROLI PETERNEC OKAI, ſent irás kőűl kullagóc.

E L S Ő .

Mert az irás (vgy mond) az emberségűec fel vtelűnec előtte is, az Istennec fiat, Istennec neuezi, Mint Ioan. 1.

FELELET.

Soha Caroli Peterer aűt meg nem bizonyítá kattyá,

hattya, Hogy à Christus az 8 fűlettéffe előt à
fűzről, Isten lőt legyen. Mert fent Ianos Euā-
geliománac első rébe, és à tőb bizonsagoc inkább
a fűt bizonytytac, Hogy fűtletet elő fter, tanyitot,
és czodakat tőt, mellyec ért Istennek neuefűttert.
Azokra kedig à bizonsagokra, miért hogy deréc
képpen meg feleltem az elebeli kőnywben, w-
yonnan nem akarom azokat elő fűamlalnom.

MASOD.

Masszor a fűt mondía, Hogy az Istennee
Lelke benne valo lakozassa ért igaz Isten nem
lehet.

FELELET.

ERre is oda fel meg feleltem: Ha az ige I-
GAZ, vettetic à H A M I S N A Celeyben,
A fűt mondom, Hogy igaz Isten à Christus, Es
igaz Isten lehet az igaz Istennek benne valo la-
kazassa ért, fel fenteleffe ért, és ez világia valo
el boczatássa ért: Ioan. 10.

Ha kedig az igén, igaz Istē, érti az egy Artya
Istent, és annac az ő termé fűt, Vallom, hogy
à Christus nem azon Isten: Noha az Isten teké-
leteffen le fűen à hiuekben, Az az, Minden fo-
gyatkozás nélküli. Istennek igeie fűt Istuanrol
is mondía, Hogy tellyes volt fűt Lélecek: De
à tellyes és tekélete fűt nec igeie, mikor mondat-
tic à hiuekről, Sockal kulemb gtelemmel véte-
tic, hogy nem mint mikor à Christusról mon-
dattatic: Mint fűt Ianosnal: Tellyes és mértéc
nélkül, Holot

Holot olly értelemben mondattatic, Mellyből
mű is à mű vduösslegünkre, és meg maradaſsū
kra mindeneket vehetſnc.

Ezokaért, à Szentekben valo lakassa tekéleta-
tessen és tellyes képpen, Nem néz egyebeknec
vduösslegekre és életekre, Hanem czac ő bennec,
és ő általoc valo czelekedetre: De ez az Isten nec
tanaczanac meg tekeltetésſére néz, Mert az
Attya Isten nec Christusban valo lakasa, ő általa
valo őrdc élernec meg adáſſa, és minden iauai-
nac meg tekeltettéſſe.

Somma. Ha az Isten nec hiueiben valo lakasa,
és meg maradaſſa, Istenné őket nem ſenteli, és
ollyan képpen, mint az Attya ő maga Isten, A-
uagy à Christus, hogy azért, à ſent írásnac fol-
lyassa ſerént, Istennek nec nem neueſtetné nec,
Miképpen Moſes, Cyrus, és à többi: Vgyan
azért igaz ez, Hogy Istenek nec mondattatnac.

Ha kedig Caroli eſt mondana, Hogy ſema-
miképpen ezért Istennek nec nem híu arathatnac:
Vgyan azért nem kőuetkőzic, Hogy à Chri-
ſtus, kit az Attya Isten Wrra rendelte, és Ige
Isten hogy legyen akarra, Hogy azért Isten nem
volna, Es az ő benne valo lakasa ért igazan Iſtē
nec nem mondattatnec.

Touabba, Aſt írja Caroli Peter, Hogy Da-
uid Ferentz az ő árnyékau al hadakozic, Mikor
à ſent írásbol őſue ſedegetuén à bizoſſagokat,
meg mutattya, hogy a ſent Lélec mértéc nélkűl
lakozi à Christusban, Es aſt mondja, Hogy ő
aſt, az ő kalandos tarſau al egyetembe nem taga-
dja: De hogy meg láſſa, Hogy nem árnyékom

mal

mal hadakozom, Es hogy tarsairal egyetembe tagadia à Christushnac mértéc nélkül való meg kenésset, Mindeniket rövideden meg mutatom.

Leg elősér, Minden kereshtyen érti és tudia est, Hogy egész vetelkedesnek sarka ebben fűg, Hogy az ellenközze fél est valiya, Hogy à Chrüs öröktől fogua azon Isten legyen, ki az Attya, Azon egy Isteni termésset ért: Más legyen kedig à kőlembező tulaydonsag ért, auagy sűmely ért: En kedig ašt vallom, Hogy öröktől fogua Isten nem volt, Hanem, Mikor fogantatot, fűlettet, és az ő Attyanac ereiēnec általa czoda kat tőt és tanyitot, mondattatot és meg bizonyitattot Istennek lőnni. Iol tudia és lattya Caroli Peter est, miben fűgien egész à Disputatiōnac fundamentoma: De sban sbandéckal vgyan el akaria kőrűlni.

Rővideden azért ašt mondom, Ha à Christus öröktől fogua Isten volt, és nem az Attya, hanem à Fiu: Első ez, Hogy más és kőlemb Isten à Christus az Attyától. Masod: Ha akkor Isten volt, Nem fűkűsag volt, Hogy Wrra és Christussa czínaltaséc, Hogy à sēnt Lélektől való fogantarassáért, és meg kenésse ért, nyilván való Istennek neuefressec, A tanyítás ért, és czoda tētelec ért Ige Istennek: Iohan. 1.

De mŕi à sēnt írásban egy betűt sem oluassuc à felől, Hogy az előt Isten volt volna, Es az v gán emberré lőt volna: Hanem, minec vránna sűlettet, Istennek és Wrrnac rendeltettet és adat tot mŕnekűnc az Attya Istentől.

Az Varadi disputatioban is róka modra el kő

rüléc, és felelni nem akaranac együgyű képpen;
 Ha à Christus azért Isten, és Istennec fia, hogy à
 tellyes Istenfég lakozic ő benne, Es à fient Lela
 ket mértéc nélkül vötte: Auagy azért, Hogy à
 masodic főmély à Haromságban, auagy é maga
 tol, auagy az ő Attyától öröktől foguan valo I
 sten: Mert nyilván vagyon, Ha öröktől foguan
 valo Isten à Christus: Nem bűkség volt őtet meg
 fientelni, meg kenni, Wrra és Christiussa tőnni:
 Mert öröktől fogua vgyan az volt,

Latodé, io Caroli Peter, Hogy én nem ár-
 nyékkal hadakozom, Hanem te veled, és
 Kalandos tarsaiddal: Es meg bizonyítuán,
 Hogy az ember Christus mértéc nélkül kenette-
 tet az Wrrac Lelkéuel, Mű velűnc valo Isten
 legyen, Mű Wrrunc és vduőzítőnc.

Ast irod Caroli Peter, Hogy te ast nem
 tagadod, Hogy mértéc nélkül kenettet meg
 fient Lélektől: Sőt tagadod, Es minden képpen
 est az Istennec igazságot rontod, Es minden te
 irassodnac és predicallassodnac céllya erre néz,
 Hogy semmi képpen meg ne engedied, Hogy az
 ember Iesus meg kenetet legyen, Christus legyen
 Isten legyen, Mű Közbeszáronc és Vduőzítőnc
 legyen: Mellyec ő nekie az Attya Istentől adat-
 tattanac, Hogy mű az ő bűwsegéből mindene-
 ket vehetnénc: Iohan. 1.

De kárlec, io Peter wram, Hanem tagadod,
 Hogy à Christus mértéc nélkül kenetet meg à
 fient Léleckel, Miért tagadod hát, Hogy azért
 legyen Isten: Es mutasd meg, Ha öröktől fog-
 uán Isten volt: Mű bűkség volt őtet meg kenni
 Wrra:

Wrra és Christussa tönni, Es olly nevet ő neki ad
ni, melly minden newnec felette legyen: Bizon
nyara è kettőt soha őűue nem gyalolhattod, hogy
öröktől fogua Wr és Christus, Iehoua Isten volt.
Mert à ki öröktől fogua Wr és Iehoua, Semmi
nélkül az nem fűkelkődic, Es nem kel aşt meg
kenni, Es nem kel annac adni: De à Christusnac
mindenec adattanac az ő mennyei şent Attya-
tol, és meg kenetet: Ezokaért öröktől foguán
valo Isten nem volt, Wr és Iehoua. Mert ezekre
vdő ferént rendeltetet és építettet az ő menny-
ei şent Attyától.

Da lássuc meg Caroli Peter nec töb okosko-
dásit, és mellyeckel az igaz Christusrol valo val
lássunkat, Hogy az élő Istennec Fia legyen, és
nem azon Isten, ki az anyá, rontani akarja.

Aşt kéuannya Caroli Peter én tölem, hogy
meg bizonyiczam, Hogy az Istenşeg vdő ferént
adattot legyen à Christusnac. Ha érti, Mi legyen
az az Istenşeg, melly à Christusnac adattatot,
(Miképpen oda fel meg magyarázám) ő maga is
nem tagathattya hogy vdő ferént nem adattatot
volna őnekie. A Christus Istenşege, az Attya Is-
ten nec ereic, hatalma, bölczesége, és minden fauai
mellyec à Christusnac vdő ferént adatattanac, mi
képpen à bizonşagbol nyilván vagon.

BI ZONS AGOC.

A Christusnac vdő ferént adatattot I-
stenşegeröl.

Istie II. Es az Iehouanac Lelke meg nyug-
Y y ij sic o

Ne ő rayta, (ved ešedbe iſuendőbe mondia és
 4dűel) **A bölceſég nec és az ertelem nec** **Lelke:**
A tanacznac és erőſég nec: **A tudománnac**
és kegyeſſég nec: **Es be tölti őtet (iſuendőről**
ſol) az Wracſélelménec Lelke.

Iſa. 61: **Az Wrac Lelke én raytam,** **Mert**
meg kent engemet. **Chriſtus Wrac űnenmaga,**
Luc. 4: **bizonyította,** **Hogy 4dű ſerént lőt ez,**
Mert eſt monda őnekic: **MA tellyeſedet be ez**
az irás a tő ſáletekben.

Luc. 11. **Mind Iſten Lelke által valo ſálettéſſe**
melly 4dű ſerént lőt, **Mind pedig birodalma és**
hatalma, **melly à Chriſtus Iſtenſége, bizonyítat-**
tatic nyiluan valo képpen: **Imè fogatz méhed-**
ben (vgy mond az Angyal) és gyermeke ſáſſi
Es híuod az ő neuét Ieſuſnac: **Es nagy leſen,** **Es**
à Feſſég nec Fianac neuéſteric: **Es az Wrac Iſten**
meg adia őnekic az ő Attyanac Dauidnac ſákit,
Es wralkodic Iacobnac hazán mind őrdöcké, **Es**
az ő birodalmanac vége nem leſen. **Latodé,** **hogy**
az Angyal mind iſuendőben ſol.

A Chriſtusnac Iſtenſége ezokaért az ő hatal-
ma és birodalma: **Mert a hatalom ért Iſtennec ne-**
ueſtetit. Hogy pedig ez is 4dűel, **nem őrdöcké**
tól fogua adatott legyen ő nekie, **Chriſtus W-**
runc űnnenmaga bizonyította, **Mikor halottat-**
bol valo fel tamadaſſanac vtánna eſt mondia:
Minden hatalom adattor enneken, **mennyben és**
ſölden: **Matth. 28. Iohan. 17.**

Peter Apaſtol. Acto. 3: **Eſt à Feiedelmet és**
4duſzítót az Iſten az ő iobkezénec általa felma-
gaſtalta, **Hogy az Iſrael népénec penitentiát, és**
bűnnec

bűnnec boczanattyat adia. Igaz Isten az, és Isten
fége vagyon annac, à ki penitentiát és bűnnec bo
czanattyat adia : De az Attya Isten à Christust
è méltosagra emelte fel, és eßt è hatalmat ő nekíe
adta: Ezokaért vő ő ferént valo adást bizonyíe
Peter Apostol, Es meg mutattya, Mi legyen à
Christusnac Istenfége, mellyet az Attya őneki a
dot, Hogy sayattyá legyen.

Azonképpen, Acto. 10, Bizonyíttya Peter
Apostol, Hogy vő ő ferént adattot őnekíe az I
stenseg : Mert Kereftelő lanos kereftsege vran
mondia, hogy az Isten meg kenre à Nazareti Ie
sust sent Léleckel és hatalommal auagy erővel,
Ki ide stőua iart, ioltéuén, és meg gyógyítuán
mindeneket kic az őrdégtől rabságban tartatnac
vala: Mert Isten vala ő vele.

Ez igékből érted immar, Mi legyen à Chris
tus Istenfége, Es miképpen vő ő ferént adatta
tor legyen őnekíe. Lásd meg, Ephes. 1. Philip. 2.
Colos. 1. Apocal. 5. Méltó à Barany, melly meg
őletet, venni erőt, Istenfeget, bölczefegét, hara
mat, tíftefeget és dúczőseget és áldomast: Io le
het à Görög betűben ninczen Istenfég, hanem,
Gazdagfág : De aual az ellenkező fél az ő vgy
ét semmiképpen nem erőssítheti : Mert à Chris
tus Istenfége az erő, gazdagfág, bölczefég, ha
talam, és mindenec, à mellyeket az Attya ő ne
kie adott. Mert mindeneket az ő mennyei sent At
tyától vő ő, és mindeneket az czelekedic ő benne.

Miképpen kellyen pedig ertenfinc Christus
Wrunknac mondáffat: Attyam: A tiéid mind e
nyimec: Az enyimec kedig tiéid, oda fel meg

magyarástam, és meg mutattam, Hogy Caroli
Peter ezt é mondasi ki tekerte farkabol, és. v de
gen értelme hayotta.

Ast tudia Caroli Peter, hogy meg feytethet
len bölczeséget talalt, Hogy ecképpen okoskot-
hattic: Ha az Istenég adattator ő nekie: Nem
lesen tulaydona és saiatya, Hanem kölczen
vót és adatot. Mint ha nem oluastam volna,
Johan. 5. miképpen Christus Wrunc őnnenma-
ga. ez ellen verést meg feytí, és meg mutattya,
Miképpen az Attya őnekie az életet adia: Es
noha az Attya adta, és à Fiú az Attyától vót-
te, vgyan saiatya legyen, Ecképpen jól: Mert
miképpen az Attyaban őmagaban az élet va-
gyon, Ecképpen adta, Hogy az élet is legyen à
Fiuba őmagaban, Auagy, à Fiúnac őmaganac
is élete legyen. Kettőt vall itt Christus Wrunc:
Hogy az Attya adot őnekie, Az életet: Es, hogy
őmagaban is legyen: Ezzel kálembez à Chris-
tus minden egyéb Senteiktől: Hogy az Isten, az
ő erőiével, hatalmaival, éleriével bennec vagyon:
De ecképpen vagyon, Hogy az ne legyen saiat
ővé: A Christusnac pedig vgy adta, hogy saiat
ővé, Es adhattya és adta azt, mind à bűnnec bo-
czanattyat, és az ő bűnt Attyanac minden iauait
valakinek ő akaria, Tudni illic, azzoknac kicket
à kegyelmes Attya azzockal bőwsegeffen meg
akarralatogatni ő általa, mint Közbeiaronac al-
tala.

Ecképpen azért saiatya, noha az Attyától vót
te, és ő adta őnekie hogy őstogassa azokat, hogy
mú minnyaitán az ő bőwsegeből vehessúnc: Ma-
tth. 9. Ioh. 1.

Haba

Hasonlóan, és ömagában ellenkező kereft.
fogassókkal el körüli Caroli Peter: Mert az ő kö
nyuénec kezdetiben euel karhóstat, Hogy meg
engedem, Hogy à Christus Istenége öröktől fo
gua valo legyen: Azért vgyan öröktől foguán
valo Isten ne legyen. It pedig aſt akaria, Hogy
bizonyiczam, Hogy az öröktől foguan valo I
stenfég ért, melly ő benne lakozic, miképpen mon
dattasséc öröktől foguán valo Istenec: Holot
azért az öröktől foguán valo Istenfég nec, mind
emberekben, mind Angyalokban valo lakassa
semmiképpen azoc öröktől foguán valo Istenek
nec nem hiuattatnac.

FELELET.

ELEITŐL fogua è disputacionac tudia eſt,
és valoban bizonyítottam, Hogy à Christus ac
kor kezdett valoban, mikor à ſűztől ſűltet:
Még is most, mint ha nem tudna vallassomat,
aſt akaria, hogy bizonyiczam, Hogy à Chri
stus öröktől fogua valo Istenec mondattasséc,
Azért, Hogy öröktől fogua valo Istenfége va
gyon. Mert az Attya Istenfége, melly ő benne ő
röktől fogua volt, à Christusban legyen.

Ennekem aſt nem ſűkség bizonyitanom,
Mellyet én nem valloc, sem vallottam: Sőt in
káb mindenkoron tagattam. Miért pedig hogy
ö maga tudia, hogy soha aſt nem montam: For
dittyà à ſallai kabát, és aſt akaria, Hogy okát a
dian, és meg mutassam, Miképpen nem örök
tól foguán valo Isten legyen: Holot az ő Isten
fége öröktől foguán valo, melly ő benne.

De miért olly igen el felette eſt Caroli Pe
ter,

Peter, Hogy nem tudia, mit mond, hanem czae látratni akarja, hogy tud valamit mondani: Nem de ő maga meg feyti ezeket, Es nem felelé érőtem? Bizony meg. Mert est írta: A hiuekben lakic az Isten: Azért, az ő benne valo lackassa ért nem mondattatnac őróktól foguán valo Istenec. Azonképpen, Noha az Attya Istenec Istenfég, melly a Christusban vagyon, melly Christu lenac is mondattatic, őróktól foguán vagyon: Azért nem köuetkőzic, hogy à Christus ő maga őróktól foguán legyen. Mert nagy külembfég vagyon à közet, à mi adattatic, Es à közet, à kinec adattatic.

Azonképpen, Noha őróktól foguán valasztat tunc mű à Christusban az őróc életre: Nem köuetkőzic azért ebből, hogy mű őróktól foguán, auagy à Christus ő maga lőt legyen.

Azonképpen, Nem köuetkőzic, Noha vődő berént teremőtte à mennyet és à földet, és minden benne valokat: Hogy az Istenfég, mellyel mennyet és földet teremtet, vődő berént valo legyen,

Effele bolond okoskodáffockal akarja Caroli Peter elő vinni az ő szép Maruscat, és az ő így ét ramasztani. Miért hogy az Istenec tística igeléből láttya, hogy vallassunkat meg nē ronthartya,

De lássuc immár az ő három okoskodassat, mellyekre feleletet kéuán.

CAROLI PETERNEC HARMÓZ
rom okoskodásira valo felelet.

ELSŐ.

ELSÖ.

Valakinek Istenfége örökké való : Sokség,
hogy az örökké való Isten legyen. A Christus
Istenfége öröktől fogva való : Azért fűklég,
hogy nem vődö szerént való, hanem öröktől fog-
va való Isten legyen.

FELELET.

ME G engedjűc az iambornac, Hogy à Chrif-
tusnac Iſtenſége, miért hogy az Anya Iſtennec
benne valo erő és tellyeſége, örökről fogua valo:
De ebből nem követkőzic, Hogy à mit mŰ, és
à Chriftus az örökről foguán valo Iſtenről veſe-
tűnc, és à mŰ mŰnekűnc adattic, Hogy azért mŰ
is örökről foguán valoc lőnnėnc, Azért, à mŰ
mŰnekűnc adattot, auagy mŰ bennűnc vagyon.

Mafodic okoskodassa Carolinac.

Az öröktől foguán való Istenfég hákség
 hogy földmellyben lótt legyen, Miképpen az At-
 tyának Istenfége nem volt az Attyai földmelly-
 nekül: De a Christusnak Istenfége öröktől fog-
 uán való: Azokaért a Christus földmellyeis örök-
 től fogva való az ő Isteni természetiben.

F E L E T.

Titire tüparule: Tullóttéc, Es ide ál az aya
ual. A Christus Istenfége nem mondattatic ör
óktól foguán valonac, à Christus hómellyére va
lo tekéntetben, auagy Christusra valo képest: Ha
nem azért, Hogy az öróktól foguan valo Isten
né: Es nem mondattic másképpen Christussénac
lonni, hanem czac azért, hogy és mikor à Chri-

Z z

stufnac:

Nusnac igértettet, és adattatot: Ez az oka: Noha az az Istenfég ōmagaban öröktől fogva valo, Mind azon által à Christust, kinec adattot, öröktől fogva valonac semmiképpen nem bizonyította lőnni.

Harmadic okoskodassa.

Ha az Attyanac, és Fiunac azon Istenfége va gyon: Szükség, hogy azon egy természetec legyen, Mert azon Istenfége semmiképpen külembező természetekhez nem fér: De az Attya és Fiu Istenfége egy, és vgyan azon: Ezokaért követkőzic, hogy természetec is egy legyen. Az attyanac természetit kedig Isteni természet: Ezokaért à Fiu természetit is Isteni természet, mellyben egy az ő Attyaual.

FELELET.

MIERT hogy Caroli nem erti, Micsoda értelemből mondiuc mű, hogy à Christusban azon Istenfég vagyon, melly az Attyaban, men ten az ő közensleges Isteni természetit felől álmodozic, à Papai Sophistaknac bolondsagoc szerént. Az Istenfegnec igeie mikor à fiunac tulaydonítottatic, Nem természet ért, auagy állat ért vétetetic, Hanem annac az Istenfegnec ereieért, mellyet à Christusban az Attya Isten ki mutattot, És à Birodalom ért, mellyet az Attya Isten őngki adott vétetetic. Neuestretic pedig Istenfegnec, és azonnac, Mert az Attya Istentől adáttatic, És azon Attya Istentől iő ki.

Mondattatunc mű is Isteni természettel része stlni: Mert az ő Lelke, mellyet műnekűnc ad, Es az ő ereie, melly mű bennűnc vagyon, Az Isteni

49
378

Isteni terméketnec ereje és hatalma. Innét van
gyon, hogy Pal Apostol, az Isteni terméketnec,
auagy valóságanac ki metzet auagy faragot béle-
gének neuezí, Heb. 1. Nem azon Istensegnec va-
lóságanac auagy miuoltanac.

Meg valasztattic ezokaért az Attya Istennek
Istenfége, dűczősege és terméketi, annac az Isten
segnec dűczősegetől, és terméketitől, melly à
Christusnac adattot.

Es miképpen az ige, Istenfége, másiedzésben
vettetic, mikor az Attyanac: Mikor kedig à Fi-
unac tulaydonyittatic, Vagyon olly Isteni dűcző-
ség, és méltóság, melly senkiuel nem réfelsittetic:
Vagyon olly is, melly à Christusfal réfelsittetic:
Exod. 34. Isa. 43. Iohan. 12. 17. Vagyon olly dű-
czőség is, melly nem láttatic: Exo. 34: Vagyon
olly is, melly láttatic: Psal. 16: &c.

Vífontac, Láttatic az Isten: Az Isten nem
láttatic. Vagyon hát az Istenben olly Istenfége,
melly láthatto: Vagyon ollyan is, melly nem
láthatto. Ezeket Caroli nem értuén, Az At-
tyanac Istenseget à Christuséual őšue zuria za-
uaria: Es miképpen à harmat bent irás kőuűl
egy Istennek vallya lőnni: Azonképpen a-
zoknac Istensegeket egynek, irás kőuűl: A
bent Ianos tizedic réšéből: En, és az én Attyam
egyec vagyunc, hogy Christus Wrunktol sockal
más, és kőlemb értelemmel mondattaséc, meg
mutattuc.

Még is karhóttatya Caroli vallásunkat,
Hogy vallyuc, hogy à Christus ezért legyen I-
sten, Miért hogy az Attya Istentől adattot mē

Z z ij

nekűnc

nekűnc, hogy meg valtonc, Szabadítonc és Kiral-
lyunc legyen. Aft mondia, Hogy est ő à fent í-
rásban nem talallya, Nem talallya: Mert látni
nem akarja, Es az igazságot régen meg vettette.
Oluassa meg, Matth. 2. Luc. 2. és Acto. 4. mi va-
gyon írva à Christus felől: Fiát fűl, Es hiyad az
ő neuét Iesusnac: Mert ő meg szabadította az ő
népét az ő bűnektől: Mind ez kedig ezért lőt,
hogy betellessednéc az, à mi az Writol mondat
tatot à Propheta által, ki est mondia: Imé, egy
fűz nec méhében leszen, és fiat fűl, és az ő neue I-
manuelnec hiuattatic. Ez igékből nyilván va-
gyon, A mit à propheta Imanuelnec neuez, Az
az, Velűncvalo Istennec, Az Angyal aft Ie-
susnac neuezí, az az, meg szabadítonc. Mert ez
ért à mű Istennűnc, Hogy meg szabadítonc: Az
ért meg Szabadítonc, hogy mű Istennűnc. Sőt est
mondom: Az Istennec igéi nec folyassábol, Ha
mű Kirallyunca, ső Papunca, vduőzíténké
és meg valtoncka nem rendeltetet volna az Ata-
tya Istentől, Semmiképpen Imanuelnec, az az,
Velűncvalo Istennec nem neuestrethetnéc. De
miképpen à Christus Isten legyen, és Isten mon-
dassc, Iohan. 10. meg bizonittatic, Mellyet oda-
fel meg megyarástam.

Talál Caroli Christus Wrunc bizonfagété-
le ellen is ellen vetéft: Mert aft mondia, Hogy
nem lehet test szerént valo Isten. Mint ha meg
fentelni, és ez vilagra el boczatni, nem tistre va-
lo meg fentelés és el boczatas volna, A miért őn-
nen magat Istennec, és Isten Fianac mondia lőn-
ni. Semmi ő nalla à Christus, és az ő beszédi. Sőt
vagy

xxx

vagy akarja ő maga a Christus, vagy nem akarja:
 Vagy monta à Christus, vagy nem monta, vgy-
 an è két Peter à Christussal akarattya ellen est
 mondattya, Hogy azon terméket kerént valo I-
 sten legyen, ki az Attya. Nyíluán valo hamissag
 ez, Es az Istennec ígeiben nem találattic, Még
 is külön külön kereftfogassockal oltalmaztattic
 ő töllec.

Ha tistri kerént mondattatc Istennec vgy
 mond, Auagy vgyan Isten nem lesen: Mert
 még tistrit el nem végezte: Auagy csak rész ke-
 rént valo Isten lesen. Est pedig vallani, Ellenke-
 zic à fent írással. Ezokaért vallyucà Christust
 drde Istennec lönni, és bizony embernek, ki v-
 dő kerént bűlettet: Iohan. 1. 5. Phil. 2. 1. Timoth. 3.

FELELET.

HOGY tistri kerént Isten legyen, őnenmaga
 Christus Wrunc bizonyittya, Ioh. 5. és 10. Hogy
 kedig mindenestől fogua tistrit el nem végezte:
 Mert Pal Apostol 1. Corinth. 15. azt mondia:
 Ackor lesen vége, Mikor az orsagot az Isten-
 nec és Attyanac meg adia, Es meg erdősit min-
 den Feiedelemsgeker, Haralmazagokat, és Erdő-
 ket: Ebből nem követkőzic, Hogy azért má Ist-
 tenűnc, Kiráallyunc és Főpapunc nem volna.
 Mert à má vduősségűnknek meg tekéllisset à mi-
 nézi, meg vagyon ő általa tekéltetűnc. Es Pal
 Apostol à kális Birodalomnac vissellése felől
 bol, Nem à Christus tistről, mellyben meg mu-
 tatty az ő má hozzanc valo kerettetit.

Mind azon által, Hogy Caroli Peter az E-

Zz iij

uan-

angelistaknak és Apostoloknak bizonyoság tételit ejsében vehesse, az Iesus Christusról, aſt négy részbe foglalom. Az Iſtennec igeiében holot az Iesus Christusról emlékezőet vagyon, ez vődőknek folyaſſában helyheſtettic.

Elő, Sőtlettséne előtte, mikor meg igértet, és adattot, mind a harmintz eſtendeig len, meg tanyítani nem kezdet, Christus és Iſten volt, Az Attya Iſtennec végezéſſe és rendeléſſe ſerént.

Massod: Mikor immár Christus Wrunc tanyítani kezdet, és hatalmas volt tanyitaſſában és czelekedetiben, Lucz 24: Sőt azért a teſt ért Iſge Iſtennec neuéſtettet: Melly tizthen három eſtendeig foglalatos volt, Es meg bizonyította, Hogy ő legyen a meg ígért Meſſias: Míaképpen Matth. 11. nyilúan vagyon.

HARmad: Mikor az őueitől meg vettettet, és meg őlettetet, meilyet az Euangelista és Apostoloc bőſegellen meg írtanac, Míaképpen lőt, és mikor.

Negyed: Mikor őnnenmagat ſabad akaratya ſerént az ő mennyei ſent Attyához való engedelmeéből halatra adta őnnen magát, Minden neꝝnec és tiſtelleſſegneſe felelteſel magafaltattot, Dítzőſéggel, birodalommal meg aian dekoſtattot, Melly valóban akkor bizonyította meg, Mikor a Samariaiac, és a több Poganon az Iſtennec eſmeretire, és az ő nyaiában bevitteténec: Pál pedig és Barnabas ő nekíe Apostolocka vaſaſtattanac, és adattattanac. Peter kedig, és a többi a Sídoknak, és azoknac.

hac maradékíncec sállal sient ez vilagon lakozok
nac.

E harom v dőnecelső forgassaban à Nazare
ti Iesus Ige Isten vala az ő menyei sient Attya-
nal, Nem az embereknel: Negyed v dőnec for-
gassaban kedig, Mind Istennel, mind emberek-
nel. Semmikeppen hát à sient irás ellen ninczen,
Hogy tipt sient à Christust Istennec vallyuc lőn
ni: Es az v dő sient valo Christusnac adattator
Istenség, és tistiben valo munkalkodás az ő Iste
ni miuoltat meg nem haborittya, és Isteni méla-
tosagat meg nem ronttya.

Ezokaerr, à mñ vallassunknac igassaga mind
végic meg marad: Es à Sopkistacké, és Papa
Kalandolsé meg romol: Mert az Istennec tist-
ta igéiből soha meg nem bizonyithattyac,
Hogy à Christus az előt amaz egy őrc Isten
volt volna, és az vtán emberré lőt volna. Mind
azon alral à Sophisticalo Caroli Peter nem s-
gyenli írni, Hogy ez, Iohan. 1. 5. Philip. 2. és
1. Timoth. 3, írva legyen: Maga ha meg keres-
sed ezeket è helyeket, egy betűt erről è hamissa
grol ott nem talál: Miképpen oda fel is è mon-
dassoknac igaz magyarázattyaban nyiluán meg
bizonyítottam.

Miképpen Caroli Peter az A tryabol és Fiu
bol egy Istent faraguán, Christus Wrunc, és az
Apostoloknak vallastétele ellen, azoknac is Is-
tenségeket egybe zavarja, Es à láthato Istent,
à láthatlantól meg nem tudia valasztani:
Azonképpen ezek nec is tisteletereket és imad-
kozásokat ő s-ue elegyíti, külön külön fele-
írassó

fele irástokat tamaszt és fel forgat. Hogy ezoka-
ért ebben is a keresztyéneknek igaz értelmec és
vallásoc lehessen, é kettőről akaroc írnom.

Első, Mi legyen az Attya Istenec, és a Fiu-
nac az ő igaz tíftelelec az imádkozásban, és kö-
nyörgésben.

Masod: Hogy hamis legyen a Papázo Soe-
phistáknac az ő okoskodassoc, Az egyenlő A-
tynac és Fiunac imadassában, és segítségül va-
lo hiuassában.

AZ ELSŐRŐL.

A tífteletről az imádkozásban &c.

Mindeneknél nyiluán vagyon, és a fent írás-
nac egyenlő folyassa est mutattya, Hogy a Chri-
stus, az Attya Istenec Fia, nem őmagatol valo
legyen, Hanem, az ő mennyei fient Attyától,
Es mindeneket, kikkel bir, vörte legyen ő tölle.
Sőt est meg esmerni és vallani, fellyeb és leg na-
gyob tífteleli, Mind a Fiunac, mind az Attya-
nac. Mert a kikőlembē tífтели, auagy az Attyat,
auagy a Fiut, hogy nem mint az Attya paran-
czolta, Auagy a Fiu az ő mennyei fient Attya-
tól predicaluán meg magyarásta: Nem tífтели, ha-
nem gyalazza, mind az Attyat, mind a Fiát.
Mert ki az Attyat nem tífтели: a Fiát nem tífte-
li az. Viszonrac, Kivgy nem tífтели a Fiát, a mint
az Attya paranczolta: Nem tífтели, hanem gya-
lazza.

A miképpen ez világi bölczec az ő okosko-
dassoc ferént, az egy Attya Istenec igaz esme-
rtit meg homallyosítottac: Azonképpen annac
az ő

az ő tiszteletit résre osztottár, és mindenestől fog
ua az Attyához egyenlőve törtét, à tiszteletet, i-
mádkozást és könyörgést ősbue elegyítvén, és
meg nem valasztuan, miképpen tulajdonyitassac
az Istennek igéjében az Attyanac és Fiunac. Ké-
uánya és paranczollya az Attya Isten, Hogy ha-
sonlatos képpen tisztellytse à Fiut az Attyához:
De azt miképpen, és miben legyen, meg határoz-
za. Mert az Attya nem ítél senkit, Hanem, min-
den itéletet à Fiunac adot, Hogy mindenec tisz-
tellyec à Fiat, miképpen tisztelic az Attyat. Ki
nem tiszteli à Fiat: Nem tiszteli az Attyat, á ki ő-
tet el boczatta: lohan. 5.

Imè, A tiszteletnek hasonlatosulolta, az itélet-
ben mutattatic meg, mellyet Pal Apostol, Phi.
2. ecképpen magyarázza: Ezokaért az Isten őtet
fel magasztalta, Es őtet olly neuel aiándékosíta
meg, melly minden neuec feletre vagyon: Hogy
à Iesus neuében minden térd meg hajollyon,
mennyeiecké, földiecké, és à föld alatt valocké,
Es minden nyelv vallást tegyen, Hogy az Iesus
Christus az WR, ki az Attya Istennek dűcző-
segben vagyon.

Lásd meg Rom. 14: Est à hasonlatos tiszte-
letet: Hogy meg esmeried, Hogy az Attya Isten
à Christust ítélő Biroua rendelte, es adta mőn-
kánk, Es ő káldotte és boczatarotta, hogy eleue-
neket és hóttakat meg ítéllyen: Es hogy az ő ité-
letet esmerie az ő Attyanac és Istenének ítélerti-
nec lőnni: Es őtet tiszteluen bizonyosa legyánk,
Hogy az ő mennyei bent Attyat tisztellytse: őne
kie tégdet haytuán, A mennyei bent Attyanac

AAa

haytunc

hagyaték terdet, Vgy mint ő tőle áltettetnec az
 itglő székben.

Hogy pedig mindenképpen és mindenestől
 fogva vgy nem tiszteltetésé a Fiu, mint az Attya
 A kálembség az Attya és a Fiu közet, meg mu-
 tattya, tisztellyűc az Attyat, és minden ionac
 kufelénec vallyuc lónni. A Fiut is tisztellyűc.
 Hogy minden iokat az ő Attyától vót mŕ érő-
 tunc, Es mŕnekŕnc lőt legyen az Attya Isten-
 től igasságunc, sentségŕnc és Valczagunc.
 Hogy minnyaián az ő nekŕ adattot bŕwŕség-
 bŕl vehetnéc. Tisztellyűc a Fiat is a lelki ioka-
 ért, mellyeknek meg adassoc ért adattot mŕne-
 kŕnc a Christus, ő tőle kériűc és váriuc, Es bi-
 zonyossoc vagyunc, hogy ő általa adia meg mŕ
 nekŕnc azokat az Attya. Kálemben tisztelly-
 ũc pedig az Attyat: Mert ő senkitől azokat nem
 vesi: Hanem az ő Fianac általa, és ő érőtte ad
 mŕnekŕnc mindeneket.

A Könyörgésnec formaiában és imádko-
 zásban is nagy kálembség találtattic az Isten-
 neccé. Mert Christus Wrunc erre tanyit, hogy
 az ő neuében könyörgiűc az Attyanac, Igé-
 retet is ad, Valamit az ő neuében kérendiűc,
 hogy aŕt meg adia az ő Attya mŕnekŕnc: Sőt
 hogy ő maga aŕt meg adia mŕnekŕnc. Vŕsontac,
 Soholt paranczolatunc ninczen erről, Hogy a
 Fiutól az Attya neuében valamit kériűc, Mel-
 lyben egyéb nem lehetne. Ha egyenlő tŕsteler, i-
 mádás és kŕnzŕrgés volna az Attyaé, és a Fiué:
 Hogy semmit ne bŕllyac most a sents Lélekről,
 kŕ egyenlőképpen kellene imádnunc az Attya-
 ual

nal és a Fiunak: Mellyről sem paranczolattól,
sem pedig példának ninczen az Istennek könyve-
ben: Mellyből az ellenkező felnek hamis véle-
dése nyilván meg mutattodí, a három sz. mélyek
nek egyenlő tisztelettírdí, és könyörgéssíre:

1- Az imádkozásnak formáiban is nagy kö-
ség mutattí meg. Könyörg. a Christus az ő
szent Attyának, és halakat ad őnek: Műket is
arra ranyít, hogy könyörgéssíre, és azt mondíuc
Mű Attyanc, ki vagy mennyekben. Ő maga
vallást teszen arról, Hogy eddig az ő nevében
semmit nem kértene, melly Christusnak monda-
sa meg nem áthatna, hogy ha a könyörgéssíre egy-
enlő formaia és modía volt volna eleitől fogva
az Isten fiaí közet: Mert eleitől fogva ingyen sem
könyörgette a Christusnak, Hanem az wy Tes-
tamentomban, mikor immár meg adottot, az ő
neki való könyörgéssíre formaia adattatott en-
lőnkbe: Iesus, Davidnak fia, Könyörűly rayt-
tam: Wram Iesus, Ved hozzád, auagy te oltal-
madban az én Lelkemet: Acto. 7.

Hogy ezokaért a szent írásnak folyássa sz-
rűnt meg érthessed, Mi legyen az Attya Istene-
nek, és a Fiunak az ő igaz tiszteleti az imádkozas-
ban és könyörgésben, Ezt vallom, Hogy az At-
tya Isten az ő Testamentomban czae egyedűli
mádtatott, és senki ő köűle, valóban és igazan.
Az wy testamentomba kedig immar nem czae
az egy Attya Isten, Hanem az ő áldot sz. Fia is,
az ember Iesus Christus imadrattí: Nem olly kö-
nyörgéssel és imádkozással, a minemű könyörgés-
sel imádkozuc az Attya Istennek: Mű Attyanc

AAa ij Hancin

Hanem, à mit az Attya Isten öngkie adot, Bizonysoc vagyunc, hogy azokat à Christus mifne künc meg adia.

Ecképpen immar à Christusra tekéntűnc, Es leg előfő őtet, vgy mint Közbejárónkat lőnni vallyuc, Mű közertűnc, és az Attya Isten közet Kihőz mű semmiképpen nem ferhettűnc, hanem ezac ő általa. Masodfőor. Hogy vgy legyen mű Közbejárón, Hogy vgyan meg adóia is legyen azoknac, mellyeket az Attya Istentől, az ő nevében kérűnc, és ő tőle kéuánunc, Christus Wrunknac tanyitassa ferénc. Soloc azokrol, mellyekben az Attya à Fiat meg akarta dűczőiteni Es mellyeket az Attya öngkie adot. Lásd meg, Iohan. 14, miképpen magyarazza ezeket Christus Wrunc, monduán: Nem hiszedé Philep, hogy én az Attyamba vagyoc, Es az Attyam én bennem? A minemű beűedeket én mondoc tűngtrec, én magamtól nem mondom, hanem az Attyam, ki én bennem vagyon, ő műueli è czodatételeket. Hidiűtrec ennekem, hogy én az én Attyamba vagyoc, és az Attyám én bennem. Ha ezért nem hisűtrec, Hidiűtrec à czelekedetec ért ennekem. Bizonyaua! bizonyaua! mondom tűngtrec, A ki én bennen hisűen, A czelekedeteket, mellyeket en czelekedem, meg czelekedí, Es ezeknél nagyobkat czelekedí: Mert én az én Attyamhoz megyec, Es valamit kérendettec én neuemben, Eűt meg műuelem, Hogy dűczőíttesec az Attya à Fiúban: Ha mit kerendettec az én neuemben, En műuelem, auagy, En tekéllem meg azokat. Főképpen két dolgot magyaraz Christus Wrunc

Attya Istennek íarait meg talállyuc, Eski azo-
kat, à mellyeket az Attya ő neki adot, mánga
kőnc oſtogattya: Hogy nem vgy legyen Köz-
beláro, hogy ſemmit nem adna, Auagy ſemmit
ő tölle nem kellene kőrnőnc, auagy várnunc:
Hanem, à mint őmaga mondia: A mit az ő
neutben kőrnőnc, Hogy azokat őnnenmaga meg
adia.

Hogy ez az Istennek igéjének lityaia se-
rűnt legyen, meg bizonyittat az Istennek az
ő czelekedetiről, mellyeket az ő Fiában meg-
tekell, à mő ődusfegűnc felől. Mint hogy
mondattunc az Istennek wy teremtet állati, Mi-
ért hogy műnket à Christusban wyonnan terem-
tet az ő Lelkének általa. Es noha az Artyanac
czelekedeti és hatalma által lisen ez : De azért
ő is mondattatic hatalmat adni, Hogy Istennek
fiai-önnenc, valakic az ő neuében hűűnc.

Azonképpen az Attya Isten meg bocsát-
 ya bűnűnket, à Christus vérenecki ontással al-
 tal. A Christusnac azért ugyan hatalma va-
 gyon à bűnnec meg bocsátással, Miképpen
 önnenmaga mondia: Hogy pedig tudiatoc, hogy
 az ember nec Fianac hatalma vagyon à bűnnec
 meg bocsátással, Monda à bűnanac: Kelly
 fel &c. Matth. 9. Mondattattunc az Attya I-
 stentől & duőzíteni, az Iesus Christusban: Mon-
 dattatic à Christus & duőzíteni és meg szabadita-
 ni, az ő népét az ő bűneiből: Matth. 11. mel-
 lyekből nyilván vagyon, Hogy à Christus mi-
 Közbejárone legyen: De nem olyan, kinec
 nem könyőreghetnenc, Es kitől azokat az io-
 kat:

kat nemvehetnőc, mellyeket az Attya Isten ő-
nekje adott.

Miképpen legyen ez, és mi ockért, végezet-
tre ez ígékben Christus Wrunc meg magyarásta
Tudni illic, Hogy dőcz őttestlec az Attya à Fi-
uban. Az Attya mindeneket adott az ő Fianac,
és paranczollya, Hogy őtet halgássuc, ő benne
hidiőnc, őtet tisztellyőnc és imádiuc: Sőt à mŕ hoz-
zanc valo io voltanac és bölczelegénec minden
draga kéncezeit ő belé helyheftőte: Hogy az ő
bölcségéből minnyaian vehessőnc. Hogy ecképpen
tiszteluén à Fiat, Tisztellyőnc az Attyat, És hi-
uén à Christusban, hidiőnc az ő Attyaban, melly
Attya à Fiuban tiszteltesséc: Hogy immár egy
hitőnc legyen à Christus által az Attya Istenben
és nem kettős, mint Caroli feczeget.

Ez reuideden az Attya Istennek es az ő Fi-
anac, à Nazareti Iesusnac az igaz Messiasnac
az ő tiszteleterc à könyörgésben és imádkozasa-
ban. Lassuc meg immár, Miképpen Caroli Peter
ez igasság ellen okoskodic, Az ő Attyainac, à
Papás Sophistaknac vélekedésséc szerént.

CAROLI PETERNEC AZ I-
gasság ellen valo hitságos okoskodassi.

Őtődic predicationac másodic réfében,
Leg elősér, Miért hogy igassággal David Fe-
rentz vallassat nem ronthattya, Calumnian kezdé
el, és aſt írja: David Ferentz principiōia ez, hogy
nē czac az őrdőcké valo Istenet kel imádni: Hanem
ſabad teremtet állatnac is tiszteſeget tulaydonyíta-
nia. Mondia kedig, hogy két dologgal bizonyí-
tottam

ram az Varadi Disputatióban: Először: Mert az
 ô Testamentomban, a melly Angyalnac aldó-
 tanac és imádtanac, Hogy az teremtet Angyal
 lót legyen. Másod, Hogy az Isten az ô testamén-
 tomban meg engette, Hogy az Angyaloc imád-
 taltanac, kic à köüetsebben Istennec holgaltanac.

Bizonyaba czodalkozom, miczoda ortza-
 ual merre Caroli est írni én ellenem, Holot à dis-
 putatióban látra és hallotta feleletemet. Hogy pe-
 dig Carolinac calumniaiaual az együgyű keresz-
 tyénec meg ne tantaríttassanac, Mit én akkor fe-
 leltem, ígérôl ígére elő famlálom. Az Angya-
 loknac imadással felôl, mellyel Melius méltat-
 lan karhóstat múnket, rövideden est mondom,
 Hogy az ô Testamentomban az Abrahamnac,
 Isaaknac Iacobnac Istene imádtattot, Nem az
 Angyaloc. Soha nem mondtam, Hogy az An-
 gyaloc imádtattanac azon imadással, mellyel az
 Isten imádtattot: Hanem külső tíftelettel, vgy
 mint Istennec Angyali és köüeti.

Meg kellene à Papazo wraimnac bizonyíta-
 ni, Hogy valahon az Angyaloc imádtattanac vol-
 na olly imadással és tíftelettel, à mineműuel az I-
 sten imádtattot: Mellynec bizonyagat még ed-
 dic én írássokban nem lattam.

Ha pedig imádtattanac, Külső abrazatban
 imádtattanac, Miképpen az ô törüenbeli czele-
 kedettec arnyéki voltanac à köüetközendô vilá-
 gossagnac: Nem aual az imadással, mellyel az
 Attya Istent imádiac. Nem mondia Pal Apostol
 1. Corinrh, 14: baluany imadonac afit, à ki à gyű-
 leközetben igdre esuén, imádkozic az Istennec,

Meg

meg esmeruén, Hogy az Isten legyen azoe kö-
zet kic épületre élne az ő aiandékival.

Somma: Caroli Peter è calumniabol fel épít-
uén minden ellenem való tudományat, gőgeske-
dic, és minden képpen sicalmaz: De hogy egy-
fer sőmbe söllyac Caroliual, Istennec legitle-
géből meg akarom oltalmazni est az igazassá-
got, Miképpen az Attya és a Fiu meg valasztat-
tic egymástól: Azonképpen ezeknek is az ő i-
mádkozással, és ezekhez való könyörgéssel, és
a keresztyéneknek meg mutatom.

Leg először, Istennec igéiből meg nem ha-
mísihattya Caroli Peter, Hogy azért imádiac à
Christust, Hogy az Isten őtet fel magasztalta,
Közbejáróul rendelte mőnkénc, és paranczolta
hogy tisztellyőc és imádiuc: Mert Istennec igéi-
ből nyilván vagyon, Iohan. 5: Az Attya senkit
nem ítél: hanem minden ítéletet adot az ő Fia-
nac: Hogy minnyaián tisztellyőc a Fia, a mikép-
pen tiszteli az Attyát. Ki nem tiszteli a Fia-
t: Nem tiszteli az Attyát, ki őtet el boczatta. Nyil-
uán vagyon ez igékből, Hogy az Attya adta ő-
neki est a tiszteletet: Es ki a Christust nem tiste-
li, kit az Attya elbocзатор: afit nem tiszteli, a ki
őtet el boczatta: Miért hogy az Attya Isten pa-
ranczolta, hogy őtet tisztellyőc, és imádiuc. A
ki be fogadja az wrnac kővető, és tiszteletet te-
szen annac, Afit tiszteli, és afit beczi, a ki őtet
el boczatta: Miképpen Christus Wrunc is az ő
tanyitványinac söl.

Pal Apostol, Rom. 14. és Philip. 2. ecképpen
bizonyítja: Ezért holt meg a Christus, feltama-

BBb

dot, és

Got és meg elevenedet, Hogy mind holtackon, s mind eleveneken wralkodjék. Te kedig, Miért itéled à te att yadfiadat? Auagy, Miért allitod te semmié à te att yadfiadat? Mert min nyaian à Christus itélő békielelyben állattattunc: Mert iruán vagyon: ELEC ÉN I E H O V A: Mert ennekem haiol meg minden térd, Es minden nyelw vallást téssen az Istennek. Ezokaért az Isten őtet fel magasztalta, Es őnekie olly neuét adott, melly minden neuéc felőtte vagyon: Hogy az Iesus neuében minden térd meg haiolalyon, A menyeeieknec, földieknec, és à föld alatt valoknac, Es minden nyelw vallást tegyen, Hogy az Wr Iesus Christus, az Attya Isten nec dñczőségében legyen.

Ez ígékben Pál Apostol bizonyítja, Hogy az Attya Isten az ő Christussanac adta est à tífteffeget, Hogy őtet imádiuc, Es imáduan és tífreluén à Christust, imádiuc és tífstellyuc az Attya Istent, Ki est kéuánnya mñ tollfinc, Hogy az ő Fiat bñczálllyuc és imádiuc: Rom. 14. aít mondia, Hogy à Christus itélő békielelyben kel állanunc: Az wtán, Hogy iruán vagyon, Hogy az Iehouanac haiol meg minden térd, Es az Istennek téssen minden nyelw vallást. Meg magyarázza: Philip. 2: Hogy az Attya Isten est à tífteffeget és à neuét adta az ő Fianac, à ki meg holt éróttfinc, és fel tamador, Hogy vallást tegyűnc ő felőle, Hogy az Attya Istennek dñczőségében legyen.

Igen fedezne CAROLI Peter, ha lehetne Hogy nem az ember Iesus Christus imádrattot:

Es

Esté inköszöl bñz
à Christus az inköszöl
gyn, ki az Iesus: D
nem vñt: Isten az
te ölece regn.
Lapja ezt est
ellen: Istennek igéi
az inköszöl Iesus Christus
Hogy az inköszöl Iesus
inköszöl Isten legyen, ki
az Attya parancsolta,
Hogy à Christus inköszöl
Attya önköszöl Istennek
fianac, nem elad
róli Peter, Istennek
tani Christus Wralko
ellen, John. 14:
mondan inköszöl:
Attya inköszöl in neven
digen az in neven
Kerente és elvñt, ki
est legyen, Ebből az
kerente, az Attya
est: Men est mag
balgas meg m dñk
Hogy Hedra, 1:
be bñzöl: Isten
imádrat Istennek m
azon temél fñvñt
fñvñt, Istennek
est magyarázza,
az inköszöl, Isten az

Es ez imádkozásból bizonyítani akarja ; Hogy
à Christus azon öröktől foguán valo Isten le-
gyen , ki az Attya : De semmiképpen véghöz
nem viheti : Mert az Istennek nyiluan valo igé-
je ellene vagyon.

Leg először ezért est kel Caroli okoskodási
ellen az Istennek igéiből meg mutatnunc, Hogy
az ember Iesus Christus imádtattot : Es né azért
Hogy azon öröktől foguán valo és terméket se-
rönt valo Isten legyen, ki az Attya : Hanem, hogy
az Attya paranczolta, és őtet fel magasztalta.

Hogy à Christus imádtattot volna, Es à fent
Attya őnekie könyörgettenec volna az ő Tes-
tamentomba, nem oluassuc . Lassa meg Ca-
roli Peter, Honnét és miképpen tudia bizonyí-
tani Christus Wrunknac nyiluan valo vallása
ellen . Iohan . 16 : Bizonyaua! bizonyaua!
mondom tőnektec : Valamit kérendetec az én
Attyamtól én neuemben, meg adia tőnektec : Ed-
diglen az én neuemben semmit nem kértetec :
Kérieretec és el vesítetec, Hogy à tő örömetec te-
ketes legyen. Eddig az én neuemben lemmi-
nem kértetec . Az Attyától kértetec, és az ő neue-
ért ; Mert azt mondia , A te fent Neued ért
halgas meg mőnket, Psalm. 20 : Innét vagyon,
Hogy Hebræ . 1 : mikoron az ő első sűletet
be hozza è földnek köregsegére , mondia : Es
imádiac őtet Istennek minden Angyal . Ha
azon terméket szerént öröktől foguán valo I-
sten volt , Nem czac akkor imádtattot , mikor
ez vilagra sűletet , és megadattot : Hanem
az előt is . De itt azt mondia , Hogy akkor

BBb ij

mondta

mondra az ember Iesus Christusrol, ki az első szent:
Imádiac őtet Istennek minden Angyali. Ac
kor, mondiac az Euangelistác, Luc. 2. Matth. 4:
Hogy az Angyaloc hirdettec az ő születését, és
hogy szolgálta őnekí.

Mint es hogy imádtattot à Christus? Vgyé
mint öröktől fogva valo és természet szerint valo
Istené: Meg feyti az Istennek igéie a modiat, à
hol emlekdzic à Bölczeknek imádkozásokrol,
Matth. 2. Mert vgy vagyon ott meg iruan: Es
be menuén à házban, találac à gyermekczet az
ő anyauul Mariaual, Es irdre esuén, imadac
őtet, Es fel nyituan az ő kénceket, meg aiándé
kozzac őtet. Az ember Christust, à Sídoknac
Kiralljat keresic, és à mostan születet gyermek-
czet imádiac.

Lásd meg, Matth. 20. Mar. 10. Luc. 15: mikép
pen à segény nyomorultac könyörgenec: Iesus,
Dauidnac fia, Könyörntly raytunc. A tanyitua-
nyoc pedig, Luc. 24: aszt imádiac vala, ki meny-
be megyé vala. A tñ és Sophistác értelme szerint,
nem az Istenseg ment menyben: Hanem az em-
berseg: Mert az Istenseg mindenűt vagyon, és
helyt nem foglal őmaganac.

Apoc. 5: nyiluan vagyon, Hogy à Barany,
melly meg őtet, az imádtattic, Melly nem ő-
röktől foguán volt, hanem vdd szerint születet.

Masodszor immar lassuc meg Caroli Peterne-
c az Istennek igéienec igazsaga ellen valo okosko-
dásit.

HAMIS OKOSKODASSI CARO-
li Peterne- az Istennek igéienec igaz-
saga ellen. **Eldöfer**

1. Előfer: Eszt m
ember Christust imá
4: nyiluan kállya
ne nem adó. A
ge: Azért őt az imá
ten nem ogyel

FEL
ISMISSNAC mon
bol ki reket. Men
M, à Istennek Mo
Miképpen akana
és minégyt nire ak
leget a nileget m
Belavoknac, sem
nem, az ő Isten
Istennek igéie nyil
skenec Istennek r
uán meg Istennek
2. Másodszor, A
parancsolta az Iste
tellyte, imádiac, és
imádiac az egy
valaki semlége
lehen,

FEL
MIKEPPEZ
parancsolta, hogy à
neugyintuágo val
gazon monac az
dei Istennek imá
De az egy Isten
gya Istennek vala

29+ 56
1. Először, Ezért mondja hamisnac, Hogy az ember Christus imádrasáért: Mert az Isten, Iſa. 42: nyiluan kiáltja: Hogy az ő tífteſeget ſenki-
nec nem adia. Az imádas pedig Iſtennec tífteſe-
ge: Azért aſt az imádaſt teremtet állatnac az Iſ-
ten nem engedi.

F E L E L E T.

ISAIASNAC mondaffat Caroli Peter farka-
bol ki tekeri. Mert az előt az Iſten az ő Fia fe-
lől, à iſuendő Meſſiaſfelől ſol, és meg ielenti,
Miképpen akaria az ő Lelkéuel őtet fel építeni,
és minémű tífſtre akaria valaſtani. Eſt à dűcző
ſeget és tífteſeget másnac nem akaria adni, Sem à
Baluanyoknac, ſem à faragot képek nec: Ha-
nem, az ő Fianac, à Meſſiaſnac, Mikeppen az
Iſtennec igéie nyiluan bizonyította, Es è könyuet
ſkenec harmadic réſében eſt ez ellen vetítet nyil-
uan meg feytőttem.

2. Maſodſzor, Aſt mondja Caroli Peter: Aſt
paranczollja az Iſten, Deut. 6: Hogy őtet tíf-
tellyűc, imádiuc, és őnekie ſolgallyunc. Ha az
imádas czac az egy Iſtené: Teremtet állatban
valaki reménſeget helyheſtetti, Baluanyozo
leſen.

F E L E L E T.

MIKEPPEN az ő Teſtamentomban nem
paranczoltac, hogy à Chriſtusban hidiűnc, Sem
neueſtettet őneki valo könyörgés: Ecképpen i-
gazan mondattat ac az Iſrael népének: A te Wra-
dat Iſtenedet imádiad, Es czac őnekie ſolgaly.
De az wy Teſtamentomban, nem czac egy A ta-
tya Iſtenbe valo hír, és őnekie valo imádkozás fe-
lől

felől vagyon emlékezet : Hanem az ő Fia felől is, az Iesus Christus felől, Hogy ő benne biz-
zunc, őtet imádiuc ét tiszteltyűc: loh. 5. 14. Heb. 1.

Masodszor, Czac őtet imádiad, és őneki fol-
gally, Erczed, Aual az imádsaggal és folgallat-
tal, melly czac tulaydon az egy Istené, az At-
tyaé, Hogy őtet esmeried és vallyad lőnni az
egy Istennec, honnér mindenec vadnac, Es őne-
kie est a méltosagot és dicsőseget meg adiad.
A mit pedig az Attya a Fiunac adott, Abban
tisztellyed és bőczűllyed a Fiut is: Mert a ki nem
tiszteli a Fiut, Az nem tiszteli Attyát is.

3. Harmadszor, Ecképpen okoskodic Caroli Pe-
ter. Sent Pal, Gallat. 4. poganoknac mondia,
valakic teremtet allatokat imádnac.

F E L E L E T.

PAL Apostol noha a poganoknac hamis Iste-
neket, és azoknac folgalattyat karhóttattya a
Poganokban : Nem mondia azért, Hogy az
ember Iesus Christust ne imádiac, tisztellyec és
benne hidienec: Mert vgy ő őmagauall ellenköz-
néc, és artzul czapna őnenmagat, Holot min-
den irással az ember Christus tanaftya előnk-
be, Es abban valo hittet adia előnkbe.

4. Negyedűer : A tulaydonfagoknac elő-
famlallastauall, mellyec kéuántarnac lőnni abban
kit imádnunc kel, bizanyítani akarja, Hogy az
ember Christust nem imádhattyuc. Delassuc
meg azokat rend ferént.

1. **E**lt. Hogy termébet ferént valo Isten
legyen.

F E L E L E T. Igaz ez, az Attya Isten felől
Es

Es attól az Isten-
tulaydon az Attya I-
esus Christust, a ki
való Isten, (Mert
Azért vgya imádatot
parancsol, Es a al-
nak adia.

1. Malodoka Hogy
Köndevie.

F E L E L E T.

ben nem talatuc meg
Mert noha a Christus
vgyan imádatot, Ha
vgyan őtet a Christus
Mert mindenec em-
aogy vgy Isten, ha
vgyan való, ki a Bu-
Christus, ki a Isten
adatt, Hogy mit
és valdugac legyen :
lat más ne nem ad-
tarnac, Mellyez a ki
ki nem idegen es vgyan
mit közhölac való, ha
lyis, az Attya Isten
felől.

1. Hanasor Hogy
do, ki nem a Isten

F E L E L E T.

dattac, Mert a Isten
fist meg a Isten, a
imádatot a Bann a.

Es arról az imadkozásnac formaiáról, melly
tulaydon az Attya Istené. De nem igaz az
Iesus Christusról, ki noha nem természet szerént
valo Isten, (Mert czac az egy Attya Isten az)
Azért vgyan imádtattic, Miért hogy az Attya
paranczolta, Es ő általa akar műnkünk minde
neket adni.

2. Másod oka: Hogy őrdöcké valo legyen, az
kéántattic.

F E L E L E T. Ez az oc az Istennek igéi-
ben nem talattattic meg, Sem álhat őmagaban.
Mert noha à Christus vőő szerént valo: Azért
vgyan imádtattic. Hamissan hozza pedig Ca-
rolí Peter elő à Dávidnac mondassat, Psalmo. 8:
Mert ninczen ott emlékezet az vőő szerént valo
auagy wy Istenről, hanem az idegenről, és kő-
ufl valorol, kic à Baluányoc, nem az Iesus
Christus, ki vőő szerént születet, és műnkünk,
adattot, Hogy mű igassagunc fentlégünk
és valtsagunc legyen: Es miért hogy egy al-
lat más new nem adattot, Mellyben vőduözöl-
hernénc, Méltó ez vőő szerént valo Christus,
ki nem idegen és tauoly valo, Hanem műnéc, és
mű közölünk valo, hogy őtet imadiuc és tisztel-
lyük, az Attya Istennek az ő paranczolatnya
szerént.

3. Harmadszor: Hogy czac az legyen imadan-
do, ki mennyet és földet teremttöte,

F E L E L E T. Apocalip. 14: nem mon-
dattattic: Mert vgy bent Iános, ki az Apocalip-
sist meg irta, őmagauval ellenkőznéc. Mert i-
madtattic à Barányis, Apocalip. 5: à melly
meg

meg öletet: Az első es vtolso is, ki meg holt va-
la, és meg eleuenyitöttet.

Hogy ezokaért à fent írásnac igassága meg
maradhalson, Vallom, hogy imádnunc kel az
egy teremő Istent, az Attyat, Miképpen ő ben
ne hinnānc is kel. De tagadom, Hogy azért az
ember Iesus Christusban nem kellyen hinnānc és
ötet imádnunc.

Ezokaért ebből: Az egy teremő Istent i-
mádiad, nem köuerközic ez, A Iesus Christust ne
imádiad: Sem ez: hogy az Iesus Christus azon ő
rőkről foguán valo Isten legyen, ki az Attya: v
gyan nem köuerközic: Mert miképpen az Attya
Isten, nem az Iesus Christus, Hanem meg valas-
tattic: Azonképpen à hit is az Attyaban, és à Ie-
sus Christusban, melly az igaz imádsagnac vel-
leie és igazgattoia: Mart. 11. Luc. 11. Iohan. 14.
Rom. 10.

Az iambor Caroli Peter igen ezodalkozic
raytam, hogy à Christust nem vallom az első vi-
lagnac teremteienec lőnni: Mind azon által val-
lom imadandonac lőnni: Es kéuánya, hogy az I-
stennec igeiéből meg bizonyítzam, Hogy az el-
ső vilagnac teremteie ne legyen: Mind azon ál-
tal imadando Isten legyen.

FELLET. Semmi könnyeb mint aşt bizo-
nyítani. Philip. 2: A Christus Istent, ki őnnem-
magat meg alasta, és solgai abrazatot fel vé-
uén, maga víffelésében és hasonlatoftlagaban ta-
laltattot mint egy ember, és engedelmes lőtt mind
à keresztnac halalaiglan. Ezért eßt az Isten fel-
magasztalta, és olly neuelt aiaandékofta meg, melly
minden

minden nevec felette vagyon, Hogy mindenek-
 től imádrassék, és minden nyelv ő felőle vallást
 tegyen. Vallya nyiluan Caroli Peter, Hogy az
 Attya Isten legyen, mennynec földnec teremő-
 ie, ki a Christust (Ki azért Isten, hogy Isten-
 nec formaiában vagyon) fel magasztalta, és ne-
 uet adot őnekie, és akaria, hogy őtet imádiác, és ő
 (Nem amazegy őmagatol való latathattlan, sen-
 uedhetlen Papanac Fia, Ki senkitől semmit nem
 vőtt) Isten legyen. Nyiluan meg kel Caroli Pe-
 ternec engedni, Hogy a Christus Isten, ki amaz
 Istennek formaiában volt, és szolgai abrazatot
 vőtt fel, meg alásta őnenmagat, meg holt, fel
 magasztaltattot, és neuet vőtt, hogy minden terd
 őnekie meg haiollyon: Hogy ez más legyen at-
 tol, a ki ezeket ő nekieadta: Es hogy Isten le-
 gyen ez. Pal Apostol ezokaért nyiluan tanyit-
 tya, Hogy az Attya Isten imádrattic és tisteltet-
 tic, vgy mint őmagatol való Isten: A Fiu pe-
 dig, vgy mint kinec az Attya mind ezeket adta.

Tudom, Hogy Caroli Peter nem tagadia,
 Hogy más legyen az Attya attol, a ki az At-
 tyanac elsőszülete, Es más legyen, a ki be ho-
 zattattot, attol a ki őtet be hozta a földnec kereg-
 segere. A ki be hozattattot, auagy születter, ve-
 lőnc való Isten, Nem mennynec földnec terem-
 tőie, Hanem annac az ő Fia. Imadrattic kedig
 az Attya Isten, mennynec földnec teremőie,
 Mellyet Caroli Peter minden ő Pápas Kalandos
 saual valnac. Imádrattic kedig az Istennek első
 születte, az Velőnc való Isten is, mellyből nyil-
 uan vagyon: Hogy egyic imádrattic, ki teremő

Isten. A másik pedig, ki nem menyőnec és földnec teremőie. De miképpen azért az Attya és a Fiu két Isten ne legyen, és miképpen a kettő egybe nem szamlálathattic, Oda fel világosan meg mutattam, és meg magyarástam.

Iohan. 5. nyilván nagyon, Hogy más az Attya, ki a Fiunac adta az ítéletter, és a tífteletter. Annac az ő tíftelege és düczőssége ő magában nagyon, és őmagatol: Ennec pedig a Fiunac amattol. Tíftelettettic és imádtartic az Attya: Tíftelettettic és imádtattic a Fiu is, a Nazareti Iesus: De külembfeggel és meg valasztással. Hogy kedig az Attya és a Fiu Közvet nagy külembfeg találatséc, A Christufnac vallástétele meg bizonyította, Holot est mondia: Az én Attyam nagyobb én nalamnal, Es mindeneknél: Iohan. 10. 14. Ha mindenestől fogva az Attya és a Fiu közet egyenesség nagyon: Hát a Fiu is nagyobb az Attyánál, miképpen Pápa Kalandos tarsod Cegledi György a Feiervári disputatióban meg valla, monduan: Hogy miképpen a Fiu fűg az Attyától: Azonképpen az Attya is fűg a Fiutól: melly sűp vallással, sűp nevet is találja maganac: Mert egész az országban

713. Pendet Györgynec neuezic.

Ioh. 6: Christus Wrunc így szól: Allá szállottam menyből, Hogy annac akarattyar, a ki engemet el küldet, meg tekéllyen. Ha egyenettlenség nem találtattic az atya és a Fiu közet: Hát az atyanac is azt kel mondani: En is allá szállottam menyből, hogy meg tekéllyem az én fiamnac akarattyar, a ki engemet el küldet: De ezeket semiképpen

pehaz Attya nem
talaltat egyenettl
Attya min Christ
tyam: Ha kettő
Mind az az ne le
rom, Hatan mint te. E
stener a mondani, H
volna az Attya a Fi
mondai: En fiam, ved
gyen vgyi, mint én a
E meg mondot
jegyéből vte kettő
Hogy a Fiu az At
viselet imádtatott
amaz Ioh. 10. 14.
la, kinek én Isten
ram Iesus, ved hozza
maz Attya Isten vag
tője, Hatan hozza At
Isten a másiknak Ioh
estemuttya, Hogy az
tanadot, Hogy az
nec Iohann
Szabadon immár Ca
vallási mellé állat, és
től a quoniam
Kalandos szót egyen
felteget az atyanac
fagyóspólus
De az Isten az
De mind az az
Cicili Petrus min
Cec

pen az Atya nem mondja, sem máueli: Ezokazt
talaltat egyenertlenleg az Attya és a fiu közet.

Auagy mikor Christus Wrunc könyörg: At
tyam: Ha lehetséges, Ved el a pohart töllem:
Mind azon által ne legyen vgy, mint én akar
rom, Hanem mint te. Ezent kellene az Attya I
stennec is mondani, Hogy ha egyenertlenleg né
volna az Attya és a fiu közet: De az Attya nem
mondja: En fiam, ved el a pohart töllem, Es ne le
gyen vgy, a mint én akarom, hanem mint te,

E meg. mondot és magyarástott Istennec
igeiből vót bizonylagokból nyilván vagyon,
Hogy a Fiunac és Attyanac külembező és meg
valástot imádkozásnac formaia legyen. Mert
amaz Iesus, ki az Attya Istennec iobian vlt va
la, kinec sent Istuan könyörge, monduán: W
ram Iesus, ved hozzád az én Lelkemet, nem a
maz Attya Isten vala, mennynec földnec terem
tőie, Hanem ha az Attya Isten is ál, és egyic I
sten a másiknac iobian vlt: Mert hitünknek ága
est mutattya, Hogy az, a ki meg holt, és fel
tamadot, Hogy az vlt auagy a az Attya Isten
nec iobian.

Sabadon immár Caroli Peter David Ferentz
vallassa mellé álhat, és el hatthattya a czuffolko
dast a quintum euangelium felől, mellyben ő az ő
Kalandos tarsaiual egyetembe szabadon feredic
felfeytuen az Istennec igeiének igazságot, az ő hit
sagos sophisticálássalau és Papáskodássalau.

David Ferentz az ő erőtlenységét ismeri:
De mind azon által az Istennec igazságot, mint
Caroli Peter ellen, mint a több Papazo Sophistac

ellen az Istennek segétségevel, oltalmazni akarja.

Ha az Varadi Disputatióban semmit nem bizonyíthatott: Még nem rövidült meg az Isten nec hatalmas keze, Ki vagy ő általa, auagy más által, kit arra akar valasztani, az ő igazságot és tiszteleget meg tudia oltalmazni: Czac vdd nec elötte à gyözedelmer ne énekelyétec, Mert à tñ keüely segtek nec vége sgyen és fidalom leßen. De nyiluan vagyon à Disputatiokönyomtatuán, melly felöl nem mondhattatoc, hogy hamissan meg nyomtattuc volna: Mert minec előtte à nyomashoz kezdettñnc volna, à Felséges Feiedelem à mñ kegyelmes Wrunc meg akarta látni, és meg oluasta az ő fő népeiuel egynyihanyal, és őnen kezéuel notalta az exemplart, és hozzá töt, à mi őnegki esébe iutot. Vgyan io, hogy nem eagyedöl voltatoc à Disputatióban: Mert sabadon beállenétec mindent à tñ kéuánsagtoe ferént: De nem lehet: Mert többes soc iambor volt rayata: Azoc tudia, ha Dauid Ferentz bizonyítot valamit, auagy nem. De vgy terzie tñ viuetec à balma kosborot haza.

913

De még is nem hűnnic meg Caroli, Hanem igen forgattya magát à bay viadalban, Es aít veti, Hogy ha kñlemb modia vagyon az Attyanac és à Fiunac az ő tistetelekben, és inekiec való könyörgésben, Tehat ketfele hit is leßen.

FELELET. Carol Peter Doctor léuén, és fő tanyító, ezodalkozo m, hogy esébe nem veszi. miképpen à sient iras meg mutattya à kñlembteget à hitnec az egy Attya Istenben, és à Christusban, Miképpen à könyörgés nem volt à Christus

stus

stus hoz az ô testamentomban : Azonképpen
à hit sem volt. Az wy Testamentomban tanyit-
tatnac à hiuec, Hogy à Christusban hidiene.
Lásd meg, Iohan .6. 14. 17. Acto. 11. 16. 26.
Rom. 1. 16.

Ha kedig est veri Caroli Peter: Hát nem v'd
uózzálbertec az ô Testamentombeli attyac.
Meg feyri Pal Apostol ez ellen vettést, Galat. 3:
Minec előtte el iőt volna à hit, A törvény allat
őrestettűnc vala, be reckestetuén abban à hitben
mellynec meg kel vala v'dőuel ielentetni. Latodé
Hogy az Iesus Christusban valo hitnec, ki akkor
nem vala, meg kel vala ielentetni.

Hogy pedig Pal Apostol, egy keresztesget,
egy hitet neuez, Euel meg nem ronttyt à Chri-
stusban valo hitet, melly az wy testamentomé
Az Attya Istenbe valo hitet, Melly mind az
ô, s mind az wy Testamentomé, Hanem inkab
erősíti: Mert az wy Testamentomban, à Chri-
stus által mindenec be tellyesít őttenec : Es ki à
Christusban hisen, Nem à Christusban hisen, ha
nem abban, á ki őtet el boczáta. Es miképpen
Christus Wrunc mondia, Iohan. 14: Hístecké
az Istenbe: En bennem is hidiectec: Mert az én
bennem valo hit, Az én Attyamban valo hit:
Lásd meg, io Caroli Peter, á sent irásnac igaz
folyaassat, Es ne karomllyad az Istennec igassa-
gat. Mert azon munkaual, és sockalméltabban,
Caroli az Euangeliomat keuethet, Hogy nem à
temissagodat.

4. Negyed okat, à miért az ember Christust
nem kellyen imádnunc, est vetti Caroli Peter,

Hogy annac mindenhatóñac kel lőnni, kit imad
ni akarunc.

FELELET. E hegény vac, vgyan nappal
az vilagossagban meg őrkőzic, meg esmeruén az
ő Közbejáró Christussár, kinec minden hatalom
mennyen és földön adattot. Es miért hogy à
Papaua egyűt ronttani akaría az ember Chri-
stust, Ennec minden hatalmat el vesi. O Wram
Iesus Christus, Istennec egyettlő egy Fia, Kí hata-
lmat vőttel tőlle menyben és földön, Tērits meg
à tégedet karomlokat, Es à te ſent Attyádnac
méltosagánac meg ronttoit: Hogy à te Attyad-
nac és Istenednec esmeretire teritessenec ez ő vn-
doc és fertelmes Babelékből: Hogy el hagyuán
az Antichristusnac ſoc réti baluányokat, tége-
det, kít az Attya ez vilagra boczattot, és meg
ſtentelt, Hogy mŕ Istendnc, ſentſegűnc, és val-
czagunc legyen, tiſtelheſſenec igazan, Es te ál-
talad à te ſent Attyadat, az egy bizony és ſelſő
ges Istent: Amen.

Ezekből immár nyíluán vagyon, Hogy az
ember Iesus Christus igazan imadtattic: Nem
azért, hogy azon teremő és terméſet ſerént I-
sten volna, kí az Attya: Mert eſt az Istennec i-
géie ſoholt nem bizonyította: Es à minemű bi-
zonſágokat Caroli Peter elő hoz à Christusnac
tiſtelerő, és ő neki való könyörgéſéről, Eſt
à mŕ valláſunkat bizonyította, Es az ember
Közbejáró Christust magáſtallyác.

Hogy pedig Caroli Peter vtolsor neminea
mŕ okoskodáſſockal ronttani akaría, Hogy à
Christust nem vgy mint köbejárót imádiuc: Nem

En

En velen, Haten Ch-
gőſ ſent trállat ok ba-
pen villog. Himec E-
beimokna, i himec E-
gazdmerőſen, Tu-
dnac, és himec kőny-
danc, és himec kőny-

Ac dő okoskodáſ-
az Anya, meg ſent
mŕ bizonyítog ſent

Melőſen, A leg-
dte, hogy kőny-
ban, mŕ kőny-
ſent ſent ſent ſent

Nyíluán vagyon

Hogy ha vgy kőny-
romat, Hogy à tőlle
véteſen, ſent mŕ

kőny-
kőny-
Eſt mŕ mŕ mŕ mŕ

la d mŕ mŕ mŕ mŕ
mindenőnc, mŕ mŕ
Hogy az ő kőny-
meg elég ſent ſent

Lanyá kőny-
mŕ mŕ mŕ mŕ mŕ
ſent mŕ mŕ mŕ mŕ
mŕ mŕ mŕ mŕ mŕ

ez legy az ſent ſent
ez dő mŕ ſent ſent
közben való kőny-

En velelem, Hañem Christus Wruñckal, és az e-
gész bent irással vót baytfel. Mert à mikép-
pen vallyuc Istennec Fianac lönni, és mñ Köz-
beirãoknac, à hitnec regulaia serént, és az ő i-
gaz esmereti serént, Tudiuc, Hogy kellyen imá-
dnunc, és őnekie könyörgendűne.

Az első okoskodásra, az egyenlő tíftelettről
az Attyaual, meg feleltem: Es Iohan. 5. à min-
mñ bizonyfagot forgattot, arra is meg feleltem.

Masodszor, A két hittről, mellyeket mon-
día, hogy köuetköz nec az nem egyenlő imada-
ban, mit kellyen értenűnc, A bent irásnac igaz,
follyassát meg mondam.

Nyilván valo hamissag, Holot aít forgattya
Hogy ha vgy könyörgűnc őneki, mint Közbeirá-
ronac, Hogy ő tölle semmit nem kérhetűnc és
vehetűnc. Sőt inkab meg fordiczuc est az okos-
kodást: Miért hogy mñ Közbeirãonc à Christus
Es mindeneket az Attya Isten ő érötte, és ő álta-
la ad mñnkűnc: Sín te azért ad ő mindeneket
mindeneknec, à mellyeket az Attya őnekie adot
Hogy az ő bőwsegeből minnyaian vehetűnc, és
meg elégítettűnc.

Lattya kedig és vgyan meg tapashtallya est
az igazfagot Caroli Peter: Mert lattya à külemb-
seget, hogy az Attyának könyörgűnc à Christus
neuében: A Christusnac kedig nem az Attyának
neuébē: De è mellél el vgric, és aít mondia, hogy
ez legyen az Attya Istennec decretoma: Mint ha
ez decretū fel forgatna à könyörgésben ez imád-
kozásban valo külembseget, auagy az attyat fiuua

Auagy

Auagy a Fiat Attyaua változtatna . Halaloc a Papai Sophistaknac a kőlembfőget az Attya és a Fiu közet meg mutatni: Mert soha meg nem tudiac hamisítani: Hanem, az egy közensőges Isteni termőfőetre, őskőlembőző tulaydonfagokra kel futnioc, Es kőképpen valo hamis iedzűfset az egy Istennec, neha állatért, neha főmőllýért kel elő venniec.

Caroli Peter nec vettőfősinec ellen valo feleletemben végezettre erről is akartam a kerefőtyéneket intenem, Hogy amaz ígeket, Heb. 11. víf fel mindeneket az ő ígeiē nec hatalmassagaua, Caroli vakmerő kőppen idegen őrtelēmre tekeri. Mert mikőppen az Attya Istennec miuoltanac termőfőett nec kīmetzet bēllege: Azonkőppen annac az Istennec hatalmas ígeiēuel hordoz minadeneket, Miért hogy azoc, a mindenec, azokra néznec, a mellyeket az attya őnekie adot, Semmikőppen valaőrtas nélkül kī nem terieőfthetti ez ígēket. Es ha őfinte aőrt a hatalmas ígēt a Fiurol magyarázza is: Semmikőppen nem kőuetkőzic abbol, Hogy az első vilagnac teremőfőie és raplaloia lőrt volna akkor. Mert Pal Apafőtol arról a Fiurol őőol, kī az vtolőő ődőben adattot mőnőgēkőnc.

Semtelennőől tekeri pedig és víőőfa magyaráza az őn őrtelēmemet, Hogy őn az Attya Istent az wy Testamentomban változouateőőem. Mert ez vallafőom: Mikőppen az ő testamentomba egyedől minden segőrtőőeg nélkül mindeneket teremtet: Azonkőppen mindeneknec is gondiat víőfelte, hordofőta és raplalta azokat, Az wy testamentum.

mentomba kedig, à miképpen ezen Attya Isten
az ő Fia által mindenekeket wyonnan teremtet:
Azonképpen à Fiu az Attyától adattot ő neki
hatalmaual és igéuel mindenekeket czelekedie, és
mindenekeket hordoz és visfel.

Ha pedig vagy Caroli Peter, vagy egyéb va
laki az biuec között Varadon más értelmet vet
tenec volna az én predicaciombol, Imè erie
most immár, és meg ítéltettic, Hogy Caroli Pe
ter az őnnenmaga árnyékaual hár fol. Mostan
kedig legyen elég az ellenkező felnecc ellen vettés
fekre valo feleletben. Lássuc meg immar az ő tu
domanyoknak, és à műcnek külembseget.

A NEGYEDIKRÓL.

NYILVAN vagyon mindeneknél, attyam
fia keresztyén, hogy ebben ez verékedésben mind
à két rész mindenie az ő tudományat és senten
tiat auagy értelmét igyekezie meg bizonyítani
az Istennek igéiből. De miért hogy à két érte
lem, A Papáffocké, az Harmas allatos es főmél
lyes Isten felől, Es à keresztyenecké, az egy fel
leges Attya Isten felől, és ennec az ő Fia à Na
zareti Iesus felől, Es ezeknek lelke es mindenha
tó ereiecc felől, minden képpen ellenkeznec egy
massal, mint à tűz à vízzel, Auagy à földtőlég
az világossággal: köuetközic belőle, Hogy mind
à két értelem igaz nem lehet, Hanem nyilván ca
gyiknek hamisnac kel lőnni, mellyet is kel mutat
ni: Hogy à sent írásnac igaz folyassar nem kö
ueti, Es à bizonsagokat, mellyeket elő hoz az ő

Ddd

véle

973. v. bene
nota:

vélekedésénec auagy értelménec meg erősítéssé
re, hogy ellenközzec az igazsággal, Bróssackal
vonnarassanac, és az ő igaz értelmekből ki te-
kertessenec: Az egyic fél pedig az igazat kö-
uellesse, Es az egész deréc bent irasnac fundamen-
tomara épíctzen,

Mert é nyilván való dolog, hogy é
ket ellenkező vallások egyfers mind igazac
nem lehetnec, Es egyfers mind meg nem áthat-
nac: En, En, egyedől vagyoc, Es én külfélem
több Isten ninczen: En egyedől vagyoc, Es sen-
ki én velem. Ostan á másik: En egyedől nem va-
gyoc, Hanem, masod magammal vagyoc, Az
az, Harmas vagyoc, Esmet: En egyedől vagyoc
Több és más ninczen: Ostan: En egyedől nem
vagyoc: Hanem többen vagyunc, Mert három
bőméllyec vagyunc, Es három külfébező tulay-
donasgoc, s' egy Isteni állat.

Azonképpen egy az Isten nec fia, kít az At-
tya Isten nekínc aduan, egyfer bűlettet ez világ-
ra, Miért hogy egyfer bűlettet nec mondattatí-
is á bent írásban: Iohan. 1: Az Istent soha senki
nem látta: Az egyfer bűlettet Fia, ki az Attya-
nac köbelében vagyon, ő magyarásta meg mŕ-
nekínc. Ez ellen ást vallyac á papassoc: Nem
egyfer bűlettet Fiu, Hanem kétfer. Előfer ő-
rektől fogua, Az első bőmélynec, az Attyanac
allattyabol, annya nekül: Masodsor bűlettet á dó-
berént annyarol, attya nekül.

Azonképpen á bent Lélec az Attya Isten nec,
és á Christusnac Lelke és mindenhatóssagoknac
ereie. Ez ellen vallást tesnec á Papassoc: Hogy
á bent

á P. L. Isten az Attya
ke Hanem, Hogy
melyek közt
bent tulaydonas
Isten, Sőt, Isten
relyén, Ha mŕ
gatalvaz Isten, hogy
Anyanac á Christus
zon é bent ellenkező
nyilván tulaydonas
Hogy ezok
igazsagac tulaydonas
mindenac fél magam
tulaydonas á bent

FONDA-MENTO-
ma, á Prophecia
nac, Christusnac
Apolloniac.

Mindem vana á
dam el este vana,
Az Attya Isten az
Istent yallat nec mag
vagyoc, Isten
alac, Isten az
emben Isten mag
békítac, á Fia
nac virenc, Isten
la alac mindem, ne
melyen

à F: Lélec nem az Attyafiac és à Christufnac lel
 ke; Hanem, Hogy őmagatol való Isten, A fő-
 mélyec közet az egy Istenben harmadic küle-
 bező tulaydonfag, ki álliatyaban à kettővel egy
 Isten. S őmélyeben pedig más. Itéld meg te, ke-
 restyén ember, Ha más főmélyében, Es őma-
 gatol való Isten, hogy hogy lehessen ez, hogy az
 Attyanac és à Christufnac is Leleke lehessen? Bi-
 zon è kettő ellenkőzic egymással, Es egyiknek
 nyiluan hamisnac kel lőnni.

Hogy ezokaért è két félnek tudományoknak
 igazfaga és hamisfaga nyiluan kimutatassac, Imé
 mindenic fél minémű fundamentomra épít, és
 miképpen és miuel bizonyit, elő famlállom.

FONDAMENTO-
 ma, à Prophetak-
 nac, Christufnac és
 Apostoloknak.

FONDA MENTO-
 ma à Papa Antichristuf
 nac, és annac ő Con-
 ciliominac.

Minéc vtanna A-
 dam el esset volna,
 Az Attya Isten az
 affhonyiallatnac mag
 uat meg igére, kinéc
 általa őmaganac az
 emberi nézettet meg
 bekéltotte, az ő Fia
 nac véréneki ontas-
 ta által mindeneket,
 menyben

A tellyes bent Ha-
 romfag, Tudni illic, A ha-
 rom főmélyly, Attya, Fi
 u és bent Lélec, Az A-
 damnac elseti vtan, este
 végefte, Hogy ő közé-
 zülec à masodic fő-
 melly, az őröcké valo
 Logos és Fiu Isten, ven-
 ne fel à testet, és az
 által, mint egy esköz
 által

ben és földön wyonnan köz által, tekellehe meg
teremte, fel építé, és egy à mű vduósságunkat,
ezelyre hozza.

Mert à teremtés, valas-
tás &c egyenlő mind à
három bűmelynec.

Mindenic fel az ő fundamentomara épít: De
nagy kőlembféggel. Mert azoc, kic à Prophe-
tac, Christus Wrunkat, és az Apostolokat kőue-
tic, Az Istennec egyűgyű, nyiluán és bizonyos i-
géuel bizonyítac: A málicfel kedig homallyof-
lockal, és ollyannockal, mellyec ki rekerttetnec
az őnnen follyassokból, és az igaz fundamen-
tom ellen magyarástac. Hogy ez meg bizo-
nyítassac, Es à keresztyéneknec bűmec eleybe hel-
lyheftesséc, mindenic fel az ő fundamentomat
mikeppen bizonyíttya, elő famlálom.

AZ ISTENNEC IGEIÉB ŐL VŐT
nyiluan valo bizonfagoc, mellyec à Prophe-
tacknac, Christusnac, és az Apostolok-
nac fundamentomat erősitic.

Az egy Iehoua Isten, minéc vtánna Adam
el esset, Afonyallatnac maguabol (Nem az ő al-
latryabol) igérte az vduóztót: Genes. 3.

Az igéretnec magyarázattya.

A Kégyo, az Őrdög: Apocalip. 12. Sapiént
2. 2. Corinth. 11.

A Kégyonac magua, Az Istentelenec: Mat-
th. 3. Iohan. 8.

Az

Az Affonyallatnac magua, Az Iesus: Galatth. 4. Apocalip. 12.

Az affonyallatnac magua rontotta meg à Kégyonac à feiér: Iohan. 12. 14. 16. 1. Corinth. 15. Coloff. 2.

Az ördegec vallyac, Hogy az Iesus öket gyöttreni és vesztetni idt el: Matth. 5. Marc. 1. Luc. 4. 8.

A Kégyo Christus farkat ebben mardosta, Hogy az Iudást arra vitte, hogy ötet el arulta: A Sidokat pedig, hogy ötet fel fessitöttec, Luc. 22. Iohan. 8. Mostan kedig az ördegnec szüntelen valo hadakozassa vagyon à Christus testének tagai ellen: Luc. 22. Ephe. 6. 1 Pet. 5: Apocal. 12.

Masodszor, Vgyan ezen ígértettet Abraham nac az ő maguabol: Genes. 12.

Harmadszor, Isaaknac az ő maguabol: Genes. 26.

Negyedszer, Iacobnac az ő maguabol Gen. 28.

Az Abrahamnac tött ígértetne magyazattya: Galath. 3. Rom. 4.

Öttödyszer ígértettet az Israel népének: Deut. 18. Ez iduendö mondást Christus ömagarol magyazazza: Luc. 7. 24. Iohan. 5. Philep is Christus nac tulaydonyittya. Iohan. 1. Cleophas: Luc. 24 Peter Apostol: Acto. 3. Pal Apostol: Acto. 28. A Sido kösség: Matth. 21. Luc. 7. Iohan. 6. 7.

Hogy à Christusban bizonyittatot meg, Hogy az ő fiaiában adattot az ige, Es azokat solta, à mellyeket az Attya önékie paranczolt, bizonyittattic: Iohan. 3. 7. 8. 12. 14. 15. 17. Ezért mondattic Logosnac, Isten I G E I E N E C,

Iohan. 1. Apocalip. 19: Mert Istennec befédét mondta és szólotta: Iohan. 3. Es az ő befédében méltóság vala: Es befédében hatalmas vala: Luc. 4.

Hatodszor, ígértettet Davidnac az ő magua-
bol: 2. Sam. 7. 11. Paralip. 17. Ez az ígélet az wy
Testamentomban magyarásttát: Christusra:
Matt. 1. Luc. 1. 3. Acto. 2. 13. Rom. 1. 9. 2. Timot. 2.
Heb. 7. Iános Apostol is bizonyította: Apoc. 5. 22
A Phariseusoc: Mat. 21. Mar. 12. Luc. 10. A Ca-
naneabeli asszonyiállat: Mat. 15. A vakoc: Mat.
9. Mar. 10. Luc. 18.

Hogy az Iesus à Sidoknac Kirallya legyen
Gabriel Angyal Bizonyította: Luc. 1. A felle-
ges Christus ő maga: Matth. 25. Mar. 15. Ioh. 15.

Davidnac tört ígéletben mondatattic: Ez az
én neuemnem hazat épít. Melly legyen az à ház,
Christus ő maga meg magyarázza: Mat. 16. Pal
Apostol: 1. Corint. 3. 2. Corint. 6. Ephes. 2.

Ennec è haznac fondamentoma és fejelet kö-
ve, à Christus: 1. Corint. 3. Psal. 118. Matth. 21.

Azon Davidnac, mikor mondatattic: En őn-
ki attya leszek: Ő pedig Fiam. Meg bizonyítat-
tic Gabriel Angyaltól: Luc. 1. Az Átya Isten ő-
nenmaga magos menyből: Mat. 3. Luc. 3. Kere-
telő Iános is bizonyította: Mat. 3. Mar. 1. Luc.
3. Iohan. 1. Christus wrunc őnnenmaga, Matth.
26. Mar. 14. Luc. 23. Iohan. 3. &c. Peter Apostol:
Iohan. 6. Matth. 16. Acto. 3. 2. Pet. 1.

Hettedszer, vgyan azon ígélet Ahas Kiraly-
nac Ilaiás Prophetától elő famlaltattic: Isa. 7.
Meg magyarásttát: Christusról: Matth. 3.

Az ő ő

Az ő fogantattassának modiat az Angyal ma-
gyarasta: Matth. i. Luc. i.

E nyilván és bizonyosképpen az egész írásban bizonyítottat meg. Lassac meg immar, mivel bizonyít a Romai nagy Söle, az ő piseniuel.

BIZONSAGOC, MELYECK-

kel a Romai Pápa Antichrístus az ő Concilio-
mial az ő erőtlen fundamentomat igye-
közne építeni és erősíteni.

Genef. 1. Az Elohím teremte à mennyet és à földet: De ez az Elohím, sockafagnac igié: Az ért bizonyíttya, Hogy à Haromság Isten terem-
tette à mennyet és à földet.

Genef. 2. Teremczünc embert : Es az Isten embert teremte.

Genef. 3. Imè Adam vgy Iórt mint egyic mŕ
közűlanc.

Genes. 14. Iertec, Szálljunc alla, és elegyítse meg, auagy háborítsa meg az ő nyelvüket.

Isai. 6. Két boczassunc, ki megyen el mŕ
nekŕnc. Ezeket aŕt mondiác, hogy à Christus-
rol magyarázza ſent Ianos: 12. Pál Apaŕtol pe-
dig à ſent LÉlekről: Acto. 26. Ezekből hozzac-
ki immár à kővetkőzést, Hogy à három ſőmélly
egy Iŕten legyen.

Iosue könyvének vtolso részében: Nem szolgálhattoc az Istennek: Mert bentec.

Jerem. 23: Elő Istennec, Az az, Sent Ha
romfág,

Vizgáld meg, kérlek atyámfia keresztyén,
És lásd meg, Ha Haromság Istent találj-e bizon-
ságok

szagokban. Kővetkezésképp akariác bizonyítan: De népen illic hozza, Mint a bot a tegezbe.

Hogy kedig Christus öröktől fogván való Isten legyen, és azon, ki az Attya, ecképpen a-kariác bizonyítani.

Iohan. 4o. Mondmeg az Iuda varossínac: Imè, à tñ Istentec el tő: Imè az Jehoua. Ezech ez igéc (vgy mondna) az wy Testamentomba mondatnac à Christus felől: Matth. 3. Marc. 1. Apocal. 22. Iohan. 10.

Isa. 43, En vagyoc az Iehoua , Es en kőuű
lem tőb Isten ninczen : Szolgaltattal én velem à
te bűneidben. Ez igéket Pal Apostol (vgy mond
nac) à Christufrol magyarázza: Philip. 2. Isaiaf-
nac 25. 28. 45. Ose. 12. Malach. 3, mind à Christuf-
rol magyarásttatnac: Kőueikőzic hat (vgy mod
nac) Hogy à Christus őrdktől fogua legyen, és
azon Isten, ki az Attya: Sőép lőues: Tűl főtűc,
Ide ál az aiaual.

Ezec melet vessegettic, és sarkabol ki vttic
fent Iános Euangelio manac első Részét, Col. 1.
Heb. 1. és zur zauart czínalnac. Aft vallyác,
Hogy è legyen az örök élet nec fundamentoma.
Nyilván valo írásbol kellene aft meg bizonyíta-
nioc, Nem követhetésekből, Mellyec az egész
derék fent írásnac fundamentoma ellen hozattat
nac be töllec.

Ha egybe vetted az ő tudományoknak, az Istennek igéiből vót igaz értelemmel : Sámte azonképpen az ellenközéft nyiluan meg ítéltetted: Miképpen è rövid íedzésből meg tettic:

ASO-

A. SOPHISTAC- A KERES'TIÉNEK-
nac vallassa.   nec vallassa.

1. Egy közzenféges Isten, auagy Istenseg, mel gyon, honnét mindenec lyben három kőlembe- vadnac, Es semmi ő kő ző tulaydonfagoc vad- uőle, Es ő nalanéklől nac Tudni illic, Attya, ninczen.

Fiu és fient Lélec.

2. Ez egy közzenféges Isten, auagy Istensegben, Harom kő tenben fiántalan tulay- lembező tulaydonfagoc donfagoc vadnac: De vadnac, Melly három- azért egy sem Isten azo- sag is Isten őmagaban: oc kőzzől: Hanem az De azért nem három Isten, az egy közzenféges tennec tulaydonfagi. Istensegért.

3. Az Attya Isten nem min- deneknek nec kőseie, denec kőseie, Es min Sem mindeneknél fel- deneknél fellyeb valo, lyeb valo: Hanem tulay- Azért czac ő hozza il donfag, az Istenben, a- lic az A L T I S S I uagy az egy Isteni termé- MVS és Felsőges nēw fentben.

4. A fient Lélektől fo- gyon, az Iesus Christus atol ő őletet Fiu, nem Istennek nec vallassa fient: Es hisec Iesus fienten való Fia: Hanem Christusban, az ő egyet ő masic, az ő őcke valo tien egy Fiaban, mő W Logos, ki ebben a Iesus runkban: Ki fogantat- ban, a Maria fiaban lac- tot fient Lélektől, és

Ee

és

442
 kie és ő vele egyestilt. **Isleitet szűz Mariától.**
 s. A **szent Lélec** ő maga s. A **szent Lélec** Isten
 tol valo Isten : Noha à nec mindenható ereie,
sent írásban nem annac és Hatalma. Luc. 1. A
 nevesztetie. **s**ent Lélec te read fál,
 Es à **Felséges**nec ereie
 meg környekez tegedet

A **kinec** à **Kegyelmes** **W**r Isten látásra va
 lo **szömeket**, és hallásra valo **szömeket** adot,
 meg tudiac probalni à **Leleket**.

AZ ÖTTÓDIKRÓL

Mellyben kérdéssé vadnac, melyeckre **Ca**
 roli Peter tartozic felelni.

Miért hogy **Caroli** Peter az ő írássában és
 compa predicationában őmagat igen bölcznec ite
 li, melly almodozodassat euel meg mutattyá,
 Hogy nem czac tisztattalan befedekkel és főre
 nyű **szidalmockal** gyaláz múnket, és **szidalmazza**
kerecsényeni vallassunkat : Hanem aual is kérde
 sic, Hogy ő io **Sido** és **Göreg**, és ieles **Deac**,
Múnket pedig pad allà butad, mint **kics** semmit
 nem tudunc. Mit monthattunc? Ha ő az iame
 bor mindent tud: Tehát az à ieles, Hogy m
 semmit nem tudunc, Miért ő elöttűnc el tanola
 uan mindeneket, Semmit nem hagyot múnge
 kűnc. Mint **Esopus** is mondia, mikor az ő bo
 lond tarsaidt kérdic vala, Mit tudnanac? Es őc
 aſt feleltéc volna, hogy mindent tudnának.

De nern

De nem czac euel mutatni meg az ő mŕnő
dentudassat : Hanem nagy soc kérdéseket is
tapasztot egybe , Es azokat hánya előnkbe ,
monduán: Ezekre felellyen David Ferentz &c:
Euel pedig eſt ielenti nyiluan, hogy az ő seiő
ben ő immár győzedelmes, és hogy immár ő
uē à diadalmas kőſoro : Mert az ő álmodo
zassa ez , Hogy vgy tapasztotta és egybe kente
az ő Kérdéſit , hogy vgyan ſenki azokat meg
nem feyihetti.

De nem az irt à fő pont és kérdés , Kiczo
da tudos ,és kiczoda io Sido &c. Hanem , Ki
czodanal legyen à Kegyelmes Iſtennec eſmerez
tinec draga aiandékia : Es kíngl legyen az ſent í
rásnac igaz értelme : Kiczoda köueti à ſent
írásnac magyaráſſaban annac az ő igaz folya
ſſat : Eſt pedig immár bő ſégeſen meg bizo
nyítottam , Hogy mŕ igazan magyarázzne à
ſent íráſt , Es hogy à mŕ magyarázarunc ſo
holt nem ellenkőzic à ſent íráſſnac igaz ſo
lyáſſaul , Es hogy egy híſnec agaul , melly
az ſent írásban igazán tondalua vagyon , ſem
viáskodic : E meller pedig viſontac meg mu
tattam , Miképpen CAROLI Peter , mind
az ő Kalandóſſaul , mellyben à Romai Papa
Antichriſtus , à nagy Sűle , à fő Kalandos Me
ſter , hamíſſan él à ſent íráſnac mondáſſiual , és
bizonyſagiual , Es hogy azokat idegen érteleme
re rekeri , Nem à ſent Léleknec ſándéka ſerént
ki által az Iſtennec emberi meg irtac az íráſt :
2. Pet. 1. Hanem kaba embereknek vélekedéſſec

Ecc ij

ſerént

474
Berént, az irasnac igaz folyassa ellen.

Immar vgyan azon szabadságból én is kérdéseket tanaftoc Caroli Peter eleybe: Es miért hogy az őueire mindenikre feleltrem, és mindeniket megfeytettem, viszonrac efr kéuánom ő töle is, hogy az én kérdéssimre felellyen, Es, ha lehet, mindeniket megfeytzen. De ez ő eleyben adot díó igen kemény: Ezokaért bator Bakos Peterről is kérien verőt hozza, hogy meg törhesse, és egyeb Kalandos tarsaitól tanaczott.

Képtelen dolgoc, mellyekben à Papa Haromszagos Istene felől valo vallástételhez vndoc hamissága, és őmagában valo alhatatlansága és ellenkőzéffe nyiluan meg tetzic, és meg mutatata cíc.

ELŐSÉR.

Az egy közensleges állatrol, mellyből mint egy kutyából minden hamis vélekedéseket meritic.

713.
2.
1. Ha egy köz Allat, Istenseg, auagy természet vagyon: Szükség hogy sockan legyenec hozza, kiknec köz legyen. Mert à mi köz, Nem egyé az, Mint à tñ Kalandos tarsaitoc és frateritec à barátoc mondiác: NOSTRVM EST. Nem enyim. hanem miénc. Ha kedig sockan lesnec hozza az egy Allathoz, és az Istenseg sockaknac köz lesen, Hogy hogy lehet tehát, hogy soc Istene ne legyenec? Holot tñmagatoc afit mondiác az Athanasius Barath Símbolomabol, Isten az Attya, Isten à Fiu, Isten à sent Lélec?

Ha pedig afit mondod, Hogy nem főmely Berént

ſerént Iſten: Azért nem harom Iſten: Miért hogy az Allat czac egy : Es az harom ſőmélly nem egyeb, hanem czac harom tulaydonſaga az egy Iſtennec, à mint iraftokban vagyon, és az Vára di diſputatioban diſputalátoc.

Mindiaraft eſmet kérdlec Caroli Peter : Ha à ſőméllyec nem az ő ſőméllyeſégec ſerént, hanem az Allat ſerént, à mellyben vñec és vada nac, Iſtenec, Hogy hogy mondiatoc tehát à tñ Solo őröktől fogua valo Fiotokat bizonyos Iſ tennec? Mert à tñ vélekedéſtec ſerént, nem az ál lattol ſűlteret, hanem az elſő ſőméllytől, kit az ért Attyanac neueſtec. Mert czac Iſten ſűlelhet Iſtent: Ha az elſő ſőmélly nem Iſten őmagaban, Hanem az Iſtennec czac tulaydonſaga, Kőuetkő zic belőle, hogy nem az elſő ſőmélly ſűlte à Fiat: Mond meg tehát, kiczoda az Attya, és kiczoda ſűlte? Mert aſt mondiatoc, Hogy ez állat meddő, és nem ſűl. Annac vñanna az is kőuet kőzic belőle, Hogy à tñ Logofoc, auagy So lo őröktől fogua valo Fiatoc, nem Iſten : Mert az elſő ſőmélly őmagaban nem Iſten : A tulay donſag ſem ſűlhet : Tñ kedig aſt iriatoc és tanyitryatoc, hogy az elſő ſőmélly az Attya, az ő ſőméllye ſerént, és nem az Allat ſerént ſűlte őr öktől fogua à tñ Logofokat. Ha ezokaért nem az ő Attyatol vagyon az ő Iſtenſége, Mond meg hol vñter?

Touabba, Ha à tñ harom ſőméllyeteknec, Tudnia illic, Attyanac, Fiunac és ſent Léleknec, Mellyeket tñ iraftokban és tanyitrafatokban neha ſőméllyeknek, Neha az egy Iſtenbe valo

Ecc iij

harom

három külembező tulaydonfagoknak neveſtéc :
 az Allat auagy Iſteni terméſet köz : Hogy
 hogy lehetnec ezecharmon egy Iſten: háromnac
 mondiatoc, és mindenic az ő tulaydonfagaual kü
 lembez à maſiktól: Hogy hogy lehetnec tehát
 egy: Mert hogy külembezenec is egymáſtól, s egy
 is vgyan azon külembezőc legyenec, ſemmikép
 pen nem lehet. Mond meg Caroli, kiczoda írta
 meg eſt à titkor à Propherác között, auagy az A
 paſtoloc között: Latodé, io atyamfia Peter, mint
 ſtettet à nagy ſáſe, à Romai Antihriftus, az
 gyegre bennerec.

Ennec vtánna, Ha à három ſőmélly egy Iſten
 Miert mondiatoc tehát, hogy ez è három ſőmel
 ly, attya, fiu és ſ. Lélec, három külembező tulay
 donfág az egy Iſtenbe. Mert más az egy Iſten,
 Más à tulaydonfág is, melly az egy Iſtenbe va
 gyon. Mond meg Caroli Peter: Ki neue annac
 az Iſtennec, kiben à külembező tulaydonfagoc
 vadnac: Es mond meg, Hol írta à Propherác és
 Apaſtoloc valamit felőle à te Bibliádba: Mert à
 mſtenkbe ſemmit nem találunc felőle.

Ha pedig az egy Iſtenbe valo három külembe
 ző tulaydonfágokat, mellyeket Atyának, Fiúnac
 és ſ. Léleknek hitoc, Iſtennec mondiatoc: Tehát
 immár nem egy, Hanem három külembező Iſten
 leſen. Mert az Atyát is Iſtennec mondiatoc, ki
 nem à fiu, ſem à ſ. Lélec: A Fiut is Iſtennec mon
 diatoc, ki nem az Atya, ſem à ſ. Lélec: A ſent
 Lelket is Iſtennec mondiatoc, ki nem az Atya,
 ſem à Fiú, Gazoly ki belőle Caroli Peter, ha le
 het. Mutasd az Iſtennec igeiéből eſt à kereggar
 domat,

Ha pe

Ha pedig az Atya
 Iſtennec nem mon
 rom külembező tul
 Miköppen à Iſt
 hát mind az Atya
 ſent Léleknek leſen
 tánc, hogy à három
 Hanem ezac az Iſtenbe
 Es ekköppen meg tupa
 mind à Haromfagoc,
 nyelvel egyenvalóan

Ha pedig à három
 gokat az Atya, a Fiú
 vben mondiatoc: Han
 tánc: Tehát nem à
 negyedik köz Iſtenbe
 res Iſten leſen, ki bel
 ſtölse ſemmit nem talál
 ban ſobolſem emelk
 díg à Bibliádokadál
 ſa Caroli, Iſtenu meg

Ha ez à három ſőmélly
 egy Iſten: Tehát à
 mſtallatlan kezűre m
 ta iméz: Mert az egy
 néu Fiú, edz ſent Lé
 gyangy és à három
 dos talatoc ſőméllye
 choc mſet: Han Fiú,
 ſunt romba, min eade
 ſent Léle, ezac har
 három ezac egybe, Lat
 lant dolgot talat:

Ha pedig az Attyát, à Fiút és à szent Lelket
Istennec nem mondíatoc, Hanem czac ha-
rom különbező tulaydonfogoknak az Istenben,
Miképpen à tí írástokban nyiluan láttuoc: Te-
hát mind az Attya, Mind à Fiu, s mind à
szent Lélec semmi leßen, Miért hogy aşt mon-
íatoc, hogy è három földméllyec nem Istene-
c, Hanem czac az Istenben három tulaydonfogoc:
Es ecképpen meg tagadíatoc à tñnen Istenteker,
mind à Haromsagot, mind à négyseget: Noha
nyeluel vgyan vallyatoc.

Ha kedig à három különbező tulaydonfa-
gokat, az Attyát, à Fiút, és à szent Lelket az egy I-
stenben mondíatoc lónni, és Istennek nec mon-
díatoc: Tehát nemde à három különbező, à
negyedíc köz Istenbe leßenec: Bezeg ez igen ré-
tes Isten leßen, ki felől à Prophtác, és az Apa-
stoloc semmit nem tudtanac: Mert az ő írástok-
ban soholt nem emlekőstenece ő felőle. Ha pe-
dig à te Bibliadba találß valamit felőle, io attyam
fia Caroli, lelents meg műngkünc is.

Ha ez è három földmélly, Attya, Fiu, és f. Lélec
egy Isten: Tehat tí vatroc à Sabellianussoc, és
meltattlan kenítec mű réanc az ere nec nevet: O-
ka imez: Mert az egy Isten, Neha Attya leßen,
neha Fiu, neha szent Lélec: Es ez tí Istentec va-
gyan egy leßen, De három nevé, Mint à tí kalan-
dos tarsáitoc à Papassoc is éneklic, az ő Molo-
choc melet: Pater Filius, Sanctus Spiritus, tria
sunt nomina, omnia eadem substantia, Attya, fiu
szent Lélec, ezec czac három nevec: De mind à
három czac egy állat, Latodé Caroli miczoda Ka-
landosba haktál be?

E tí

Érti vallastoc ferént immár, az, az egy Isten
mikor hol, ő maga hol, és őmaganac hol: ő maga
főli, és őmagat főli: Ő maga testelsit, és őmaga
testelsit: Ő maga ken, és őnenmagat ken: Ő ma
ga boczat, és őmágat boczátya: Rővideden, ő
maga Isten, és mindeneket czelekedic: Mert
mind Attyanac, mind Fiunac s mind ſent Lélek
nec neueſtettic: Mond meg Caroli, Miczoda I-
sten ez, Es hol irattanac effelől valamit, vagy a
Prophetac, vagy az Apaſtoloc?

Ha pedig a három főmely egy Isten, Mond
meg Caroli, Mint áthat meg a trí vallastoc, hogy
aſt mondiatoc, hogy a három főmelly, három
kőlembező tulaydonſag legyen az Istenbe: Ha
minden főmely az Istenbe vagyon és Istenis,
Tehát kőuetkőzic, hogy ez è három egy Isten
nem lehet, Holot kőlembefettittec. Őker: Ha ke
dig egy Isten: Tehát mindiarast porban eſſic val
laſtoc, holot eſt mondiatoc: hogy a három fő-
melly, három kőlembező tulaydonſag: Mert ez
ec ellenkőz nec egymással: Czac egy: Es harom
kőlembező. Latod: Caroli, miczoda Kőreggar
domba eſtetic be. Hol vagyon Iſtennec igéie ez
rétes Iſten felől?

Ha pedig azoc, a három kőlembező tulaydonſa
goc az egy Isten: A tulaydonſagban harom nem
lehet, hanem egy: Ha nem egy: Tehát harom.
De ſem egy ſem harom, Azért ſemmi, és czac
baluanyozo és hiuolkodo emberek nec hitſages
gondolottya, és czac kőltet dolog.

A Nazareti Ieſus Iſten ſianachi uattaric a ſent í-
rásban, Matth. 13. 16. 17. Mar. 1. Luc. 1. 3. 9. Iohan.

110. &c. Ha ezokaért a három főmélly egy Isten: Tehat a Nazareti Iesus, a tñ vélekedestec szerint, hē az Atryanac auagy az első főmélly nec, hanem az egész Haromsagnac fia, Sőt a Fiu mind attya, mind Fiu leſen egyfers mind. Mond meg Caroli, hol vagyon ez a rétes és fñ lő Isten meg iruán a ſent írásban? Es hol teſnec a Prophetac auagy Apaſtoloc vallíſt felőle, s mind ſűlettéſſe felől? Ha a három főmélly egy Isten A tñ valláſtoc ſerént, Tehat a Iesus is abban az Iſtenben vagyon: Mert aſt mondiatoc hogy az Iſten Logosbol, és az emberből egy Chriſtus lő, vnione & copulatione personali: Már kor ezokaért a földén iaruán könyörget az Iſten nec, Matth. 11. 26. 27, Luc. 23. Iohan. 14. 12. 17. &c Mond meg Caroli, Mint lehetet ez, hogy a Haromsagban is volt menyben egy Iſten, A földén is állot, és könyörget? Hanem ha Epiphanius modiára, két főmélyt czínalſ beldőle: Egyiket, melly könyörget, A masikat, kinec könyörget: Bizony czoda monſtrum leſen ez. Mert Epiphanius eſt mondia, Hogy a kereszſtan könyörögűen és monduán: En Iſtenem én Iſtenem: Miért hat tal el engemet? könyörget volna az ő Iſten Logosſanac: Ne talám aſt bantta, hogy el ſecket tőlle. Latodé, Caroli, houa budostatoc az Iſten nec igallaganac vta kőuſl? Hol ſol a ſent írás a tñ valláſtoc felől valamit? Semmit nem találſ ſo holt: Vesd tehát a Papánac, az Antichriſtusnac Had vigye pokolba: Tery meg az igallagnac vtaára: Amen.

Ha ezokaért a három főmélly, Attya, Fiu

F ff

és

és szent Lélec atya a Nazáreti Iesufnac: Tehát következik, hogy mind harman fálne: Hova marad tehát Caroli a tñ vallástoc a három külembező tulaydonfagoc felől, Hol aít mondiatoc, Hogy az Attyaé a fűlés, és a Fiué a fűletés: Latodé Caroli, mint vltet a gyégen vallástokkal, mellyet álnac emberec találtnac a hamissagnac el fedezéssere:

Aít vallyatoc, Hogy a három bómélly közet egyenlőség vagyon, hogy az Attya nem nagyobb a ketteinél, hanem hogy mind harman egyenlőképpen egyenlőc. Ha ezokaért tulaydonfag vagyon az Istenben, Tehát mindenben egyenlőség ninczen: Mert a tulaydonfag nem szenved a egyenlőséget: Ezokaért, Auagy nem egyenlőc: Auagy tulaydonfag ő benne ninczen. Ha kedig ellenzed Caroli: Tehát agy szent írást rolla, Mert külemben nem hiszűc.

Ha pedig külembező és közelhetetlen tulaydonfag vagyon az Istenben, Mellyec, Attya Istennec, Fiu Istennec, Es szent Lélec Istennec nevezítec: Tehat ezec nem egyenlő, hanem három külembező Isten Isten. Mond meg Caroli, Hol irtnac a Prodhétác, auagy az Apostoloc a sokfagu Isten felől valamit:

Ha pedig a három külembező és közelhetetlen tulaydonfagoc, mellyec az Attya, a Fiu, és a szent Lélec, az egy Isten: A haromnac az Istenség közenséges nem lehet: Mert a tulaydonfag semmiképpen aít nem szenved: Masodszor, A külembezőc nem illenec egymashoz, Míuel inkább nem lehetne egy Isten: Ha pedig te Ca

Caroli

Caroli lehetetlen mon
rolla, és mit is hiszűc.
Tá talátnac a
fűlet: De ha
fagoc talátnac a
közec az Istenben,
fordíro a meg a
aít mondia: Anya,
yet: Es a mit aít, a
pedig aít mondia: Nem
az egyből veñ
Hogy ha az Isten
sua talit aít mondia
nem tulaydonfag, aít
melly, Mellyec aít
emlekezec ninczen.
Ha pedig a harom
lece az egy Isten: Tehát
aít aít aít aít aít aít
Mert aít aít aít aít aít
szent Lélec egyenlőc aít
aít, Anya, Fiu aít aít
talit aít Caroli Peter,
Eskizoda aít aít aít
uagy aít aít aít
aít mondia aít aít
egy aít aít aít aít aít
lehetec aít aít aít aít
aít, Hogy aít aít aít aít
szent Lélec aít aít aít aít
aít aít aít aít aít aít
aít aít aít aít aít aít

421 71
Caroli lehetfelegesnek mondod: Adgy fent irast
rola, es mit is hiszt erte.

Tu talaltatoc est a vallast a tulaydonlagoc
felol: De heaba. Mert a minem tulaydon-
lagot talaltatoc az Attya, a Fiu es a fent Lélec
közé az Istensegben, Aft Christus Wrunc fel
forditya es meg hamisittya, Iohan. 16. mikor
aft mondia: Attyám, Minden a mi enyim, ti-
yed: Es a mi tiyed, enyim az. A Szent Lélekról
pedig est mondia: Nem omagatol fol: Hanem
az enyimből vesen &c. Latodé Caroli;
Hogy hazugság, es az igazlagnac el nyomomas-
sara talalt földmennyvestés az Istenbe valo ha-
rom tulaydonlag. Mint finte az Allat, es a föld-
melly, Mellyekről a fent irásban soholt semmi
emlekezet ninczen.

Ha pedig è három, Attya, Fiu es fent Lé-
lec az egy Isten: Tehát omagaban, es omaga-
által kel ötet tisztelnünk, es segítségre hinunc:
Mert omaga mind Attya, mind Fiu, s mind
fent Lélec egyedől. Ha ezokaért è három föld-
melly, Attya, Fiu es fent Lélec az egy Isten: Mu-
tassa meg Caroli Péter, Ki által kel est imádnis
Eskiczoda ezec a földmellyec előt a Közbeirão
auagy a S:osholo?

Aft mondiátoc tu. Hogy a három földmelly
egy igaz Isten: Mond meg Caroli Peter, hogy
leheszen ez: Mert tudod, Minemüképpen fol az
írás, Hogy az egy igaz Istennec imádasza lefen
fent Lélecken, a Közbeirão Christus által: Ioh:
4:14. Rom.3. Ephel.2.3. &c: De az Attya a fiu
es a földmellyec egy nē imádrathattic: Követkőzie

Fff ij

chat

tehát belőle, Hogy ez è három sðmelly nem egy bizony Isten. Felelly erre Caroli: De nem tudom mit felelhetnél, ha nem ha Kalandos tarsaidhoz mégy, és ő töllec kuldulod à Bodog aszont, és à több Szenteket, és azokat vetted előnkbe. Ha à tñ vallastoc szerént è három sðmelly egy Isten: Mond meg Caroli, Mellynec kell könyörgeni: Mind az háromnac nem könyöreggethè: Mert ninczen à közbeiaro. E három sðmelly nec pedig mindenic Isten, à tñ vallastoc szerént, és kéuranya è tisztességer. Ha egyiket imadod: à kettőn bossút tést: Ha kettőd imádandast: Az egyik hatra marad, és kárt val. Nem kñlemben kezdè itt iarni, Caroli Peter, mint Ouidius Prophetad, Hanem ha Ianust, vagy Geriont, vagy Cerberust akarst az Istenből czínalni, Hogy akat mellyic sziaa egye meg à mézes pogaczat, Az ért vgyan mind egy torokban és hasban mennyen. Eneid. 6. &c.

Ha pedig è három sðmelly, Attya, Fiu és Szent Lélec az egy Isten: Valamit ez az egy Isten mñuel: aszt sem az Attya, sem à Fiu, sem à Szent Lélec külön smagoc nem mñuelic: Azért, Nem czac teremtnec, Egyptusbol ki hoznac, pokolbol ki szabaditnac, Bñnt boczatnac &c, Hanem meg is testessñlnec, Vért ontnac, meg is hálnac, Fel is tamadnac, Mennyekben is mennec &c. Mert à tñ Kalandos Regulatoc ez: Hogy opera ad Extra, sunt indiuisa: Ezer kedig opera sunt ad extra: No Caroli, felelly ezekre, Had lassue mesterleges vsássodat: poteris natare è habozo tengerben.

Ha ez

Ha az harom szömmelly egy Isten: Tehat ömaga ömaga által fol, czelekődic, terem, és mindent műuel: Az fent irás pedig hamis lefen, melly azt mondia, Hogy fent Lelkéuel teremtet: Isa. 40. Es hogy az ő Fia által wyittot, épített fel mindent: Iohan. 1. Ephes. 1. Colos. 1.

Ha a harman egyarant teremtnec, Egyptusból szabadítnac, és mindent műuelnec: hamis lefen az Isten mondassa, a hol azt mondia: En vagyok, Czac én egyedől, ki teremtettem: Egyedől és senki én velem &c, Isa. 43. 44. 45. En vagyok a te Wrad: Nem Wraid: Istened: Nem Istened: Exod 20. Deut. 5. Az Istennek beszéde pedig igaz és megvaltozhatatlan: Isa. 40. 45: Mikor egyet mond, Nem kel kettőt auagy harmat eriteni.

Ezt is kerdem, Hogy ha az Abrahamnac, Isaknac és Iacobnac Istene, Amaz harom szömmellyé, auagy kilembező tulaydonfagocké egybers mind: Auagy czac az Attyar Mert ha a harom lefen: Tehat hamisnac talaltattic a mi magyarazatattoc, Hogy azt mondiatoc, hogy az Angyal, ki a teuiffes bokorbol szolt Moseffel, Es Abrahamnac, Isaknac és Iacob Istenénec neueste magát, az öröcké valo Logos és Fia volt volna. Ha kedig czac az Attyarol érted: Tehat nyilván valo dolog, Hogy a Fiu és a fent Lélec hattra maradot. Ha pedig az Attyarol nem akarod magyarazni: Tehat nyilván hamissan magyarazod, Es viaskodik magyarazatod fent Peternec magyarazattyaua: Acto. 3. 4.

Nagy bosszusag pedig ez az Isten Fiañac,

Fff iij

a Na -

a Nazaretí Iesufnac, hogy az ő neve allat, idegen
 Fiat hoštattoc be az Istenec Gyűleközetibe :
 Es hogy az ő tíftelegétől meg foššatoc , Es ašt
 az idegennec adiátoc: Mert a minemű Logost
 és őrócké valo Fiut tñ költettetec, a soha, sem
 Fiunac sem Christufnac nem mondattattoc :
 Mert ha őróktól fogua valo Isten , Tehát Chri-
 stus nem leher: Mert az Isten a kenő, Es nem az
 a ki kenettettic. Mert Istenec nem hűkfég a
 kenés.

Ha pedig ez ténked, Caroli Peter, fogadra
nem fér: Mutas meg a szent írásból, hogy más fiu
is legyen, ki az Nazareti Iesus előtt volt &c.

Ha volt és meg láttac őtet ő Testamentom
ban emberi abrazathan, Tehát nem egyenlő
volt az egy igaz Istenhöz: Mert soba sen-
ki azt nem latta: Exod., Deut. 4. Iohan. 1. 5.
2. Timoth. 1. 6. Annac felőtte tündőresnec is
kel lönnt, és sokbor testessült meg: Valto-
zo is volt, Mellyec az igaz Istenhöz nem il-
lenec.

Ninczen Istennec több és más Fiu, Hanem
 ezac, ki bent Lélektől fogantattot, és à szűztől
 születet: A Fiu Isten kedig nem az: Tehát
 nem Isten fiu. Ninczen továbbá több Christus is,
 Hanem ezac kit az Apostoloc ruttac: De az
 Apostoloc à meg fésziternél többet es mást nem
 tudác: Tehát à Papazoknac Christussoc, kit
 nem fészitertenec, Nem igaz Christus és Fia.

Ha à fient Lélec Isten, Hol vagy on ez à Bibliában meg írván: Mufafa meg Caroli. Mert eddig való bizonyfagoc semmi.

На по

Ha kedig Isten: auagy Istennec Leke nem
 leßen: Auagy omaga Leke leßen. Ha kedig I-
 sten Leke leßen: Tehát más à kié, omaga is
 más, Hogy hogy lehetnec tehát egy Isten? Ha
 kedig à sènt lélec az egy lehova Isten: Tehát
 sem Attya, sem Fiu nem lehet: Hanem ha mind
 ketten sènt Lekec leßnec.

Sènt Ianosra fogtatóc, hogy ő bizonyittyá
 haromsagtokat, monduán: Harman vadnac,
 kic bizonsagot tesñec. Ha bizonsagot tesñec,
 Kiról, és kinec tesñec bizonsagot?

Imlatodé Caroli Peter, melly igen hituán
 fundamentomra raktatóc vallástokat. Felelly
 ezekre à kérdésekre, és had lássuc meg, Miczo-
 da nagy Bölczességből tudz felelni, Miért
 hogy aßt mondog, Hogy mñ semmit nem tu-
 dunc. Addig még feleletedet ki adod, Istenn-
 nec io akarattyabol, más etíetec kéíítñnc: De
 euel mostan meg éred, Czac ne felelly à te At-
 tyaidból à Scholasticus Doctoridból, Mert aa-
 zoc váltic vessőtteneç à Lombardosnac

magyarazassaban: De semmi az ő fe-
 leletec: Hanem felelly az Istennec
 igeléből: Mert annac tarto-
 zunc engedni &c.

AZ HATODIKROL.

TVdiác, mind Caroli, mind Melius, Hogy
 eddig valo írássimba az ő sñméllyeket nem akar-
 tam sèrteni, Hanem aßt az igazsagot, mellyet az
 Wr Isten ream bizot, mind predicallassommal,
 Mind

mind pedig könyvemnek ki nyomtattassaua! **gyekeftem meg oltalmazni:** De az iamboroc el
 telerközüen, mind a küllő emberfegről és tífte-
 fegről, minden rut káromló könyueker, leveleket
 Sidalmas verseket, és minden gyalazatokat, czuf-
 fagokat, Sőt valamit czac gondolni tuttanac,
 nyiluan valo hazugfagokat, és egyéb ragalmaz-
 zassokat mindeneket feicshöz vertenec. Valamit
 ezokaért raytam műueltenec, Vgy mint az én
 bómellyemre mellyec néz nec, mind azokat en
 nekic meg boczatoc: Nem azért, Hogy én iga-
 zan és valoban azokat meg nem tudnám potol-
 nom: Mert ha az ő bómellyeknec gonossagit és
 faytalanfagit &c elő akarnam fainlalni vgyan
 valokat és bizonyossokat mondhatnéc, Ollyana
 kat pedig, mellyec hinte Sodomaba &c nézné-
 nec: De nem műuelem. Mert tudom az én Iste-
 nemec paranczolatyat, Es az Christussomnac
 példaiat, Ki mikor sidal naftatnéc, Visfontac
 nem sidalmazza.

Látrýac és meg tudíac itélni az igaz Keres-
 ténec, Kinec Lelke által visseltetnec Caroli és
 Melius, Miért hogy irásfoknac minden leueliben
 Ciganoknac, Latroknac, hazugoknac, Erenek-
 eknec, Istenteleneknec, Christus sackalla saggat-
 toknac, és fántalan effele rut nevezetteckel illet-
 nec, Kérem annac felette őket, Hogy ennec vt-
 áanna is è fele átkozodassokban mennyenec el:
 Mert effeleket immár meg sokram, és könyeben
 visselhetem, és vgyan élec vele. Ezért pedig, ki
 engemet batorít, Es ki én előttem ezeket visselte-
 az ő valán, mű gróttanc átocka léuén, A minemű

Calum

Calumiaclal pedig re-
 ga, az en bómellyem
 den hű keresztyén köra
 azokra nem bolyg al-
 na oltalmazással meg

ELSŐ CAL

Caroli Petenec elő-
 aji meri inni, Hogy m-
 tamadana, Kie a Cha-
 nec Fianc Iltm, a
 Hogy elyitlligac és
 iannu és éle éleac p-
 reit lela Oltm, és
 fent tás enél nyiluan
 nem azon Isten legy-
 pen ház a a bol-
 nem mehe. De tel va-
 á tőb Calumiaclal en ba-
 kel ez elő in meg nem
 illik, Hogy a tanj-
 nac fábólt Iltm hgy fe-

MASODIC

Nicola Calumia Cl
 Pomeclal éle meri inni
 Hogy a legyene az a
 igemert az vltllig
 onlial, és Iltm hgy in-

427 44
Calumniackal pedig terhölje az Istent, az igallag-
gat, az én bűméllyem kövül, Hiszem hogy min-
den hív keresztyén iora magyarázza, Hogy ha
azokra nem bocsát állásból, Hanem, az igallag-
nac oltalmazással meg felelek

ELSŐ CALVMNIA

CAroli Peter nec első Calumniája ez, Hogy
aht meri írni, Hogy má közzőlőnc olly emberek
tamadtanac, Kic à Christus Iesust ragadiác Isten
nec Fianac lőnni. *R.* A Keresztyénec tudíac aht,
Hogy elejtől fogva est bizonyítottuc, Ennec v-
tánna is est bizonyítani akariuc, Hogy a Naza-
reti Iesus Christus, az első Istennec Fia legyen, A
sönt írás erről nyilván valo bizonyfagot tesen: Es
nem azon Isten legyen, ki az Atya. Semmikép-
pen hát arra a bolondságra má közzőlőnc senki
nem mehet. De iol vagyon: Ez is famláltaffé-
a több Calumniác és hazugsagoc közzé, mellyec-
kel ez előt is meg terhöltenec bennőnc, Tudni
illic, Hogy aht tanyitanóc, Hogy minden fersu-
nac szabad lőnne het felefeget vőnni &c.

MASODIC CALVMNIA.

Masodic Calumia Caroli Peter nec, Hogy
bűmrelenő aht meri írni, Hogy aht tanyitom,
Hogy a régiek nec az ő Testamentomban nem
ígértetter az éduósság. *R.* Tegye fel Caroli az
oculárt, és lássa meg irassomat, és meg talállya,

Ggg

hogy

Hogy merő hamisság, mint a több hazugságoc;
Mint hogy aſt hirdeté felőlőnc; hogy aſt mon-
dúc, Hogy az aſſon emberek ninczen Lelece.

III. CALVMNIA.

HArmadic Calumniaia, Hogy aſt írta, Hogy
az Varadi predicationba aſt mondottam, hogy
az hárommal, tudni illic az Attyanal, fiunal és ſ.
Leleknél több Iſtent nem tudoc, és nem eſmerez.
2. Aſt hiſem, hogy az iambor alut ackort, auagy
gondot nem viſſelt rea, a mit mondottam. Ezec
az én ígeim: Ha ſinte meg kellene engednem,
hogy az a három, Tudni illic az atya, ſiu és ſ. Lé-
lec, egy Iſten volna, melly a ſ. iráſának foilyaſſa
ellen vagyon, vgyan azért a tñ vallaſtoc ſemmi-
képpen meg nem áthatna. Mert az irás ezac è ha-
romrol emlekezie, Tudni illic, az Attyarol, ſiurol
és ſ. Lélekről, a negyedikről ſemmit nem emlek-
zie, kít tñ az Antichriſtus Papauaſ talaltattoc,
Tudni illic, az Allattrol, auagy a közénſéges I-
ſtenről, kiben ez è három külembező tulaydonſág
legyen, Attya, Fiu és ſ. Lélec. De mennyel bène
io Caroli wram, a te iambor kalandos tarſaiddal,
Backos Pēterrel, Hogy meg bizonyitaſſéc, Hogy
annac legyetec ſiaí, kiről ſol az Iſten Fia a Naza-
reti Ieſus: Ioh, s: és kinec terméſtettit ott meg írta.

Aſt mered írni, hogy hamiffon kenem a negye-
diket réad: Miczoda ortzaual mondod: Nemde
a te könyuedet, mellyet kerten Pendet György
el koholtatoc nyľuan vagyoné, hogy az egy ter-
méſetű Iſtennec, három külembező tulaydonſa-

ga va-

vagyon, Attya, Fiu, és fi. Lélec. Mért keld meg,
 atyamfia keresztyén, Caroli Peter vallassat, és an-
 nac kabosagat. Ha az harmae, tudni illic, Attya
 Fiu, fi. Lélec, az egy terméket szerént valo Isten-
 ben tulaydonfogoc: Mellyic Istennec tulaydonfa-
 gi: Semmiképpen el nem tauostathattyác, hogy
 valami egyéb ne legyen az à kûlembező tulay-
 donfog, attol, à kinec tulaydonfaga. Mert tulay-
 donfog az emberben az okosság, és meg válto-
 tattic az embertől, kiben vagyon. Mas az okos-
 sag, vgy mint tulaydonfog az emberben: Más pe-
 dig az ember, à kiben az okosság találattic.

Gyakorta kértem az Varadi disputatioban
 is ôket, Hogy meg neuezné, Miczoda Isten le-
 gyen az, kiben ez à három kûlembező tulaydon-
 fogoc legyenec. Tudni illic, Attya, Fiu és fi. Lé-
 lec: De soha egy szoual sem tuttanac felelni, A-
 uagy vgyan nem akartanac felelni: Mert láttác,
 Hogy az ô vallásoknac bolondfaga nyiluan lôn-
 ne. De valamint palástollyác dolgokat, Bizonya-
 ra, sem egy, sem három Istenec vagyon.

Mert az ô vallások è kétfőben forog. El-
 fő, Hogy egy legyen amaz közenséges Isten, Ki-
 ben à három kûlembező tulaydonfog legyen.
 Más, Hogy amà háromnac egyenlőképpen tu-
 laydonyitasséc az Iehoua neue, Melly anyit ie-
 gyez, mint, ômagatol valo Isten: Hogy ecké-
 pen három ômagatol valo Isten legyen.

De álllyunc à Caroli Peter nec több Calumni-
 aira: Mert nyiluan igen vitcz effele az ô Isteni
 dolgaiban.

Ggg ij

III

IIII. CALVMNIA.

Negyedie Calumnia Carolinac, Hogy est ír-
ta: Hogy mű a Christust az Atya Istennek I-
stensegével építtye fel. Ha Caroli Peter a bent
írásnac folyássa érte, Mi legyen az, Es
minemű értelemmel mondattaséc, Hogy az A-
tya Isten vagyon a Christusban, Es az Atya ad-
ta az ő Istenseget a Christusnac: (Mert azon az
Isteni erőt és hatalmat érti a bent írás: Nem az I-
steniségnek állattyat, auagy termésetit. Az A-
tya Isten az ő Istensegében és dñcző legében meg-
marad. A Christust pedig minékanc bentelte
és adta, Hogy velanc való Istenanc és Wrunc
legyen) ecképpen nem karomkodnéc, Hanem,
a Christusnac Istensege mi legyen meg magyara-
zna.

V. CALVMNIA.

Ötödie Calumniaia Carolinac ez, Hogy aít ír-
ta, Hogy a Major ellen írt könywben, aít í-
rom, Hogy az Atya Isten első Isten legyen
A Fiu kedig vtolso Isten. Hogy ezeket is Ca-
rolí Peter hamissan ream kenye, Imè az igéket es-
lő samlalom. A Doctor Major irassanac folyaf-
sa nyiluan ki mutattyá, Hogy az Atya Istennek
fő méltosagáról nem igaz értelembe vagyon:
Mert aít vallya, Hogy a Christus hiuattattic A-
brahamnac, Ilaaknac és Iacobnac Istenének: Ho-
lot pedig a bent írás aít nem bizonyította: Hanem
hogy előfő és főképpen az Atya Istennek tulaj-
donytatséc ez a neuzezer: Miképpen Acto.3: is
nyiluan bizonyította. De ha Caroli Peternek
meg

43 76
meg változott ortzaia, és nem bégyenli à hazugságokat, nincz mit tennem.

VI. CALVMNIA.

HAtrodfor, aſt mondía, Hogy az Varadi Diſputatióban aſt mondottam, Hogy az Zacharias Propheta hiuattattot Iehoua Iſtennec. Nem volt békfég eſt mondanom: Mert ſoholt ez ninczen meg íruan à Bibliában, à mint hamíſan à betőſe forgattyac vala: Az Iehoua küldet engemet Iehouát. Hogy pedig aſt írta, Hogy à Propheta-ra nem magyaráſhattam: Nem látom az okat. Mert az ő Testamentomban à kereſtyéni Gyűlekőzetnec vigáſtaláſſára, à Propheta mondía ezeke, Hogy az Iſten el akar időni, és kőzettec akar lakni, Miképpen idő el az Iſten az ő Testamentomban, és lackot az ő népe kőzer. É kőnywnec harmadic reſében meg magyaráſtam: Hogy pedig à ſoláſnac modia változik: Az nap-ra ſoc népec ſereſtetnec az Wrhoz, és ennekem népeim leſnec, Es te kőzettet lakom, Sokot dolog à Prophetaknac iráſſiban: Hogy neba vgy rendeltettic à beſéd, mint ha ielen valo képpen az Iehoua őmaga ſollana: Neha à Propheta ſollana. Neha kedig à Propheta vgy ſol, mint ha az Wr őmaga ſolna.

VII. CALVMNIA.

HETetſer, aſt írta, Hogy nyiluan valo hazugság legyen, Es ſoholt à ſentírásban nem találom

Ggg iij

lalom, vgy mond, hogy czac az Attya Isten legyē
 à teremtő. Szabad nyelue és pennaia vagyon Ca
 rolinac: De czodalkozom hogy nem oluasta Ia
 satafnac 44. részében, Holot az Israelnec egy I
 stene, az Attya Isten ecképpen szol, Miképpen
 az igékből, mellyec ezec előt vettetnec, Mind
 pedig à kővetkezekből bizonyítottat: En va
 gyoc, vgy mond az Iehoua, ki mindeneket
 czelekedem, Ki egyedől az egeket ki teriesitem,
 és à földet erősítem, Es senki én velem: En e
 gyedől, és senki én velem. Tű Peterec, Kalandos
 tarsai, Hanem süketec vartoc, és ha mindenē
 stől fogua el nem fele ytettetec, mi legyen à szé
 gyen, lassátoc meg, és mértékellyetec meg, Ha
 nem czac az Attya Isten egyedől, és senki ő vele
 legyen à teremtő Isten, Es ennec vtanna az At
 tyia Istent, és à Christust ne hazuttalrassátoc:
 Mert az ő bizonságoc igaz: A tñetec pedig
 hamis, és attol vagyon, ki eleitől fogua öldecklő
 és hamis volt: Iohan. 8.

Keueset használtoc pedig, és vgyan semmit a
 zon keresztfogással, Hogy è Propheta mondassá
 ban az igéc: Czac én, és egyedől, à Baluanyo
 kat reckesztic ki, és nem à Christust. Elsőben:
 Mert akkor, mikor az Attya Isten à mennyet
 és à földet teremttötte, ingyen sem volt egy bal
 uány is, sőt tñtség sem volt. Azokaért azokat ki
 reckeszténí. Másodszor: Ki reckesztettic à Christus
 Mert akkor ingyen sem volt.

Es miképpen az ő Testamentomban az At
 tyia Isten est kiáltya: Czac egyedől én, és senki
 én velem, abban à teremtésben: Azonképpen az
 wyonnan

wyonnan való er
 czelekedem
 gyestl, Hanem
 ő ála czele
 Nem jöke
 ud Petre
 Helyez
 elő az ő világnac
 nec igékből. It. 44.
 Ez Istenec ny
 banlínatya, M
 kal akartc elv
 mondia: Cze
 nem mondia
 este. Gyege
 teremttötte, v
 nem sem à Christ
 volt à teremttö
 lig nyhá
 renit nem
 Attya
 monhatta
 in tenek
 Hogy ha
 eble voln
 batta, az
 Mert az

VII. CA.
 Nyolczadik, a
 vetteten
 relet. En
 Czelekedem

wyonnañ valo teremtésben, és Christusnac az ő
czelekedetiben nyiluán vagyon, Hogy ő nem e-
gyedől, Hanem az Atria Isten ő vele, ő benne
és ő általa czelekődíc mindeneker.

Nem à pokolbéli őrdégtől tanolta tehát Da-
uid Ferentz, Hogy czac az Atria legyen egye-
dől az első vilagnac teremtőie, Hanem az Isten
nec igéiből: Isa. 44. lob 9.

Ez Istennec nyiluán valo igéjét noha meg nem
hamisíthattyac, Mind azon által keresztfogallac
kal akariác eleit venni, Es est vertic: Noha ast
mondia: Czac egyedől én teremtöttem: De
nem mondia ast, Hogy à Christus nem terem-
tötte. En pedig ast mondom: Czac én egyedől
teremtöttem, és senki én velem, Nem egyeb, ha-
nem, Sem à Christus, sem senki segítő tarsom né
volt à teremtésben. Bizony Christus Wrunc-
lég nyiluán bizonyította est, Mikor az első tea-
remtest nem őmaganac, Hanem az ő mennyei ő.
Attyanac tulaydohyította. Semmiképpen sem
monthatta volna Christus Wrunc: Halát adoc
én teneked, Attyam, mennynec földnec Wra,
Hogy ha ő is mennynec földnec Wra és terem-
tőie volna: Sem kedig emberlége ferént nem mód-
hatta, az ellenkező félnek vélekődése ferént,
Mert ez az emberlég nem ő Fia.

VIII. CALVMNIA.

Nyoltzadhor, ast írja, Hogy à Credot meg-
vesztegettem, A ő. Lélekben valo hiter belőle ki tö-
reluén. En nem törlöttem ki: Mert az Apostoli
Credoban ingyen sem volt, Miképpen az igék-
nec folyas-

ollyassa mutattya hitünknek harmadik ágában.
Ha pedig Caroli Peter nem tudia, auagy hinni
nem akarja, oluassa meg az önnen fő Doctora-
nac irassat, Petrus Martirét, mellyel magyaráz-
tasent Palnac leuelét: 1. Cor. 12 Hol bizonyí-
tani akarja, Hogy a sient Lélec Isten legyen, A
több vélekedéssé berént est helyhefiettri, Hogy
a Niceabeli Conciliomba végeftéc, és hitünknek
ágaihoz ragasztottac est a mondasit: Hiszec sient
Léleken: Es az után a Constantzinapolbeli Cö-
ciliomban erőssítettéc meg.

Nem én vesztegettem meg ezokaért a Cre-
dor, Hanem a te attyaid, a Kalandos Mesterec,
kiknek hamissagokat te vac Peter meg oltalmaz-
od, De felette igen efes Caroli, Hogy a mit ő
gondsul ert: és bolondul czelekedic, Hogy ast
David Ferentzre akarja kenni.

IX. CALVMNIA.

Ast mondia Caroli, Hogy Pal Apostol,
Heb. 9. mondassat, hamissan magyarázom. Pal
Apostol, mikor Ephes. 1. Colos. 1: ast mondia:
Kic menyben és földén vadnac, ő általa vadnac
teremtetuén. Az menyiecken erti az Angyalos-
kat, Es est erőssen bizonyittya, hogy én itt a me-
nyieken és azoknac meg tisztulassokat az Angya-
lokrol magyarázom: Vakmerőnec és hamisnac
bidalmasztatom ő tőle. De iol vagyom, Hogy ez
igéckel őmagat kárhóftattya és bidalmazza Ca-
roli Peter. Ast hiszem, hogy minden hitw keres-
tyén meg itilheti, Hogy az a hamis és házug, ki
az Isten

az Istennek nyíltan való igéit meg mafsollya
és fel fordíttya, Miképpen Caroli. Mert eckép-
pen vagyon à betű, Nem mint Caroli hamissan
elő fámlalya.

A törvény szerint mindenec vérrel tisztítat-
tat meg, Es vérnek ki ontássa nélkül nem lehet
boczanat: Ezokaért szükség volt, Hogy azok-
nac példazattya, mellyec menyekben vadnac, es
zeckel tisztíttassanac meg: A menyieiek pedig meg
tisztíttassanac méltóságosb aldozattockal, hogy
nem mint ezec. Töröld ki Caroli Peter ez igé-
ket à Bibliabol, Hogy a menyieiek méltóságosb
áldozattockal tisztíttatnac meg, hogy nem mint
az ô Testamentomban ez kálód. Ki tagadja
Hogy az ô törvénybeli áldozatokat à Christus
véreuel nem hasonlítja ôsue? De miképpen nem
tagadhattod, hogy az ô törvénybeli aldozattoc te-
sti tisztíttassara néstene, Hogy à Christus nem
ezac à testi tisztíttassra, Hanem az menyieiek-
nec tisztíttassara nézzen.

X. CALVMNIA.

AS T írja Caroli, Hogy ennec elötte nem en-
gettem, Hogy Istennek természet szerint való fia
legyen a Christus: Most kedig à Marior ellen
való felelétünkben meg engettem. Iol lehet, à ter-
méset szerint való Fiarol semmit nem oluassuc à
sint írásban: Hanem saiat és tulaydon Fianac
neuezi, ki nem kétser, hanem egyser sáletet:
mind azon által Peter Apostol minden hiuec fe-
löl vallya, Hogy Isteni természetuel refessíttete-

Hhb

nec: V

nec: Vgyan ottan magyarázza pedig, hogy az ő
lelkénec általa vagyon ő benne. Ha vgy erti Ca
roli Peter a természetet herént való ígét, Tudni illik
Az ő lelkénec bennfinc való lackassat, Meg en
gettem, Hogy a Christus az Attya Istennek ter
méset herént való Fia: Mert az ő lelkénec általa
foganitator, és az Istennek ereie és hatalma va
gyon ő benne. De ha az, igén, természetet herént, er
ti azon Istent az ő természetiben és állattyanban,
Tagadom: Mert az egyedől czac ő maga az At
tya, Es nem találattat az azon kőüül más.

Vgyon ezen hitfagos Calumniahoz való am
az is, hogy őmtelenül cabálkodék, ebt iruán, hogy,
Seruetus ebt mondotta, Hogy az emberiség az I
stennek állattyanból születtet, Es az Istenlégnec ne
míngemű része &c. Mit bolondoskodol Caroli, ha
sem Seruetus vallassat, Sem David Ferentzét is
gazán nem erted, Sem akarod erteni? Hanem
czac két felé kapk, mint az vízben halo ember:
Hamíssan proponals: Valamit abból ostan ok
oskodol, és magadnac gyermek módra győze
delmet tulaydonyitas.

Erredde immár, míngemű ertelemmel vessem,
a bent íráshac folyaása herént, az Istenlégnec, és
természetet herént való ígét, mikor az Iesus Christus
rol mondatratik: Ennec vránna arginallly ellen
ne, és a tennen árnyékkoddal viaskodial, és vágy
kereftől korszul, Es czinály diadalmas kohorot
magadnac, Mint a gyermekek, kic a búregget Tő
rec gyanánt le vágiác &c.

XI. CALVMNIA.

Ast

AS T írja Caroli, Hogy à Christufrol való í-
 gérettec, nem öröc v dőktől valóknac oluaf
 fa lőnni: Hanem hogy mű à mű Bibliánkban ta-
 talattuc. Czauarog czac Caroli roka, és karom-
 kodial: Bizony meg latod hogy bőred meg à cza-
 uaba keről. Ninczen ennekem wy Bibliám, sem
 elec én kőlemb Bibliáual, hanem aual, mellyekkel
 mind à régiec éltenec. Sockal igazban mondhat
 nac te felőled, hogy wy Biblia forog à te kezed-
 ben: Mert tudíuc, ki loua fia vagy: De ha eddig
 nem oluastad, Lásd meg, Pal Apostol, 2. Tim.
 3. eſt nyíluán magyaráſta és bizonyította.

XII. CALVMNIA.

AS T mondja, Hogy à mű Christufunkrol
 való vallassunkat à Bibliában nem talállyuc, hanē
 az Alcoranumban és Thalmudban. Czoda do-
 log ez, Hogy ez oraiglan à mű vallussunkat, mel-
 lyet három nyeluen kinyomtatrunc, sem Caroli
 Peter, sem az ő Kalandos tarsai, elő nem tudtác
 venni, és annac hamissagat, à mint kiálnac, ki tud
 tac volna mutatni: Hanem iatzodoznac, Im eb-
 ből è kőuetkőzic, amabol à kőuetkőzic. Ha mű
 aſt mondiuc, Hogy nem kőuetkőzic: Ne iatzod
 iál és ne finnyankodial ecképpen, Hanem betű-
 ſerént való írást hoz elő, mellyekkel meg mutatd
 Hogy mű nem Istennec igaz és világos ígeiből
 építtyűc fel à mű vallassunkae, Hanem emberi lé-
 leményből, Mert az én Istenem ennekem bizon-
 ságom, Hogy sem az Alkoranumat, sem pedig à
 Thalmudot nem oluastam, Sēm kedig abbol so-
 ha vallassomat bizonyítani nem akartam.

Hhh ij

XIII.

Aſe

XIII. CALVMNIA.

As T iria, Hogy soc iamborokat helyyeből ki űzűnc, és azoknac helyyeit occupaltuc. A z iam boroc, kiknec az Isten főmeket meg nyitotta, kie immar az igazságot meg elmertéc, és a mű vallassunkon vadnar, és attyankfiat igaz tanyitokat hittanac, è hazugságot tudom nyiluan hogy refutallyác. Műnekűnc arra valo haralmunc nem volt, sinczen is, hogy valakit helyéből ki űznéc: Es ha volna is, Abban nem terekednéc: Mert tudíuc, Hogy nem mű dolgunc, Sem kedíg mű reanc az nem nész. Bölcz mester à Caroli, Az irast oluasta finetilen: (Mert engemet tudatatlannac és tunnyánac ír lőnni) De ha bölcz és rudos volna is, és à Bibliá forogna kezében, Meg talalta volna ott az Istennec erről valo sentenciát: Quia repulisti scientiam: Et ego repellam te, ne fungaris mihi sacerdotio. Latodé Caroli, ki excuciallya ki à Ministereket helyyeből. Az Isten őnenmaga főképpen, Mikor az Isten az egyűgyűneknc meg adia erteni az igazságot, Es à főm auagy tanyító meg vakuluán, az igaz vtat nem láttya. Ne sírads, io Peter wram ezeket: Ha nem gondoljaz iduendőre, és lásd meg, Mí lesűen, Mikor az Istennec meg eméűtő tűz a pozdo riát meg kezdi égetni, Nagyobbakat kezdéű ezéknél láni.

XIII. CALVMNIA.

ES T írja, Hogy mi iráffunkat, mint Gritti
saphranyát obtrudallyuc az embereknek. Bizony
kéuan

kéuánnoc és akarnoc, Hogy mikeppen à tñ irá-
stoc szabadon forog és iár mű kezeltűnc, és szabad
vassarokon, sockadalmokban adattic el, Hogy
acképpen, à műénc is szabad volna, De tñ mit cze
lekettéc, Es mingmũ tilalmot találtattoc ennec
nyilván vagyon.

A Gritti Saphrant én nem értem: De hallota-
tam, Hogy az emberekre ki oštottac, és reaioc
kiltéc, Az vtán az árrát meg kértec és keuanrác
Bizonyába sñinte így vagyon à tñ irástoknac is
dolga, mint à Gritti Saphrannac: Mert Melius
Peter soc maculatoriomokat csinál, és kettőnc
haromnac is à fegény egyűgyű iamboroc kőz-
zñl dedicál bennec: De nem kér semmit erőtte.
Ha nem kért volna erőtte, Nem volna Melius
Peter nec olyan dñffes palotta à Debreczeni pia-
zon: Más à neue, Christus palastyát kel foldozni:
De az hypocrita palást allat lakic. Nem follunc
semmit az iambor és Nagysagos Magoczi Gas-
parnac, és az ő iambor feleségenec nagy kölczé-
ge felől, Melly őneki nem heiaha, De egyéb kép-
pen igen heaba esset. Te kedig Caroli, Pendet
Györgyel mint hordosítatoc Safrantokat: Tud-
iuc mint feytéttec fűp fűn allat egynyihányat à fő-
bőmellyec között. Mondia meg az iambor Al-
birt Deác, Ha ingyen adtad neki à te perdicatioi
dat: Vgy terzic egy kezében à maculatoriumot
adtad neki, à másikban vartad à potolást. De tñ
nem vartoc bűnesséc, Hanem czac mű. Mond
meg, minde z mai napiglan, Kitől kértűnc czac
egy tallért is à mű safranyunkért. De mind
így iár, Sabadon mondiátoc, De miért hogy nem

• tűzes, és meg nem égési fayatokat, szabadon elmentec benne: De Caroli őtsem, pulchre menti ri non est verum.

Több és hanttalan egyéb Calumniác vadnac, mellyeket elő nem akartam samlalni: Mert tudom, Hogy effele vettélködésnek nem kellene lónni az Istennek fogai közér: De kérem a keresztényeeket, hogy meg boczássanac: Mert ellenkezőimokot adtanac erre, és vgyan ki vayttac belőlem est a kemény feleletet. Ha a Kegyelmes Isten, a mű szerelmes sient Attyanc, arra valo szabadfagot és vddót ad, Aft a Capitulumot, Heb 1. és Coloss. 1: predicaciokra akatom én is rendelni, Es meg mutatni, Hogy Caroli Peter, noha czoda mesterléggel festette meg az ő hamis értelmet, valoban az igazfagnac linyaia melől el távozot.

XV. CALVMNI A.

EVEL vddol műnket, Hogy gyackortta a mű bodog emlekezeti Fejedelműnknel és Királyunknal töreckertűnc volna, Hogy őket, mind életekben, mind pedig tisztelésekben el vestenőc. A mű kegyelmes Attyanc és Istenűnc, a mű hála adatlansagunkért az igaz és iambor Kiralyt, io lelki esmerettel és igaz vallással ki hitta közzőlűnc az öröc élettre és bodogsagra: Ezokaért annac az ő vallástételre és bizonfagára nem foghattunc. Hisemkedig, Hogy az Isten egy nyihányat azokban meg tarttot, kic ő felsége könyűt forgolottanac, és hallottac, mikor az ellenkező párt felőle emlekezeti lőt, Nem hogy műtűtűzet

441 81

Hogy az ő áldot bent Neue fentelreffec

öröcken öröcké: Amen:

Vgy legyen.

(2)

2

xyzjvpg

999

9999999999999999

88 8888 8888 8888 8888 8888 8888 8888

font. 13. Jzant in tollu magis az magis tunc, si tolli
magis az tunc tunc.

Deo 3. Azu kiji. Amstoyd urke magis tunc az
az 1. igatmassige d. Gopi magis tunc. Amstoyd
2. Amstoyd urke mi az mi tunc tunc az mi tunc
Amstoyd Amstoyd Amstoyd Amstoyd Amstoyd
Amstoyd Amstoyd Amstoyd Amstoyd Amstoyd

Deo inja Melotai a David Frontz. Illon inna
hogy az a nobli hogy ott. Hogy mikor a
Christus magis tunc, athen 3. Jzant magis
tunc tunc az az Jzant magis tunc magis tunc
hogy az a tunc, Amstoyd Jzant magis tunc a
Amstoyd Amstoyd Amstoyd Amstoyd Amstoyd
Amstoyd Amstoyd Amstoyd Amstoyd Amstoyd
Amstoyd Amstoyd Amstoyd Amstoyd Amstoyd
Amstoyd Amstoyd Amstoyd Amstoyd Amstoyd

HELTAI GASPAR Á KERESZTYÉN OL-

uaffonac Istennek kegyelmességét minden íauaiural
kéuanyá.

A Könyw nyomtattás igen nehéz dolog. Ezokaért akar
mint vigyazzon az ember, maydsoha véteek nélkül ki nem nyomtathatni egy köny-
uati is. Mert a nyomtatto solgac nem ertic a dolgot, sem a nyelueket: Ezért ezac
cordererakiac a betűket, Es noha én meg iedzem, hogy az iedzés berént meg iga-
zitanic, De azért vgyan nem műuelic, Es abbol effic a vétség. Mert ezac egy betű
hiya legyen, vagy egyetűb legyen, Ottan az ige más ertelempre fordul. De im
meg iedzerűnc benne, Temagad, attyamfiakeresztyén oluaso, egy téntas
pennuul meg igazitottod az véteket etc. Isten legyen veled.

Az elsőleuelen a 3. versben, az ige Külembesteti, oluas Külembestet. Azon
leuelen 22. vers. vond ki az igesket, meg. Az B. 2. az harmadic vers. oluas a sü-
lettec helyebe, sülettet. B. 3. a masodic resen, vers. 2. Es, helyebe, oluas Ez. 22.
vers. sülettet, oluas sülettet. B. 4. 13. versb. Darabanti, oluas Darabanti. D.
1. versb. 1. vond ki az iget, Isten. D. 2. versb. 18. Thefi, oluas Thefen, D. 4. ma-
jodic resen, versb. 24. Neuez, oluas Neuez. F. 1. mas. res. versb. 28. Valastani,
oluas meg Valastani. F. 2. versb. 7. oluas, Ezokaért ki. H. 1. versb. 8. Hazoknac,
oluas Haszonac. versb. 26. oluas, Az o testamentomat. H. 2. mas. res. versb. 5. Adas-
nac, oluas, adac. H. 4. versb. 27. Eluestette, oluas vestet au egy otortet. H. 4. mas
res. versb. 24. Birtanac, oluas Birtac. X. 1. mas. res. versb. 17. az a ert, oluas Ha-
X. 11. versb. 12. Bst oluas, Ez. versb. 15. Tamasztac, oluas tamasztnac. X. 4. mas.
res. versb. 4. Christus, oluas az Isten. Cc. 2. versb. 22. Tegy hozza: Hogy otet ne
hirdeffe. Cc. 2. mas. res. versb. 28. mondhatnac, oluas mondhattac. An. 4. mas. res.
versb. 18. a vegeben tegy hozza: Hanem az egy atya Istennek, mind sokasberent,
mind matosaz berent vala egyes voltaert. Co. 1. versb. 21. Iste Jege, oluas Istenség.

A többi temagad meg igazitottod

Hhh iij

Homo imbecillitatis exemplum Homo natus in
 brevi vivens tempore, in fletu multis in fletibus, multae

Misere natus sum, anxius ceno, dubius
morior, nescio quo vadam; Eni entium
miserere mei.

David Frantz illon in Königszt ist in
a nobbi közzé Molotai.

Tizenkettődik keresztfogas (nyit)

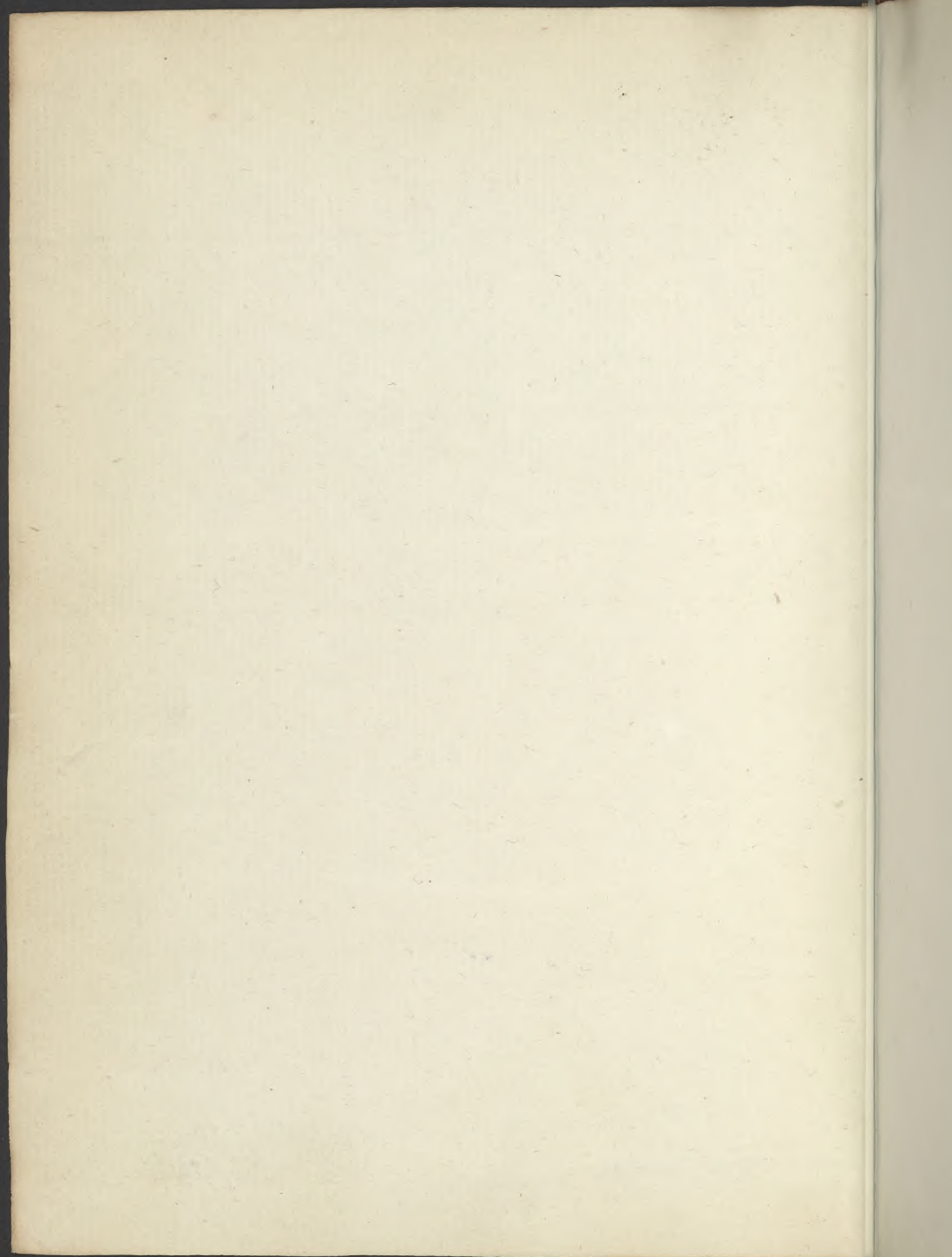
Mort ha az áltatos, nps, bennelyes harom
 szobos gőz vállasibor mugh maradunk fí
 fordult a Sr. irab, 133 Szepesi Endokis iyy
 fordizuk. Híftok Sr. harom szob

Ki allanyagk egy, s melyek harom; Jy
 bizony gyan, ki mindvinkato Arya, mon-
 nek, Tolontk byomffois de. Hissik 3 Jy-
 domk. Jy Tich a Logoff, mi Urunkk. Ki
 vinkend fogva gondolkodiffal. Jylo-
 s' mo panis mindy s' m' fillancak. Jylo-
 3 Aryanak allanyagk, mely allanyat
 3 Jylo-
 vedomk llyoffgho-
 3 Jylo-

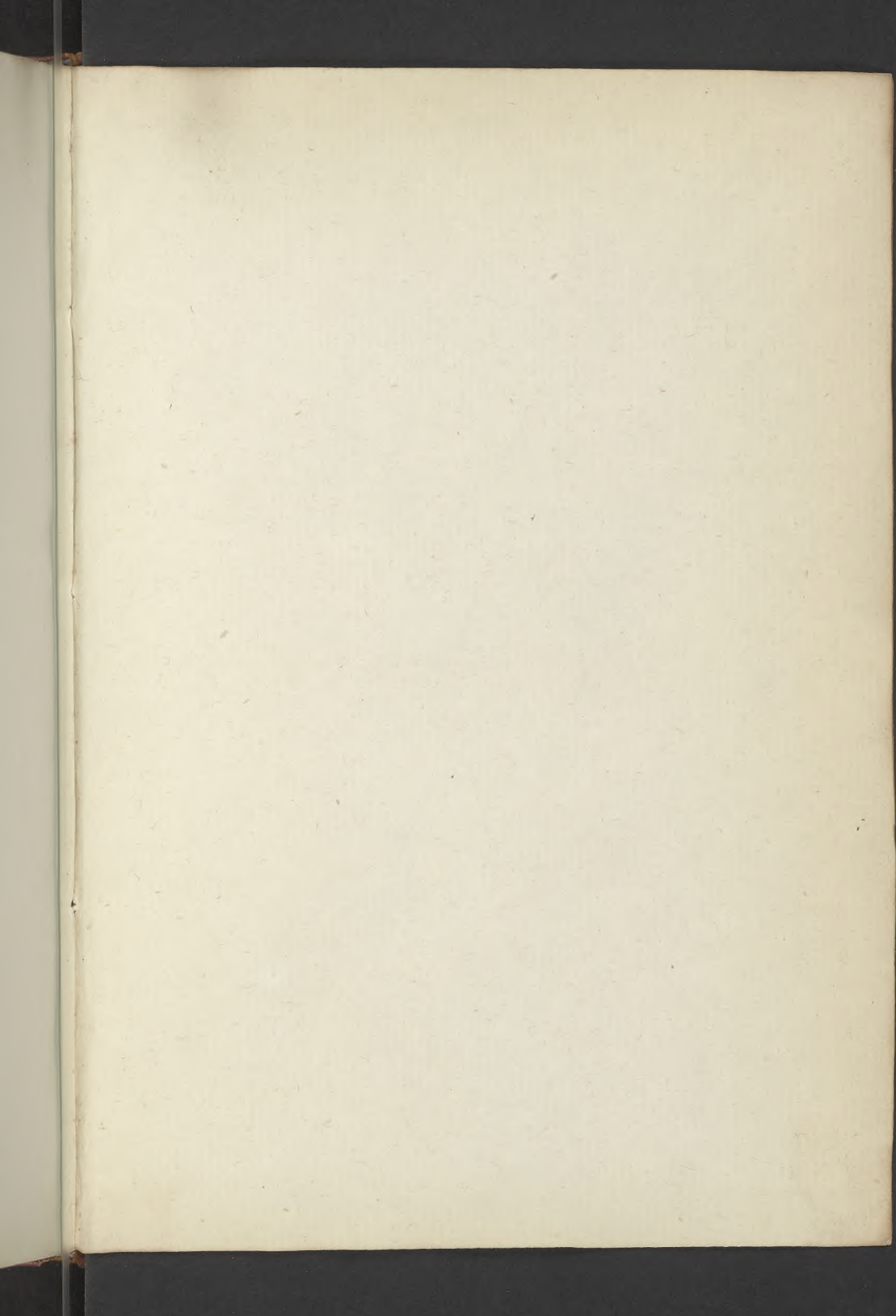

[illegible]

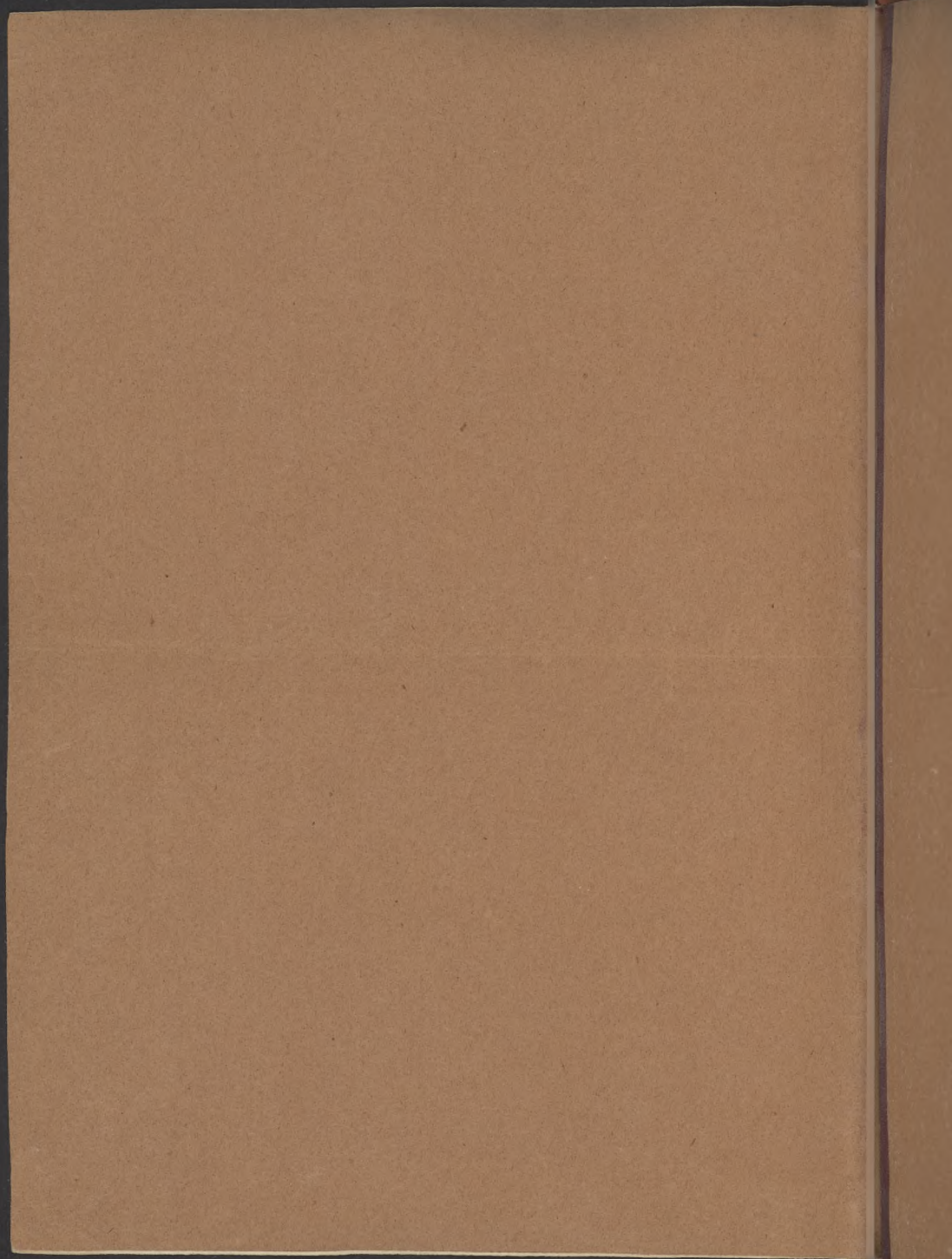

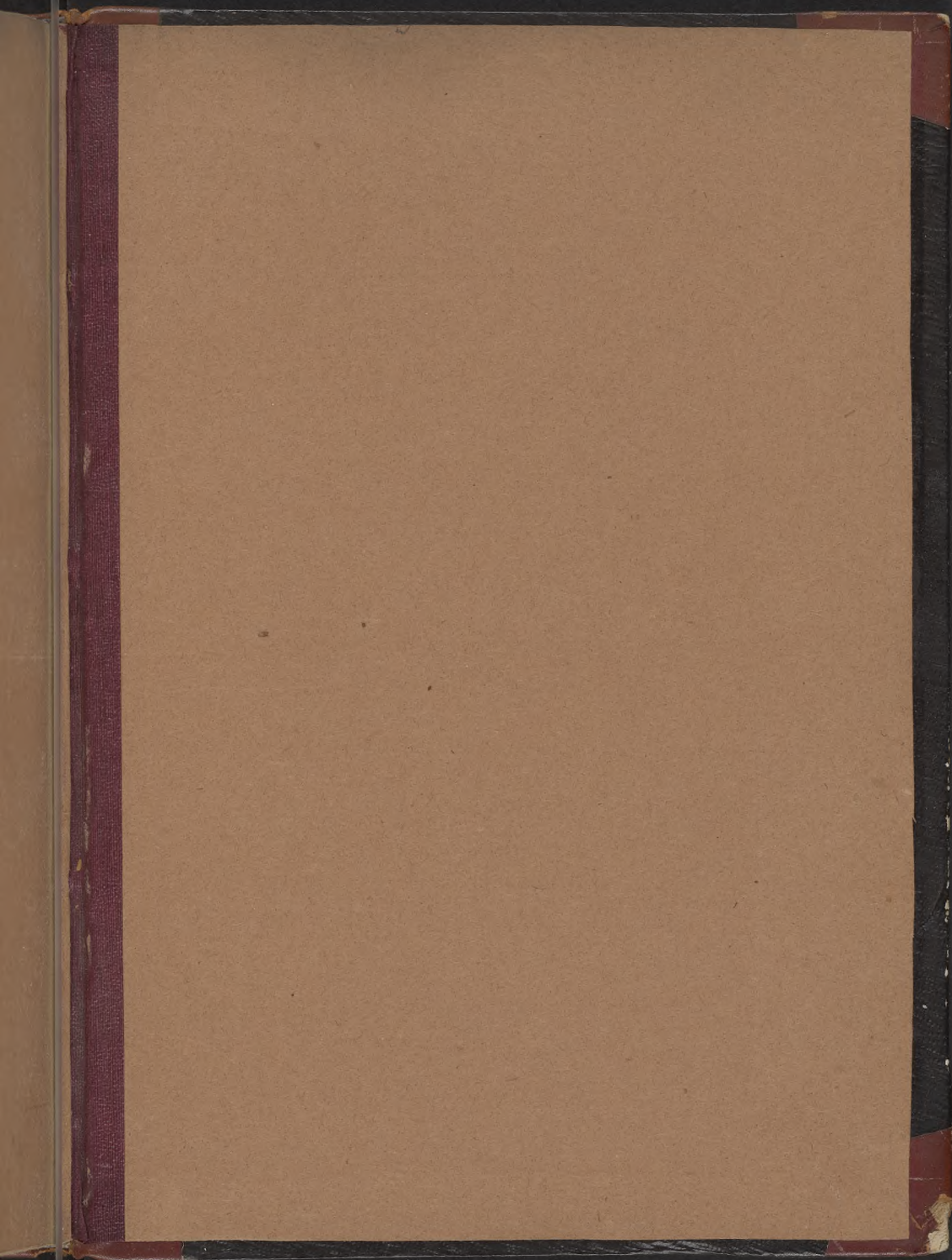

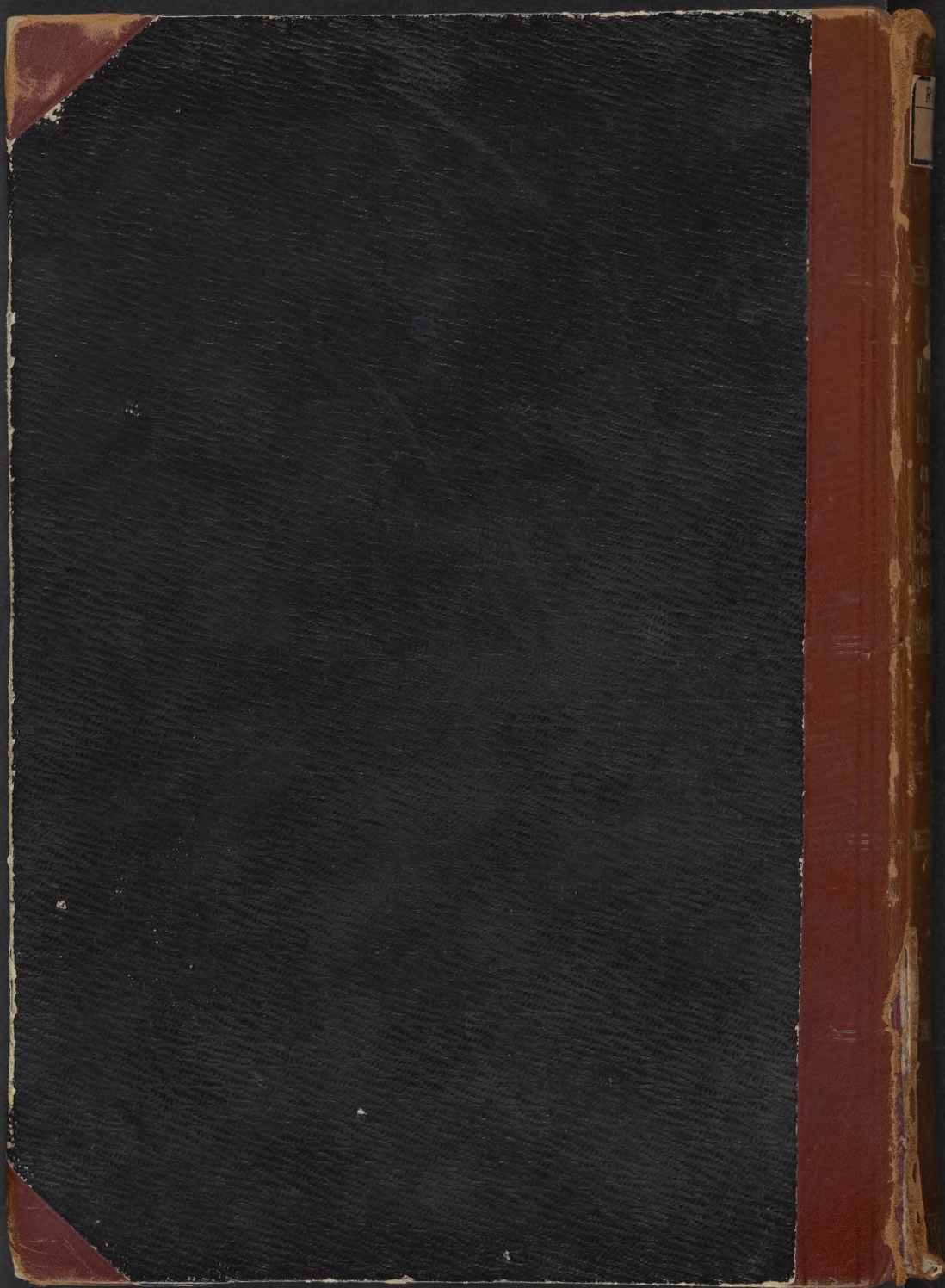

R M K. I.

86

DAVID

FERENTZ

ISTENNEC

es fiaának

JESUS

Christusnak

stensegekre

igaz

vallás tettel

1571.

